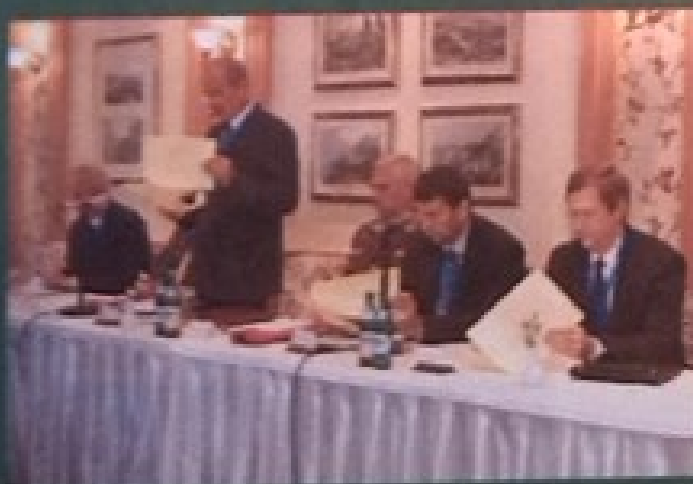

KATONAI LOGISZTIKA

17. ÉVFOLYAM

2009. 1. SZÁM

MEGJELENIK NEGYEDÉVENKÉNT

A LOGISZTIKAI BIZTOSÍTÁS ELMÉLETE

AZ EXPEDÍCIÓS LOGISZTIKA SAJÁTOSSÁGAI

Sticz László¹

Bevezető

A Katonai Logisztika 2008/1 (online) számában megjelent „Az expedíciós képesség és műveletek tartalmi elemeinek vizsgálata” című cikk folytatásaként, már hangsúlyozottan, kiemelt figyelmet fordítva az expedíciós képesség kialakításának logisztikai aspektusaira - mint a harci kiszolgáló támogatás egyik fontos alkotórészére - annak a felvilágosítására teszek kísérletet, hogy kimutassam azokat a specifikumokat, amelyek akkor jelennek meg a logisztikai támogatás rendszerében, amikor expedíciós művelet támogatásáról, vagy az arra történő felkészülésről beszélünk.

Tisztában vagyok azzal a ténnyel is, hogy nem lehetséges teljes részleteiben kifejezni az úgynevezett „**normál**” logisztikai támogatás és az „**expedíciós**” logisztikai támogatás közötti minden apró különbséget, de **egyfajta rendszerszemléletű megközelítéssel** megkísérlem a leglényegesebb különbségekre ráirányítani a figyelmet.

Másik célom az, hogy felvillantásra kerüljön, az expedíciós követelményrendszer megjelenésének befolyásoló hatása a termelői és a fogyasztói logisztikai munkafolyamatok alakulására.

Jelen írásomban az áttekintett területek értékelését követően, a megfelelő következtetések levonásával, megkísérlem az expedíciós műveletek logisztikai támogatásának „**képességi követelményi**” rendszerbe foglalását is.

¹ Sticz László ezredes, HM Fejlesztési és Logisztikai Ügynökség, Program Irányító Osztály, osztályvezető, ZMNE doktorandusz.

1. Miért fontos része az expedíciós logisztika az expedíciós műveletek végrehajtásának?

A téma megközelítést két irányból látom célszerűnek. Az egyik a magyar tudományos-szakmai (kevesebb gyakorlati tapasztalat beépítésével és felhasználásával) megközelítés, míg a másik az amerikai gyakorlati tapasztalatokra épülő doktrínák, szabályzók vizsgálata során kialakított kép.

A.) Tudományosan, magyar szempontból megvizsgálva a katonai műveletek és a szükséges képességek viszonyrendszerét igen fontos következtetéseket vonhatunk le, ahogy azt *Prof. Dr. Szternák György ezredes*² és *Prof. Dr. Szendy István ezredes*³ a ZMNE egyetemi doktori képzés részeként 2007. 03. 05-n, „*A hadtudomány általános elmélete*” című tantárgy előadása során tette az alábbiak szerint:

A katonai műveletek hatékonyságát és milyenségét, illetve minőségét az azokat végrehajtó (megvalósító) katonai erő, szervezeti-, humán-, technikai- és technológiai jellemzőin alapuló katonai képességei határozzák meg.

Tudományelméletileg alkalmazott katonai képességek:

- Bevetethetőség.
- Mobilitás.
- Hatékony harci és harci támogató képesség.
- A csapatok és az infrastruktúra túlélőképessége.
- Korszerű (automatizált) vezetési, irányítási és információs rendszer.
- Fenntarthatóság és korszerű logisztika.

2 Prof. Dr. Szternák György nyá. ezredes, egyetemi tanár, Összhaderőnemi Műveleti Intézet, ZMNE.

3 Prof. Dr. Szendy István ezredes, CSc. egyetemi tanár, oktatási dékánhelyettes, ZMNE.

Harcképességi mutatók, melyek feltétlenül jellemzik egy adott kötelék, alkalmazási készségét, feladat-végrehajtási képességét:

- A csapatok feltöltöttsége.
- A csapatok kiképzettsége.
- Az anyagi-technikai ellátottság színvonala.
- A személyi állomány morális állapota.
- A vezetés színvonala.

A fentiek alapján megállapíthatjuk, hogy ***mind a szükséges katonai képességek, mind a harcképességi mutatók igen fontos összetevőjeként tarthatjuk számon a katonai logisztikát***, a harci kiszolgáló támogatás végrehajtását és kiemelt figyelmet célszerű fordítani megtervezésükre, megszervezésükre és végrehajtásukra.

B.) Az USA szabályzók áttanulmányozását követően az alábbiak szerint összegezhető a téma amerikai (elméleti és gyakorlati) megközelítése

Az expedíciós művelet tulajdonképpen olyan katonai művelet, melyet speciális cél elérése érdekében hajtanak végre egy idegen ország területén.⁴ Az expedíciós műveletek végrehajtásának egyik előfeltételének egy **előretolt logisztikai bázis** létrehozását és üzemeltetését tartják. Ez azt is jelenti, hogy a művelet sikeres végrehajtása érdekében létrehozásra kerül egy **ideiglenes támogató apparátus**, mely végrehajtja a művelet logisztikai biztosítását annak sikeres befejezéséig. Az expedíciós logisztikát az expedíciós műveletek egyik alapvető alkotóelemének tartják, hiszen e nélkül nem létezhet hatékony feladat-végrehajtás.

Az expedíciós műveletek vonatkozásában általában öt fő szakaszt különböztetnek meg:

- Felkészülés.
- Átcsoportosítás.

⁴ Joint Publication 1-02.

- A műveleti területre történő belépés, kezdeti műveletek.
- Támogató és döntő műveletek végrehajtása.
- Az erők kivonása.

A felsorolt tevékenységek sikeres végrehajtása a rendkívül gondosan felépített és megfelelően koordinált logisztikai támogatás eredménye mind stratégiai, hadműveleti és harcászati szinten.

Az expedíciós logisztika szervezeti felépítése, feladatrendszere, felkészítése és felszerelése mind a művelet sikeres végrehajtását szolgálja. Az ilyen típusú logisztika **könnyen és gyorsan alkalmazható, önálló, rugalmas** és összetétele, felépítése bármikor **módosítható**.

2. A logisztika, mint fogalom, és mint tevékenység meghatározása

Ahhoz, hogy specifikus (katonai) logisztikai területeket elemezzünk, hogy rendszerszemléletű megközelítést alkalmazzunk mindenképpen szükségesnek vélem a logisztika, mint általános fogalom „körbejárását”, történeti áttekintését, helyének, szerepének meghatározását (magyar és amerikai nézőpontokból is).

A logisztika általában

A logisztika anyagok, energiák, információk, esetleg személyek rendszeren belüli és rendszerek közötti áramlásának létrehozásával, irányításával és lebonyolításával, összefüggő tevékenységekkel foglalkozik.

Alapelvei:

- megfelelő anyag, eszköz, személy;
- megfelelő helyre;
- megfelelő időben;
- megfelelő mennyiségben és minőségben;
- megfelelő költségek mellett történő eljuttatását jelenti.

Csak egyetérthetünk VI. (Bölcs) Leó bizánci császár (866-912) a „*Háború művészetének összefoglaló magyarázata*” című művében a logisztikáról alkotott elképzelésével:

„A logisztika dolga, hogy a hadsereget zsolddal ellássa, a feladatnak megfelelően felfegyverezze és elossza, védelmi és harci eszközökkel felszerelje a hadművelet minden igénye szerint, időben és jól.”

Napjainkban, a katonai logisztikai támogatással kapcsolatban megállapíthatjuk az alábbiakat:

- A logisztikai támogatás a katonai szervezetek ellátásának, mozgásának és fenntartásának tervezésével és szervezésével foglalkozó funkciók, feladatok és rendszabályok összessége.
- A logisztikai támogatás magába foglalja a Magyar Honvédség alaprendeltetéséből, valamint a szövetségi kötelezettségekből eredő katonai műveletek logisztikai szükségleteinek kielégítését.

A magyar logisztikai támogatási elvek

A Magyar Honvédség logisztikai támogatása **termelői** és **fogyasztói** alrendszerre tagozódik.

A logisztikai támogatás célja

„A katonai szervezetek műveletekre történő felkészítése, valamint azok végrehajtása során a szükséges erőforrások megtervezésével, beszerzésével, megfelelő minőségben történő rendelkezésre bocsátásával, a hadianyag készletek felhalmozásával, az anyagfelhasználás normatív szabályozásával, a felhasznált készletek pótlásával, a haditechnikai eszközök alkalmazásra történő felkészítésével, a megsérült, meghibásodott eszközök helyreállításával, a szállítási feladatok végrehajtásával, a logisztikai szervezetek hatékony alkalmazásával hozzájárulni a Magyar Honvédség állandó hadrafoghatóságának és harcképességének fenntartásához.”⁵

⁵ Ált/27 Magyar Honvédség Összhaderőnemi Doktrína 6.2. fejezet 130. oldal.

A logisztikai támogatás szintjei

A Magyar Honvédség vezetési szintjein logisztikai, szervezetek, törzsek működnek a békefeladatok, valamint a műveletek logisztikai támogatásának megtervezésére, megszervezésére, valamint a végrehajtás szakmai irányítása céljából. A vezetési szintek az alábbiak szerint kerültek kialakításra:

Felső (stratégiai) szint

A logisztikai szakmai irányítás legfelső szintje, amelynek alapvető rendeltetése a **termelői logisztikai** funkciókhoz kapcsolódó szakfeladatok végzése, a fogyasztói logisztikai rendszer szakmai irányítása és felügyelete. **(Honvédelmi Minisztérium Fejlesztési és Logisztikai Ügynökség – HM FLÜ).**

Közép (hadműveleti) szint

A logisztikai szakmai irányítás középirányítói, illetve a fogyasztói logisztika legfelsőbb végrehajtói és a központi rendeltetésű logisztikai szervezetek, csapat szintű logisztikai szervezetek szakmai irányítói szintje. **(Magyar Honvédség Összhaderőnemi Parancsnokság – MH ÖHP).**

Alkalmazói (harcászati) szint

A logisztikai támogatás végrehajtói szintje. A különböző szinteken a logisztikai törzsek alaprendeltetése a katonai szervezetek és az általuk végrehajtott műveletek logisztikai támogatásának megtervezése.

A különböző szinteken a logisztikai támogatás szakfeladatainak végrehajtását az adott szintű logisztikai törzsek irányítják.

A logisztikai támogatási szakfeladatok lebontása, a végrehajtókhoz történő lejtuttatása szakmai előjárói és alárendelt rendszerben történik. **(A Magyar Honvédség csapatai és HVKF, valamint ÖHP PK közvetlenek).**

USA elvek és felfogások

*A logisztika az erők mozgatása és ellátása tervezésének és végrehajtásának művészete.*⁶ A logisztika biztosítja az erőforrásokat a haderő számára, a műveleti területen is, valamint biztosítja ezen erőforrások fenntartását a művelet végrehajtásának minden időszakában.

A logisztika úgy is meghatározható, mint a gazdaság és a hadsereg közötti összekötő kapocs.

A logisztika szerves része bármely katonai művelet végrehajtásának. Kritikus részét képezi az erők kialakításának, felkészítésének és felszerelésének, a műveleti területre való kijuttatásának, a harcbavetésnek, az ellátásnak és fenntartásnak valamint az erők kivonásának, visszajuttatásának és újjászervezésének.

A logisztika felelős az erőforrások beszerzésért és elosztásáért. A háborús és a nem háborús katonai műveletek rendkívül átfogó erőforrásokat igényelnek, de rendelkezésre állásuk behatároltak. A logisztika a rendelkezésre álló erőforrások hatékony és célzott elosztását és felhasználását biztosítja ez által segítve a parancsnokot a művelet sikeres végrehajtásában.

Alapelvek:

- A logisztika **biztosítja** mindazokat az eszközöket, melyek felhasználásával a nemzeti erőforrásokat a haderő részére biztosítani lehet.
- **Áttranszformálja** az emberi és természeti erőforrásokat, valamint az ipari kapacitást alegységekké, fegyverzetté és felszerelésé, valamint utánpótlássá.
- **Kijuttatja** az előbb felsorolt elemeket a műveleti területre, a művelet sikeres végrehajtásához szükséges időben és térben.
- **Ellátja** a művelet végrehajtásában résztvevő erőket a művelet teljes spektrumán,

⁶ Joint Pub 1-02, Department of Defense Dictionary of Military and Associated Terms (March 1994) p. 221.

- A művelet befejezésekor biztosítja az **erők kivonását**, az anyaországba való visszajutást és a **következő műveletre való felkészülést**.

A logisztika kifejezés a civil vagy üzleti élet tevékenységeire is vonatkozik. Ebben az értelemben a logisztika az ipari cégek, vállalatok által végrehajtott beszerzés folyamatot, a fenntartást, az eszközök és erőforrások elosztását és pótlását jelenti.

Mivel ezeknek a tevékenységeknek sok közös vonásuk van a katonai logisztikával, így a katonai logisztikai szakemberek érdekeltek a civil logisztika eredményeinek hasznosításában.

NATO alapelvek, elméletek, meghatározások:

A NATO logisztika, a haderő mozgatásának fenntartásával, kivitelezésével foglalkozó tudomány.

Legszélesebb értelmezésben az alábbi katonai tevékenységi területekre terjed ki:

- a) Anyagi javak (anyag, felszerelés, eszköz) kutatására, tervezésére, fejlesztésére, beszerzésére, rendszerbe állítására, tárolására, mozgatására, elosztására, fenntartására, mentésére és átcsoportosítására (kategorizálására),
- b) Személyek (személyzet, állomány) szállítására, mentésére és ápolására,
- c) Létesítmények megszerzésére, vagy megépítésére, ezek működtetésére, fenntartásával, rendelkezésre bocsátására, valamint
- d) Szolgáltatások megszerzésére, vagy megszervezésére (létesítésére).

NATO logisztikai alapelvek:

- Közös felelősség;
- Jog- és hatáskör;
- Műveleti elsőbbség követelménye;
- Együttműködés;

- Koordináció;
- Szavatolt biztosítás;
- Elégségesség;
- Gazdaságosság;
- Rugalmasság;
- Láthatóság és átláthatóság.

3. Az expedíciós logisztika specifikumai. Miben különbözik az expedíciós logisztika a normál logisztikától?

A logisztikai támogatás felépítése

A katonai műveletek logisztikai támogatása alapvetően nemzeti felelősség körébe tartozó tevékenység. A honi területen működő katonai szervezetek logisztikai szükségleteit ennek értelmében elsősorban *nemzeti forrásokból* kell kielégíteni.

Szövetséges rendszerben, illetve többnemzetű műveletekben működő katonai szervezetek esetében, a logisztikai szükségleteket a *nemzeti és a szövetséges forrásokból*, illetve a *befogadó nemzetek katonai és polgári anyagi kereteiből* lehet kielégíteni.

Nemzeti támogatás

A nemzeti támogatás rendszerében az ellátási, fenntartási, szállítási-mozgatási igények kielégítése, a nemzet katonai- és polgári erőforrásainak igénybevételel történik. A nemzeti logisztikai támogatás célja, hogy a nemzeti katonai kontingens igényeinek és szükségleteinek felméréseivel, a szükségletek és igények térbeli és időbeni alakulását figyelembe véve, azokat a nemzeti logisztikai forrásokból teljes körűen és teljes mértékben kielégítse, és biztosítsa a műveletek sikeres végrehajtását.

A katonai szövetségi rendszerben működő nemzeti katonai kontingensek logisztikai támogatása, a szükségletek kielégítése, alapvetően a küldő nemzetek felelősségi körébe tartozik.

Nemzeti támogató elem

A szövetséges katonai műveletek végrehajtása során, a nemzeti katonai kötelékek logisztikai támogatására nemzeti támogató elemet kell működtetni. ***A nemzeti támogató elem a nemzeti logisztikai támogató rendszer része***, amely a központi logisztikai szervek, és a csapatok logisztikai szervezetei között hidat képezve végzi a nemzeti katonai szervezetek logisztikai támogatását.

A nemzeti támogató elem a logisztikai támogatás valamennyi területén a harcászati, hadművelleti helyzettől és a lehetőségektől függően, teljes körű és teljes mértékű logisztikai támogatást végez.

Gazdasági megfontolásokból a ***nemzeti támogató elem által nyújtott támogatás köre szűkíthető***, de ebben az esetben a támogatási rendszerből kikerült funkciókat a ***fogadó nemzeti támogatás vagy a szövetséges támogatás*** hatáskörébe utalják.

A nemzeti támogató elem a katonai műveletek végrehajtásának körülményeitől függően, a művelési területen, a fogadó nemzet területén vagy az alkalmazási körlet és a nemzeti támogató rendszer közötti területen működhet.

Fogadó nemzeti támogatás

A fogadó nemzeti támogatás békeidőszakban, válságban, béketámogató műveletekben vagy háborúban a fogadó nemzet területén feladatot végrehajtó szövetséges erők, valamint más együttműködő nemzetek katonai szervezetei számára nyújtott polgári és katonai segítség. A fogadó nemzeti támogatás általában nem teljes körű, a logisztikai szükségleteknek csak egy meghatározott körét elégíti ki. A fogadó nemzeti támogatás mellett általában a küldő nemzetek saját nemzeti támogató elemei, illetve a szövetségesek többnemzetű integrált logisztikai szervezetei is működnek.

Szövetséges támogatás

A szövetséges alárendeltségben működő katonai szervezetek a nemzeti támogatás mellett a ***szövetségesek logisztikai rendszereinek*** támogatását is igénybe vehetik.

Ezek fajtái:

- Többnemzetű integrált logisztikai szervezetek.
- Feladatra vagy szerepkörre szakosodott támogató rendszerek.
- Vezető nemzet logisztikai támogató tevékenysége.
- Harmadik fél által nyújtott vagy kettő- és többoldalú megállapodásokon alapuló logisztikai támogatás.

Milyen kihívásokkal találkozhatunk nemzetközi műveletekben történő részvétel során?

Az eddigi missziós feladatok logisztikai támogatása megszervezésekor és végrehajtásakor a szakemberek egy sor olyan kihívással találkoztak, melyek csak az ilyen és ehhez hasonló „expedíciós műveletek” típusú feladatokra jellemzők:

1. A feladat végrehajtási helyszíne jelentős földrajzi távolságra van a békehelyőrségtől (Stratégiai szállítás megszervezése, utánpótlás kijuttatása, stb. szempontjából nagy kihívás).
2. A hadművelleti területen a hazaitól eltérő, sokszor szélsőséges időjárási feltételek mellett a feladatot végrehajtani (szokatlan klíma a személyi állomány és a haditechnikai eszközök vonatkozásában is).
3. A feladatra kijelölt szervezet több esetben nem egy a békében meglévő szervezetből kerül kikülönítésre, hanem az, egy ideiglenesen létrehozott állomány (gyakorlatilag nem létezett olyan szervezeti felépítés, amely biztosította volna az adott alegység teljes egészének alkalmazását kiegészítések nélkül).
4. Az ideiglenes állománynak a szervezetébe integrálva létre kell hozni egy, a feladatra szabott logisztikai szervezeti elemet is (sajátos, specifikus feladathoz, specifikus logisztikára is szükség van).
5. A kijelölt alegységnek a felszerelésekor, mérlegelve a rendelkezésre álló összes körülményt, ki kell alakítani a feladatra szabott, szükséges és elégséges, a **NATO** elvárásoknak megfelelő, együttműködésre és expedíciós bevetésre alkalmas felszerelést.

6. A folyamatos működőképesség fenntartása érdekében meg kell szervezni az ellátás rendszerét.
7. A feladat végrehajtása érdekében létre kellett hozni és működtetni kellett a **Nemzeti Támogató Elem-et (NTE)**.
8. Az olyan műveletnél, ahol a földrajzi távolság, az állományjegyzék lehetőséget adott arra, hogy a misszió önálló ellátó elemet működtessen (*pl. Pristina*), a gazdaságossági és az állomány hangulati tényezőit figyelembe véve, a hazai ellátásra épülő, elsősorban élelmezési biztosítás került megszervezésre. A gazdaságossági szempontok viszont, a nemzeti alapon működő üzemanyag ellátást, még az ilyen közeli misszióknál sem indokolták.
9. A stratégiai távolságra működő missziók közvetlen ellátása viszont nem lehetséges kizárólag meg lévő készleteinkre és szállítóeszközöinkre támaszkodva, nem beszélve a költséghatékonyságról. Ezért a távoli missziós feladatok végrehajtásának logisztikai támogatása szinte minden esetben a **NATO**-ban alkalmazott többnemzetiségű logisztikára épül.

Milyen területeken alkalmazhatóak két illetve többoldalú nemzetközi szerződések:

- Elhelyezési biztosítás, (energiabiztosítás, hulladékkezelés, fürdetés raktározási kapacitás stb.).
- Ivóvíz ellátás, meleg étkeztetés.
- Üzemanyag ellátás.
- Stratégiai szállítás.
- Mosodai szolgáltatás.
- Egészségügyi biztosítás.
- Eszköz biztosítás (pld.: konténer rakodó-szállító eszköz).
- Karbantartó, javító műhelyrész illetve tevékenység.
- Kegyeleti tevékenység, stb.

Az expedíciós jellegből adódó legfőbb kihívások:

A MH nemzetközi szerepvállalásában a logisztika számára talán a legnagyobb kihívást a stratégiai távolságra történő **szállítások megszervezése és végrehajtása jelenti**. Korábban a csapatmozgásokra a szárazföldi (közúti és vasúti) szállítások voltak a jellemzők, ma a különböző missziós feladatok közlekedési támogatásaként stratégiai szállításokat kell szerveznünk, és ilyen képességet kell folyamatosan fenntartanunk. Ezek a szállítási formák már nem csak a szárazföldi szállítások, hanem sokkal inkább **kombinált szállítás**, mely magába foglalja a légi és tengeri szállításokat is.

A szövetség tagjaként célszerű a NATO stratégiai szállítási alapelveinek alkalmazása, melyek az alábbiak szerint foglalhatók össze:

A NATO stratégiai szállítási elvei alapján a missziók általában **kombinált szállítási módszer** alkalmazásával jutnak az alkalmazás helyszínére. Ennek egyik fő jellemzője, hogy a személyi állomány és a hadfelszerelés szállítása **nem egy ütemben** történik.

Főbb fázisok:

- Vasúti szállítás végrehajtása a berakó tengeri kikötőbe, a hadfelszerelés berakása. Természetesen a berakó személyi állományt el kell szállítani a berakó kikötőbe.
- A személyi állomány a berakó repülőtérrel légi úton közvetlenül a Fogadó Nemzet területén (az alkalmazási területen) a bázis körletben elhelyezkedő kirakó repülőtérre kerül átcsoportosításra.
- A tengeri szállítási folyamat végén a kirakó kikötőben következik a hadfelszerelés kirakása. A kirakás után a hadfelszerelés közúti menettel jut el a bázis körletben kijelölt gyülekezési körletbe a kiképzés és az összekovácsolás végrehajtására.
- A gyülekezési körletben végrehajtott rövid idejű kiképzés, összekovácsolás, akklimatizálódás után előrevonás műveleti területre általában közúti menettel.

4. Az USA expedíciós logisztikai támogatásának főbb elvei és tapasztalatai

Az Egyesült Államokban általában az alábbi elvek, jellemzők figyelembevételével kerül az expedíciós logisztikai támogatás megszervezésre és végrehajtásra:

- **Reagálóképesség** (A megfelelő támogatás a megfelelő időben, gyors alkalmazkodás, stb).
- **Egyszerűség** (elkerülni a fölösleges, bonyolult, összetett megoldásokat).
- **Rugalmasság** (a megváltozott helyzethez, megváltozott szervezet és eljárás alkalmazása).
- **Ésszerűség** (A minimális, még elegendő támogatás nyújtása).
- **Folyamatos fenntarthatóság** (A műveletek minden fázisában megbízható támogatás nyújtása).
- **Túlélőképesség** (Személyek, erőforrások, létesítmények védelme).
- **Gazdaságosság** (A legköltséghatékonyabb megközelítés alkalmazása).
- **Integráló képesség** (Szinkronizáció végrehajtása a műveletek különböző aspektusai tekintetében).

Az irányelvek figyelembevételével az USA harci kiszolgáló támogatás összetevői az alábbiak szerint csoportosíthatók, azzal a megkötéssel, hogy az egyszerű katonák csak az első 5-6 támogatási formát ismerik:

- Fenntartás.
- Szállítás.
- Ellátás.
- Harci egészségügyi támogatás.
- Harctéri kiszolgálás.

- Tűzszerész feladatok.
- Humán erőforrás támogatás.
- Pénzügyi támogatás.
- Vallási támogatás.
- Jogi támogatás.
- Katonazene szolgáltatás.

USA expedíciós logisztikai tapasztalatok

Kommunikáció és ellátás területén:

- A kommunikációs eszközök hiányosságai nagymértékben megnehezíthetik a tevékenységet (becsatlakozás problémái, különösen a nagytempóval végrehajtott műveleteknél az utánpótlás megrendelése igen nehézkes).
- Az ellátási lánc vonatkozásában átláthatóság az anyaország és a hadszíntér között megteremthető, de a további lépcsőzés során már nem volt követhető az anyagok, eszközök útja.
- A készletek meghatározása, a javadalmazás leosztása, a megfelelő lépcsőzés hiánya problémákat okozhat.
- Az ellátási lánc működtetése nem egyszerű dolog és az átláthatóság, a követhetőség megteremtése nélkül zavar keletkezik.

Kiképzés és doktrínák területén:

- A harci kiszolgáló támogató kötelékeknek meg kell oldaniuk saját maguk önvédelmét.
- A konvojban történő menet végrehajtásának gyakorlása és éleslövészeti felkészítés mindenképpen szükséges.
- Helyszíni javító kapacitást növelni kell, mert jobbra csak a civil cégek szerződéses hadszíntéri támogatására szorultak.
- Gyors feladat átszervezésekre van szükség a problémák rugalmas kezelése érdekében.

Fenntartás és felszerelések javítása, pótlása területén:

- A legkeresettebb pótalkatrészek: kerekkes gépjárművek gumija, motorok, stb.
- A javítások csak azokra az eszközökre korlátozódtak, amelyeknek feltétlenül szükséges volt mozogni, kommunikálni, stb.
- A logisztikai kötelékek hiányt szenvedtek rádióból, navigációs eszközökből, kollektív fegyverekből.
- A járművek javítása rendkívül sok időt és energiát emésztett fel.

5. A termelői és a fogyasztói logisztika munkafolyamatai és az expedíciós logisztikai képességigények kapcsolata, hatásmechanizmusuk felvázolása

Vizsgáljuk meg először az integrált logisztikai rendszer termelői és fogyasztói logisztikai alrendszerek felépítését, tartalmát, kapcsolatrendszerét, az Összhaderőnemi Doktrína megállapításai figyelembevételével.

Termelői logisztika:

A termelői logisztika **konkrét fogalmi összetevőiből** kiinduló tevékenységek célja a Magyar Honvédség személyi állományára, annak technikai eszközeire és infrastruktúrájára irányuló logisztikai támogatást végző **fogyasztói logisztikai alrendszer** működési feltételeinek folyamatos biztosítása.

Fő funkciói:

Tervezés-Fejlesztés-Beszerzés-Gazdálkodás-Minőségbiztosítás-Közgazdasági támogatás.

Összetevői:

- Kutatás.
- Tervezés.
- Fejlesztés.
- Gyártás.

- Beszerzés.
- Rendszerbe állítás.
- Rendszerben tartás felügyelete.
- Rendszerből való kivonás.
- Katonai anyagi szabványosítás.
- Minőségbiztosítás.
- Megbízhatóság és hibaelemzés.
- Biztonsági szabványok.
- Specifikációs és gyártási folyamatok.
- Üzemi próbák és tesztelések.
- Termékazonosítás (kodifikáció).
- Eszköz dokumentáció.

Fogyasztói logisztika:

A fogyasztói logisztika az ellátási és működési rendhez igazítottan, a katonai irányítás alatt működő *logisztikai támogató szervezetek tevékenysége* által valósul meg.

Fő funkciói: Anyagi biztosítás-Ellátás-Üzemfenntartás-Mozgatás-Szállítás-Szolgáltatás-Gazdálkodás.

Összetevői:

- Rendszerben tartás (átvétel, raktározás, szállítás, karbantartás, javítás).
- Rendeltetésszerű működtetés.
- Elosztás.
- Tárolás.
- Felhasználás.
- Készletek ellenőrzése.
- Haditechnikai eszközökkel és hadianyagokkal való ellátás.
- Mozgatás-szállítás.

- A megbízhatóság biztosítása és hibabejelentés.
- Az üzemben tartáshoz szükséges tartalék alkatrészek és fenntartási anyagok beszerzése.
- Raktározás.
- Kezeléssel és üzemeltetéssel, felhasználással kapcsolatos kiképzés.

A két alrendszer pontos elhatárolása a NATO országokban igen nehéz feladat. Az előzőekben részletezettek alapján látható, hogy bizonyos fogalmak mögött értendő tevékenységek mindkét alrendszernek elemei lehetnek.

A NATO országokban a logisztikai funkciók teljesülési módja, gyakorlati megvalósulása szempontjából további két területet különböztetnek meg, amelyet együttműködői *logisztikának* és *többnemzetű logisztikának* neveznek.

A logisztikai támogatás egységes rendszerében a *bemenő adatokat* (a haderő igényeit, követelményeit) a szolgáltató fogyasztói logisztikai szervezetek teremtik meg a *kimenő eredményeket* produkáló termelői logisztika működésének megalapozottságával.

Mindezek alapján beláthatjuk, hogy a *nemzeti logisztikai támogatás fogalma, funkcionális területei mennyire összefonódott*, egymást kölcsönösen támogató és az egységes védelemgazdasági környezetben megvalósuló integrált rendszer.

Ha figyelembe vesszük az eddig bemutatott jellemzőket, a logisztikai támogatási formákat a logisztikai munkafolyamatok irányultsága szempontjából, alapvetően négy részre oszthatjuk:

- **Expedíciós logisztikai támogatás.**
- **Hazai feladatok** támogatása (Békefeladatok, békeműködés, katasztrófa elhárításban való részvétel, stb.).
- **Fogadó nemzeti támogatás** (Szövetséges csapatok magyar területen végrehajtásra kerülő tevékenységének nemzeti támogatása).
- Szövetségesekkel történő **együttműködés** során fellépő logisztikai támogatási feladatok végzése (Többnemzetű logisztikai kez-

deményezésekben való részvétel, speciális képességek biztosítása, stb.).

Minden egyes munkafolyamatnál alapvető annak tisztázása, hogy minek az érdekében tevékenykedünk, milyen tevékenység támogatására készülünk. A legfontosabb azonban a további tevékenységet markánsan befolyásoló részelemek, mint a **tervezés** és **fejlesztés** vonatkozásában, hiszen az irányokat ezen elemek határozzák meg. Ha tervezünk a tervezési szempontok alapvetően másak az expedíciós támogatás megtervezésénél, mint a hazai logisztikai támogatás, vagy béke feladatokra történő felkészülés során. A fejlesztési irányok meghatározása is nagymértékben függ az elérendő cél típusától.

Összefoglalás, konklúzió, ajánlások

Hazánknak a megváltozott biztonsági környezetben is készen kell állni arra, hogy ellenálljon a szuverenitását érintő esetleges fenyegetéseknek, akcióknak. Ennek megfelelően olyan katonai erőt kell fenntartania és fejlesztenie, amely **több funkciós**, az **expedíciós és védelmi alapfeladatot**, valamint más kihívásokban reá háruló sajátos tevékenységeket, szövetségeseinek szükségszerű támogatásával képes teljesíteni.

Mind a fejlesztés során, mind az egyes gyakorlati alkalmazások megtervezésénél és végrehajtásánál olyan eljárások, szervezeti elemek, és felszereltség kialakítására kell törekedni, amelyek biztosítják a személyi és technikai veszteségek lehető legkisebb mértékűre történő szorítását.

Az új kihívásokhoz való alkalmazkodás és a többi tagállam katonai erőivel való együttműködés érdekében a **Magyar Honvédség** egészének biztosítania kell a **kijelölt erőink gyors telepítését**, a rugalmas alkalmazást, a misszió végrehajtásához szükséges ideig történő **fenntartását**, túlélését, önvédelmi képességét, és **hatékony működését**.

A logisztika vonatkozásában az expedíciós hadviselés megjelenése és az ennek végrehajtására irányuló képességek kialakításának igénye igen nagy kihívást jelent a nemzetek részére. Gyakorlatilag még a nagyobb és tapasztaltabb, jobb pénzügyi háttérrel rendelkező országok is dolgoznak a megfelelő képesség kialakításának részletein.

A tények, hogy a csapatok telepítése, bevetése olyan helyszínekre is megtörténhet, ahol nagyon kicsi a fogadó nemzeti támogatás, vagy egy-

általán nem is létezik, sokkal nagyobb távolságokra történhet meg, mint akár néhány évvel ezelőtt. Kiterjesztett, ugyanakkor nagyon korlátozott kommunikációs csatornák alkalmazásával, sokkal, magasabb követelménnyel lépnek fel a logisztikai támogatás irányába, mint tették ezt a területvédelmi elvek végrehajtása során.

Egy ilyen képesség és szervezetiigény lista - mint a stratégiai *tengeri és légiszállítási* képesség, telepíthető légi és tengeri *kikötő műveleti erők, raktározási erők, anyagelosztó, víz, üzemanyag szállító erők, nem harci műszaki erők* melyek a szükséges infrastruktúra megteremtését végzik, telepíthető egészségügyi csapatok, és a szükséges *javítással, fenntartással* foglalkozó erők – melynek elemei mind a szervezetszerű harci kiszolgáló erőkön kívül értendők, rendkívül nagy erőforrás igényvel léphet fel és nagy kihívás elé állítja a nemzeteket.

Ezzel megállapítható az is, hogy annak ellenére, hogy napjainkban a tendencia a nemzetek védelmi költségvetése lefaragása, a harci erőknél végrehajtott fejlesztések, a modernizációk rendkívüli szüksége mellett a logisztika és a harci kiszolgáló támogatás rendkívüli prioritást kell, hogy élvezzen a védelmi költségvetés leosztása során.

A szövetség válasza a fenti kihívásokra a műveleti logisztikai elemek csökkentésének igénye, valamint a költségek megosztása olyan módon, hogy előtérbe helyezzük a többnemzetű logisztikai támogatást ahol ez lehetséges. Ezen kívül a specializáció, ami költséghatékonyságot eredményezhet, szintén támogatott elv. *Így különleges képességek birtokába kerülhetünk fölösleges beruházások nélkül.*

Ilyen kezdeményezés a **Többnemzetű Integrált Összhaderőnemi Logisztikai Csapatok (Multinational Integrated Joint Logistic Units, MILU)** létrehozásának lehetősége is, ha a földrajzi és biztonsági szempontok megléte lehetővé teszi ezt. *Számos alkalommal PFP nemzetek is közreműködnek ilyen jellegű szervezetekben, úgymint az Ír Szállító Század Koszovóban.*

Az expedíciós műveletek válságkezelő, vagy éppen béketámogató jellegét tekintve előtérbe kerülhetnek a *civil logisztikai szervekkel* történő kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás és szoros együttműködés kérdései is. Ha a biztonsági helyzet lehetővé teszi a *civil szerződésekkal* történő ellátás a célszerűbb a *katonai logisztikai támogatás* helyett.

A jövő hadereje logisztikai támogatásával szemben támasztott legfontosabb követelmények, vagyis az expedíciós logisztikai képességek az alábbiak szerint összegezhetők:

- A kijelölt támogató kiszolgáló erők magas fokú készenléte. (A támogatottal legalább azonos).
- A gyorsan változó harcászati, hadműveleti körülmények közötti alkalmazkodás és reagálás képessége.
- Többnemzetű, összhaderőnemi környezetben való tevékenység.
- Telepíthetőség és mobilitás egysége.
- Hosszú távú fenntarthatóság.
- Hangsúlyozott feladat orientáltság.
- Magas technológiai szint.
- Integrált és nemzetközi logisztikai támogatás.
- Rugalmas felhasználhatóság.
- Gyors átcsoportosíthatóság.
- Hálózat-központú környezetben való alkalmazás képessége.
- Külső környezet változásaihoz való gyors alkalmazkodás képessége.
- Kisebb adminisztratív szervezet.

Mindebből az következik, olyan képességalapú haderőfejlesztést kell megvalósítani, amely lehetővé teszi mindazokra a fenyegetésekre való hatékony reagálást, amelyekkel az elemzett jelzések szerint szembe kell néznünk, valamint olyan katonai és nem-katonai képességeket és kapcsolatokat kell kiépítenünk, amelyek ezeket megfelelő módon kiegészítik.

Az utóbbi évek katonai műveleteinek tapasztalatai is azt igazolják, hogy az úgynevezett „*harcoló*” állomány megóvása érdekében legalább háromszor akkora kiszolgáló erőre van szükség. ***Különösen igaz ez abban az esetben, ha a fegyveres erő kijelölt része az ország területétől távoli térségben kerül alkalmazásra.*** Más szakemberek számítása szerint, minden egyes bevetésre kerülő katonát további öt-hat ember fog kiszolgálni a jövő katonai műveleteiben.

Továbbá, az expedíciós műveletekben résztvevő erők sokkal költségesebbek lesznek, mint a hidegháború során fenntartott katonai szembenállás fegyveres erői voltak.

A költségeket nemzetközi össze fogással **csökkenteni** lehet, ami azt jelenti, hogy bizonyos logisztikai „*szolgáltatásokat*” nem kell annyiszor megszervezni, ahány nemzet vesz rész a válságreagáló műveletben.⁷

A cikk megírásával nem tekintem befejezettnek a téma (expedíciós logisztikai képességek) vizsgálatát, csupán az eddigi kutatásaim eredményét szerettem volna közreadni azok részére, akik az expedíciós képességek tartalmi elemei vizsgálatával foglalkoznak.

Felhasznált irodalom:

1. A Council of Logistics Management honlapja:
<http://www.clm1.org>.
2. Ált/27, Magyar Honvédség Összhaderőnemi Doktrína, 2. kiadás
MH DSZOFT kód: 11313.
3. **Deák János:** A katonai stratégia változásai napjaink katonai műveleteiben, (2008 ZMNE, doktori képzés).
4. **Dr. Gyarmati István:** A Nemzeti Katonai Stratégia vitaanyaga.
www.honvedelem.hu, 2008.
5. **Dr. Szekeres Imre:** Ötpárti egyetértés a Magyar Honvédség további fejlesztésének irányairól. Az Országgyűlés május 30-i, ülésnapján a Magyar Honvédség további fejlesztésének irányairól szóló országgyűlési határozati javaslat általános vitáját bevezető expozéja.
6. **Dr. Szendy István ezredes:** A ZMNE egyetemi doktori képzés részeként 2007. 03. 05-n, „*A hadtudomány általános elmélete*” című tantárgy előadás anyaga.
7. **Dr. Szternák György:** A háború és a modern fegyveres erő. (2007 ZMNE, doktori képzés).

⁷ Szarvas László: A békeműveletek logisztikai támogatása. Záródolgozat. Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Könyvtára. Budapest, 2004.

8. Expeditionary Logistics & Support) - Commander Aidan Talbott SO1 Theatre Maritime Sustainment DEC (ELS) Előadás.
9. **Gáspár Tibor:** A Magyar Honvédség missziós szerepvállalásának logisztikai támogatása. 2006. 06. 06. Előadás.
10. **Giret Gergely:** A polgári és katonai logisztika összehasonlítása a gazdasági hatékonyság tükrében. Katonai Logisztika 2006/3. szám.
11. **Gp Capt. Philip Miles:** Logistics Capabilities for a New Era of Asymmetric Threats. PFP Workshop on Defence Policy and Strategy “Cooperative Security in the Euro-Atlantic Area and the Changing Functions of Security Sector Reform: Thinking Anew About Prospects for Cooperations” Geneva, Switzerland, 30 September – 1 October 2002.
12. **Hajdú István – Szternák György:** A katonai műveletek háttere, megvívásuk jellemzői napjainkban. Tanulmány, ZMNE.
13. **Jan Darts:** Expeditionary Logistics & Support and Air & Littoral Manoeuvre, RAO Supplier Briefing 23 November 2006.
14. **Keszthelyi Gyula nyá. mk. dandártábornok:** A hatás-alapú műveletek alapelvei és a logisztikai alkalmazás kihívásai. Katonai Logisztika 2007/1. szám.
15. **Kovács Zoltán:** Logisztika. Veszprémi Egyetemi Kiadó 1998.
16. **Lieutenant Colonel John Webb:** US Army Logistics. Presentation to Joint Logistics Operations Course 12 Sep 2007.
17. **Major General Terry E. Juskowiak and Colonel John F. Whar-ton:** Joint and Expeditionary Logistics for a Campaign-Quality Army. Előadás.
18. MC 0319/2 NATO Logisztikai Alapelvek és Iránymutatások, 2004. máj. 28.
19. **Padányi József:** A Civil-Katonai Együttműködés (CIMIC), kialakulása, hazai meghonosítása, a CIMIC feladatrendszere és a PSYOPS. (2008 ZMNE, doktori képzés).

20. **Prof. Dr. Báthy Sándor:** A katonai műveletek támogatási rendszere Logisztikai támogatás előadás 2*45' (2007 ZMNE, doktori képzés).
21. **Szabados József:** A Magyar Honvédség nemzetközi szerepvállalásának logisztikai támogatása. Előadás 2006.
22. Szövetséges Összhaderőnemi Logisztikai Doktrína AJP-4.
23. **Tömböl László mérnök altábornagy:** A légi erő helyzete és fejlesztésének fő irányai. Előadás 2008. 04. 11. Szolnok.

A KATONAI LOGISZTIKAI RENDSZER AKTUÁLIS KÉRDÉSEI A HADERŐ ÁTALAKÍTÁSA UTÁN

Lengyel András¹

Bevezető²

A Magyar Honvédség (MH) – vagy tágabb értelemben a honvédelmi tárca (HM) – logisztikai támogatására kialakított szervezeti rendszer több mint kétéves múltra tekint vissza. Az új struktúra létrehozása nem volt vitáktól mentes, hiszen a bevezetését – elsősorban a szakmai körökben, de természeténél fogva azon kívül is – megelőzte egyfajta szkeptikus megközelítés. Ennek az volt a lényege, az ellenvélemények arról szóltak, hogy a kialakításra tervezett hierarchikus rendszer nem lesz hosszú életű, nem tudja létjogosultságát és hatékonyságát bizonyítani a gyakorlatban. És ez a makacs vélemény elég sokáig tartotta magát. Valljuk meg őszintén, hogy nem volt teljesen alaptalan az ellenérzés, hiszen a változás egy, az évtizedek alatt kialakított és a gyakorlatban prosperáló logisztikai kultúra felszámolását tűzte zászlajára, mégpedig szinte egyik napról a másikra. Azóta bizonyosság, hogy az összeomlás nem következett be és ez minden szereplő (az ellátói oldal és az ellátást fogadó oldal) szerencséje.

A logisztika, – amely minden túlzás nélkül alfája és omegája a katonai szervezetek működésének – átment a vizsgán, teljesíti küldetését. Ennek az állításnak igazát nap, mint nap tapasztalhatjuk, hiszen *a katonai logisztikai tevékenységének permanens haszonélvezői vagyunk*, úgy, mint egyén és haszonélvezője, felhasználója minden katonai kötelék is. Érvényes ez honi területen a laktanyában, gyakorlótéren, szolgálatban és azon kívül minden tevékenységünkben, hiszen az ellátó szervezetek biztosítanak mindent, ami a munka és szolgálati feltételeinkhez szükséges. Ezen túlmenően a logisztika nem csak a hivatalos feladatainkat teszi lehe-

¹ Lengyel András mk. ezredes, HM FLÜ Nemzetközi és Szolgáltatási Igazgatóság Nemzetközi Osztály, osztályvezető, PhD. hallgató, ZMNE.

² A tanulmány alapja a szerző 2008. december 11.-én a ZMNE rendezésében „A katonai logisztikai időszerű kérdései” címmel rendezett tudományos szakmai konferencián tartott előadás.

tővé, de igénybe vehetjük kapacitását (térítés ellenében) a magáncélú elgondolásaink megvalósításához is.

Az MH külföldi szerepvállalásánál a logisztika jelenlétét éppen így tapasztalhatja a hazánktól távoli területeken – sokszor igen bonyolult és nem kevésbé veszélyes körülmények között – feladatot teljesítő missziós kötelékek személyi állománya, vagy az egyéni beosztást betöltő, nem fegyveres szolgálatot ellátó katonák is. Érdekükben minden fázisban, a kitelepítés idején, a **küldetés teljesítése** alatt állandóan és a **hazatelepítés** időszakában rendelkezésre áll az **MH** logisztikai támogató kapacitása akár **nemzeti forrásból**, akár a **vezető nemzettől** igénybe véve, akár a befogadó nemzet piacán megvásárolva. A hazai **béke ellátáson túl a gyakorlatokon résztvevő személyi állomány vagy a készenlétkbe lépő és lévő NRF váltás érdekében is jelen van a logisztika** még akkor is, ha esetleg az érintett katonáknak nincs, vagy alig van tudomása a közelmúlt szervezeti változásairól. A logisztikai rendszer működik, mert más alternatívája nincs! Működik akkor is, ha sok-sok területen megmaradtak azok a nyitott kérdések, amelyekre megnyugtató válasz még két év távlatában sem született. A rendszer működik még annak ellenére is, hogy a **2007. évi átszervezéssel óriási áldozatot szenvedett el** személyi állományát tekintve. **Meggyőződésem, hogy ha mégis előfordul az ellátás vagy technikai kiszolgálás területén bármifajta hiányosság annak nem szervezeti működési okai, hanem elsősorban finanszírozási magyarázatai lehetnek.**

A dolgozatomban szeretném felvázolni azokat az eredményeket, amelyek a strukturális átalakítással megvalósultak, vagy ha nem is mentek teljesen végbe, de azon az úton haladnak, amely egy jobb és hatékonyabb működést jelent. Szerencsére nagyon sok ilyen eredmény van! Következő célként szeretném bemutatni azokat a logisztikai funkciókat, amelyek nem kapnak kellő figyelmet és még az átalakítás után két évvel sem műveli a rendszer indokolt mélységben.

Természetesen csak a magam szemszögéből vagyok képes megvilágítani azokat a logisztika részéről nem megkerülhetetlen kérdéseket, amelyek további gondolkodásra ösztönözhetnek. ***Ha ennek során probléma felvetésre kerül sor az nem kritika, csupán javaslat a téma további vizsgálatára, jobbítására.*** Vagyis ha van – márpedig van – olyan kérdéskör, terület, amely a jövőben fejlesztést igényel, nos arról el kellene kezdeni beszélni, elsősorban azért hogy a kerek egész legyen.

Előzmények

A **2007. január 01-i** előtti logisztikai hierarchia előzményeit már sokan és sokszor leírták és elemezték. Én ebből most csak azt az általam fontosnak és vitathatatlannak tartott tényt szeretném kiemelni, hogy az anyagi-technikai integráció folyamatában, annak utolsó fázisában létrehozott **MH Anyagi-Technikai Főcsoportfőnökség (MH ATFCSF-ség)** és az **MH Összhaderőnemi Logisztikai és Támogató Parancsnokság (MH ÖLTP)**, mint a folyamat végső állomása között a logisztikát érintően feladatrendszerbeli különbség szinte alig volt. Mindkét szervezet a központi logisztikai támogatás tervezését, szervezését, a végrehajtás irányítását valósította meg a **HM** tárca egészére kiterjedő jogkörrel.³ Az alaprendeltetésébe tartozott a központi logisztikai költségvetés tervezése, az ellátó központok anyagi erőforrásai rendelkezésre bocsátása, a katonai szervezetek ellátási utaltsági rendjének szabályozása. A központi logisztikai vezető szervezetek szakterületük vonatkozásában szabályozói jogkörrel rendelkeztek. Előírt feladatukhoz tartozott az ellátási kötelezettség, valamint az ellátáshoz társuló járulékos tevékenységek, mint költségvetés tervezés, készletképzés meghatározása, raktározás, új felszerelések rendszerezése, feleslegek kivonása. Az **MH ATCSF-** séghez viszonyítva az **MH ÖLTP** tevékenységi köre kismértékbe kiegészült a humán anyagi, a térképészeti anyagi és a kiképzéstechnika szakterületek művelésével.⁴

A teljesség érdekében meg kell említeni, hogy az **MH ATFCSF-** ség és az **MH ÖLTP** története közé „beékelődött” a szintén központi logisztikai támogatás irányítására szolgáló szervezet, az **MH Logisztikai Főigazgatóság (MH LFI)**. Az **MH LFI**, bár csak rövid ideig volt hadrendben, a legkeményebb időszakban irányította a haderő ellátását. A kort a költségvetési alulfinanszírozás jellemezte, miközben az **MH** erői már megkezdték külföldi szerepvállalásukat. Ez utóbbi már akkor is költséges volt, bár akkor még csak Európa területén vállaltunk missziós szerepet. Az **MH LFI** megalakítása együtt járt a **J-G-S** struktúra meghonosításával a magyar hadseregben, amelyet az inter-operabilitás jegyében és a majdani **NATO** kompatibilitás érdekében hoztak létre. Az **MH LFI** szakmai irányítását, felügyeletét a **HM HVK** szervezetében a **Logisztikai**

3 A jogkör tartalma az **MH ÖLTP** időszakában kérdésessé vált, elsősorban a szabályozás elégtelensége miatt.

4 A megjegyzés csak a logisztikai szakterületre vonatkozik, nem érinti a további funkciókat.

Főcsoportfőnökség J-4, mint a legfelsőbb logisztikai irányító szervezet látta el.

Hazánkban **2000. évtől** kezdődött a **termelői** és **fogyasztói** logisztika, mint a katonai logisztika két nagy ágazatának elkülönítése. A **termelői oldalhoz** tartozott a beszerzés, a **K+F**, valamint a **HM Gazdasági Tervező Hivatal (HM GTH)**, amely **2000-ben** alakult meg, majd röviddel létrejötté után megszűnt. Érdekessége volt, ennek az időszaknak, hogy a szakterület tárca szintű szabályozását a **HM HVKF** alárendeltségébe, vagyis a **fogyasztói oldalhoz** tartozó szervezet látta el.

A központi logisztikai irányító szervezetek sorozatos átszervezése mégsem jelentett gyökeres átalakulást, hiszen nem tartalmi, hanem formai változást takart. Leegyszerűsítve, az átszervezések szinte minden esetben az aktuális szervezet átnevezését jelentették, a fundamentumuk, belső felépítésük változatlan meghagyása mellett. Fontos kiemelni, hogy az alapvető struktúra állandóságához a szakállomány alacsony fluktuációja párosult, nem okozva nagy érvágást a szakterületnek a szürkeállomány utánpótlásában.

Összegezve, a 2007. 01. 01-ét megelőző logisztikai irányító szervezetek felépítését, feladatrendszerét az alábbiak jellemezték:

- Ágazati ellátási rend, amelyhez az ágazati vezető ellátási felelőssége tartozott.
- Közel azonos struktúra lényegi változások nélkül.
- Azonos feladatrendszer tervezés, ellátás, szabályozás.
- Azonos szolgálati alárendeltség, az MH kötelékében történő feladatvégzés.
- A központi logisztikai szervezetek a szakterület működtetéséért felelős szervezet szolgálati alárendeltségébe tartoztak.
- Külföldi szerepvállalásunk kezdete, majd fokozatos kiterjesztése.
- Inter-operabilitás követelményének megfelelése, majd NATO csatlakozás feltételeinek előkészítése.
- Alacsony költségvetési támogatás.
- Folyamatosan zsugorodó haderő miatt felszabaduló és az ellátásba beforgatható források.

- A haderőnemekkel mellérendelt viszony.
- A jogszabályi anomáliák a logisztikai szaktevékenység tárca szintű irányítására.

A logisztikai szakfeladatok irányításának problémái attól kezdve léteztek, **amikor a logisztikai főnökök parancsnok helyettesi besorolása megszűnt és ezzel „elvesztették” azt a jogkört**, amely automatikus felhatalmazást biztosított a logisztikai szakterület szabályozásában minden vezetési szinten.

A **2007. év** előtti logisztikai vezető szervezetek egységesek voltak abban is, hogy szolgálati alárendeltségébe tartoztak a központi tárintézetek, ellátó központok, önálló raktári elemek a központi javító és a katonai közlekedési szervezet.⁵ A logisztikáért felelős csúcsszervezet struktúrája minden változatban három alapvető követelménynek felelt meg. Ezek **egyike volt a központi logisztikai feladatok tervezése, szervezése és a végrehajtás irányítása, és szabályozása**, a második a törzskari feladatok ellátása, a szervezet belső működésének koordinálása, az együttműködés megszervezése a haderőnemekkel, **HM** szervekkel, végül, de nem utolsón sorban a szolgálati alárendeltek katonai tevékenységének irányítása. Mindezen feladatok ellátása érdekében a struktúrák tartalmazták a szakmai irányítás érdekében a **haditechnikai blokkot** a haditechnikai szakágakkal, a **hadtáp blokkot** a hadtáp szakágakkal, a **közlekedési blokkot**, a gazdálkodási blokkot. Ezek mindegyike a saját szakterületén képes volt meghatározó szereppel bírni az **MH** teljes vertikumára, külön felhatalmazással a **HM** háttérintézetek részére is. Alkalmasak voltak szabályozókat kidolgozni, meglévőket aktualizálni, elemezni és ellenőrizni a nomenklatúrájába (ellátási felelősségébe) tartozó logisztikai folyamatokat. Minderre volt megfelelő szellemi kapacitás, amit kiegészített a szolgálati alárendeltségébe tartozó ellátó központok szakmai tudása. **A szolgálati alárendeltek irányítása, a törzskari tevékenység tervezése, a társszervezetekkel való együttműködés szervezése érdekében állt szolgálatba a személyügyi, a hadműveleti, a logisztikai, ellenőrzési, jogi, híradó informatikai, ügyviteli blokk.**

⁵ A felsorolásban foglaltak megnevezése gyakran változott, ezért alkalmaztam a szervezet kifejezést.

A szolgálati alárendeltek hovatartozása azért érdekes, mert ez az egyik leglényegesebb különbség a **HM FLÜ**, mint a logisztika mai legfelsőbb irányító szervezete és jogelődei között. A **HM FLÜ** elődeitől eltérően nem rendelkezik a tartalék készletekkel, ezért nehezebb a beavatkozás a csapatok azonnali, váratlan és előre nem tervezhető igénye kielégítése esetén.

Az átalakítás előtt a katonai logisztika egy olyan egymásra épülő el-látási láncot alkotott, amelynek a bemenetét a nemzetgazdaság képezte, végpontja, kimenete pedig a konkrét felhasználó, vagyis a katona, illetve a haditechnikai eszköz volt. *Ahhoz azonban, hogy a nemzetgazdaság által előállított technikai eszközök, anyagi javak, vagy éppen szolgáltatások eljussanak a végpontokig, minden katonai szervezeti szinten két elengedhetetlen logisztikai elem tevékenykedett.* Egyiket az igények megfogalmazását, azok összesítését elvégző logisztikai **tervező** elemek (a **J-4, G-4, S-4 blokkok**) jelentették, míg a másikat a konkrét gyakorlati feladatokra szolgáló logisztikai **végrehajtó** elemek képezték. Ez utóbbiak változatlan struktúrában működnek az átalakítás – rendszerét tekintve - nem érintette a végrehajtói tagozatot.

A logisztikai felépítése roppant egyszerű volt, hiszen a tervező, illetve végrehajtó elemek minden tagozatban - *harcászati, a hadművelési, illetve stratégiai (központi) kötelékben* - alapvetően azonos feladatra szolgáltak, azonos alrendszerekből álltak. A különbséget összetételükben a támogatott kötelék fegyvernemi sajátossága és annak mérete okozta.

A logisztikai tervező blokk minden vezetési szinten rendeltetését tekintve azonos volt, tartalmaztak haditechnikai, hadtáp beosztásokat, és a kötelék méretétől függően (S-4, G-4, J-4) gazdálkodó, közlekedési, (hadművelési) tervező funkciókat. Az azonos szervezeti felépítés biztosította a kapcsolódási pontokat, segítette a szakmai irányítást az **MH** teljes vertikumában, de támogatta a hadseregen belüli horizontális együttműködést is. **A logisztikai blokkok** feladata minden vezetési szinten a csapatok erőforrásigényeinek tervezése, a működés feltételeinek biztosítása, a logisztikai szakalegységek szakmai tevékenységének meghatározása, a parancsnok döntéseihez szükséges szakmai támogatás biztosítása, a logisztikai ellenőrzések tervezése és végrehajtása volt.

A vertikális felépítés a századtól indult, ahol az alegység törzsében - a parancsnok közvetlen alárendeltségében - általában egy-két fő logisztikai beosztás, a zászlóalj törzsébe önálló logisztikai részleg van szervezve. A részleg rendszerint **3-4 fő tisztből, illetve 5-6 fő tiszthelyettesből vagy szerződéses katonából** áll. A részleg összetételénél fogva alkalmas a

logisztikai szakterület teljes lefedésére, ennek megfelelően haditechnikai és hadtáp szakképesítésű személyekből tevődik össze. **A dandár, ezred törzsébe logisztikai főnökség van szervezve, amely ugyancsak haditechnikai és hadtáp csoportosítást tartalmaz.** A főnökség alaprendellete a katonai szervezet logisztikai szükségletek számvetése, a dandár, ezred szakfeladatai tervezése, azok végrehajtásának irányítása, ellenőrzése. A főnökség a feladatát az **MH ÖHP** logisztikai főnökség szakmai felügyelete mellett végzi.

A szervezeti rend másik oldalát a logisztikai végrehajtó alegységek, egységek jelentetik. A kötelékek struktúrája is konzekvensek, azonos jegyeket tartalmaz, minden szinten javító, ellátó szervezeti elemekből építkeznek. A különbséget köztük az okozza, hogy milyen jellegű egység, alegység biztosítására került megszervezésre, hiszen a szervezeti felépítése az adott kötelék kiszolgálását kell biztosítani.

Logisztikai végrehajtó szervezetek zászlóaljnál logisztikai század, dandár-ezred kötelékben logisztikai zászlóalj, míg az **MH Összhaderőnemi Parancsnokságnál** logisztikai ezred van szervezve. A felsorolt logisztikai struktúrát kiegészítik a központi szervezetek, az ellátó központok, a **Katonai Közlekedési Központ**, a **Légijármű Javító Üzem** és a **Támogató Dandár**.

A logisztika átalakítása

Míg a korábbi szervezeti változások valójában alig érintették a tradicionális struktúrát, addig a 2007 évi átalakítás alapjaiban változtatta meg azt és a hozzá kapcsolódó jog, hatás és felelősségi köröket. A változás teljesen darabjaira szedte az **MH ÖLTP** feladatrendszerét és a korábban már többször megcélzott, de teljes vertikumában létre nem hozott termelői oldalba integrálta az úgynevezett felsőszintű feladatokat. Ezzel a változással a termelői logisztika felelősségébe tartozó területek a **HM** szervekhez kerültek, míg a felhasználói logisztikai terület az **MH** felelősségébe maradtak. Az **MH ÖLTP** csapatvezetési (szolgálati alárendelték irányítása), a csapatlogisztika tevékenységének felügyelete mind az **MH ÖHP** feladatai közé került át.

Az **MH ÖLTP** felsőszintű feladataiból a szakirányítási tevékenységet a **HM VTISZÁT** látja el. A beszerzésekhez kötődő katonai műszaki követelmények kidolgozása, a beszerzési eljárásoknál a szakma képviselője a **HM FLÜ** felelősségébe tagozódott be. **A korábbi, klasszikus hadtáp és haditechnikai blokkok négy osztály képviseletében maradtak meg.** Az átalakítás egyik mozgatórugója volt a szakági rendszer felszámolása,

helyette valami korszerűbbnek mondható rend kialakítása. Ez a terv részben sikerült, hiszen megszűntek az önálló szolgálatfőnökségek, másrésztől az **MH** technikai fejlesztéseihez szükséges logisztikai tervezés, a nyilvántartás, a létező **ESZKÖZ** program ma még a szakági renden alapul. Ezek a tények azt jelentik, hogy a folyamat minden elemére kiterjedően a szakági rendszer megújítása nem ment végbe.

Amikor a termelői és a fogyasztói logisztikai feladatok szétválasztását tervezték a logisztika átalakításán dolgozó szakemberek, pontosan tudták, hogy egy határozott vonal mentén ezt nem lehet megtenni és azt is tudták, hogy a két oldal egymás nélkül nem élhet meg. A mai tapasztalatok azt bizonyítják, hogy megfelelő együttműködéssel a szakterület megosztottan is művelhető, de tovább kell dolgozni a megfelelő szabályozórendszer kialakításán, a már kialakított együttműködés erősítésén.

A jelenlegi struktúrának van néhány olyan jellemzője, amely koránt sem szerencsés. Ezek közé tartozik a **HM FLÜ ATKI**⁶, valamint az **MH ÖHP**⁷ eltérő szervezeti felépítése, amit tovább tetéz a csapatok logisztikai főnökségeinek⁸ mindezekről szintén eltérő, harmadik változat szerinti kialakítása. A kapcsolódási pontok vertikális láncja megszakadt, a szakmai előjárói hierarchiája nem egyértelmű, akadozik az érvényesülése. Az **MH ÖHP Haditechnikai Főnökségének** több szakmai osztály a felsőszintű kapcsolata a **HM FLÜ** –nél. A közlekedési szakállomány egy, a csapatvezetéshez tarozó szervezeti elem része a parancsnokságnál, de önálló az ügynökségnél. A szervezeti rend nem konzekvens és nehezen áttekinthető. Jellemző, hogy az **MH ÖHP** alárendeltségébe tartozó ellátó központok szakmai irányítását is több főnökség valósítja meg. Az igaz, hogy a helyzet mára többnyire letisztult, de a vezetés és az együttműködés területén, a szabályozók kidolgozásánál mindez gondot okoz. (Szerencsésebb helyzetben van a gazdálkodás, ahol megmaradt az egyértelmű strukturális felépítés csapattagozattól a **HM FLÜ** szintjéig).

Bár a 2007. januárral megkezdett szervezeti változások gyökeres fordulatot hoztak a logisztika szakterületén, de azt kell mondani, hogy alapvetően érintetlenül hagyták – dandár szintig – az előbb vázolt struktúrát.

⁶ Az ATKI aktuális szervezeti felépítését az 1. számú melléklet tartalmazza.

⁷ Az MH ÖHP szervezeti felépítését a 2. számú melléklet szemlélteti.

⁸ A dandár logisztikai főnökség struktúrája a 3. számú mellékletben található.

Az átalakítás célkitűzései megvalósulásának helyzete

Az átszervezés előtt leggyakrabban az alábbi célkitűzéseket ismerhettük meg:

- A termelői és fogyasztói logisztika szétválasztása.
- A hadfelszerelés teljes vertikumánál érvényre juttatni a teljes élettartam menedzsment szemléletét és rendszerét.
- Megteremteni a képesség alapú tervezés lehetőségét.
- Mátrix alapú működést valósítson meg.
- Költségorientált, költség-hatékony szervezet jöjjön létre.
- Harmonizáljon a NATO logisztikai rendszerével.
- Hatékony információáramlást biztosítson, benne a Logisztikai Információs Rendszer (LIR) létrehozásával.
- Növekedjék a szakterületen a problémamegoldó képesség.
- Felesleges átfedéseket nem tartalmazzon.

Az átalakítás célkitűzései legnagyobb részben megvalósultak. A szervezeti szétválasztás azonnal végbement, hiszen csak alapító okirat, munkaköri jegyzék (állománytábla) és egyéb alapokmányok kérdése. A feladatrendszer szétválasztása ennél lényegesen bonyolultabb és nem csak, hogy nem lehet, de nem is szabad teljesen különálló blokkként kezelni. Ahogyan a logisztikai támogató elemeknél is láthattuk minden szervezethez hozzá van rendelve valamilyen végrehajtó kötelék. Az alacsonyabb méretű alegységet minden esetben a magasabb kötelék erősíti meg, vagyis a feladatrendszerben nem lehetnek görcsös határok. Érvényes ez nem csak a valós támogatásra, de a logisztikai tevékenység irányítására is. Az alábbiakban részletezett területek döntően csak a **HM FLŰ** -re vonatkoznak.

A teljes élettartam menedzsment szemlélet és rendszer kialakítása még nem érvényesül maradéktalanul. Az elmúlt két évet végigtekintve azonban az a vélemény alakult ki, hogy ez a célkitűzés nem struktúrafüggő, hanem elhatározás kérdése, amely elhatározásnak a minden napokban érvényt kell szerezni. Nagyon fontos a megcélzott követelménynek eleget tenni, hiszen óriási erőforrásokat takaríthatunk meg az

életciklus szemlélet alkalmazásával. Körültekintő piackutatás, mindenre kiterjedő elemzés alapján a mai szakember gárda meg tud felelni a teljes élettartam szemlélet elvárásainak. Az előrelépés érdekében indokolt lenne nyilvános fórumot biztosítani annak érdekében, hogy ezeket az elveket megértsék és magukénak érezzék az együttműködő szervezetek, szervek is. Éppen ilyen fontos lenne, hogy ne forduljanak elő „*ad-hoc*” koncepciók, mert azt a logisztika nehezen képes kezelni.

A képesség alapú tervezés a honvédelmi tárcánál már a NATO csatlakozásunk idején megkezdődött. Egyszerűen nem járhatott más utat a magyar gondolkodás. A logisztika szétválasztása ebből a szempontból nem lehet meghatározó jelentőségű, bár azt meg kell jegyezni, hogy a **HM FLÜ** ezt a feladatot igen hatékonyan és legalább olyan nagy hozzáértéssel végzi. Rendelkezik megfelelő tervezői-kidolgozói szervezettel és rendelkezik azokkal az információkkal, amelyek az erőforrások mellérendelését jelentik. Rendelkezik tehát minden feltétellel, amit kiegészít egy határozott szándék, hogy a képesség alapú tervezés konzekvensen érvényesüljön.

A költségorientált működés célkitűzése teljesen megvalósult, hiszen igen jelentős volt az átalakítás utáni létszámcsökkenés. Ha elfogadjuk a bevezetőben leszögezett megállapítást, márpedig el kell fogadnunk, nevezetesen, hogy prosperál a logisztika, nos, akkor itt volt az ideje a párhuzamosságok megszüntetésének, a szervezetekben lévő létszám-tartalékok feltárásának és redukálásának. A létszámcsökkentés legnagyobb forrását az **MH ÖLTP** korábban meglévő, de a felsőszintű logisztika számára szükségtelen elemek felszámolásából nyerte a rendszer. Ezek az elemek a szolgálati alárendelt szervezetek vezetéséhez voltak szükségesek, ezért váltak a **HM FLÜ** számára feleslegessé. További tartalékot jelentettek az adminisztratív szervek (ügyvitel, törzskari szervek, tervező, ellenőrzési elemek), amelyek a **HM FLÜ** jogelődjeinél mindenütt rendszerben voltak és az integrációval megszűntek. Be kell látni, hogy a jelen rendszer *felesleges útfedéseket* nem tartalmaz, hiszen azok léte legnagyobb mértékben az előbbieken említett vonatkozásban létezett. Elmondható, hogy az egyébként jelentős létszámcsökkenés szakmai kapacitásvesztés nélkül valósulhatott meg.

A magyar katonai logisztika az átalakulás előtt is *megfelelt a NATO* logisztikai követelményeknek. Számtalan területen eltért a magyar struktúra más szövetséges országokétól, de a logisztikában nem volt olyan nagy a különbség, mint például a **HM HVK** szervezetében, ahol nem található az *1990-es évek* közepén és elsősorban a **NATO** kompatibilitás érdekében létrehozott **J** blokkrendszer. A mai logisztikai felépítése csa-

pattagozatig semmit sem változott a korábitól a változás az **MH ÖHP** és a központi tagozatban található. A mai struktúra egyetlen ellentmondása, hogy nem konzekvens az alapoktól a felső szintig. ***Az átalakítás meg akarta szüntetni a sokat kritizált szakági rendszert.*** A szakágak megmaradtak és addig meg is fognak maradni, amíg valami új formát nem vezet be a katonai logisztika. Lehet új a jövőbeni rendszer, hiszen a szakágak kialakításától már fényévekre eltávolodtunk, de az új rend bevezetését meg kell előzni egy alapos felkészülési időszaknak a nyilvántartásban a felkészítésben az informatikai támogatás területén.

A logisztikából hiányzó tevékenységek

A logisztika azon területei, amelyeket nem művelünk valódi mélységében:

- A haderő minősített időszaki szükségletei tervezésének kérdésköre.
- A logisztikai normák karbantartásának feladatai.
- A készletképzés elveinek, szabályozóinak átgondolása és egy valószínű készletképzési utasítás elkészítése.
- A logisztikai szakfeladatok szabályozása.
- A hazai és külföldi tapasztalatok folyamatos feldolgozása, konferenciák szervezésével és logisztikai tárgyú katonai kiadvány megjelentetésével.
- Logisztikai szakalegységek alkalmazásának, alkalmazhatóságának vizsgálata.
- A logisztikai beosztottak részére kulcspozíciós NATO beosztások megszervezése.
- NATO posztokról hazatért kollégák megtartása a hadseregben.
- A Befogadó Nemzeti Támogatás feladatrendszere.
- Az együttműködés és a logisztikai szakfeladatok vezetésének rendje.
- A polgári kapacitások igénybevételének pontos tervezése.
- A központi tartalékok tárolásának megoldása.

- A szakági rendszer továbbfejlesztésének körültekintő előkészítése és bevezetése.

A haderő minősített időszakai logisztikai szükségleteinek tervezése napjainkra teljesen mellékvágányra jutott, alig kap figyelmet. A feladat elhanyagolása, minden túlzás nélkül sérti az Alkotmányt, de sérti a katonai önértéknek azt a szféráját is, amikor az eskünkben a haza védelmére vonatkozó fogadalmunk jut eszünkbe. Nem készülünk erre a lehetőségre még elméletben sem, és nem számoltuk ki a valós szükségleteket legalább **5-10 év** óta. A helyzet megoldása viszonylag egyszerű. Vagy ki kell mondani, hogy e feladat már nem időszerű, túlhaladott rajta a kor, vagy egyszer el kellene végezni ezt a számvetést valóságban, alaposan, hogy aztán csak meghatározott rendszerességgel karbantartani kelljen. A korábbi időszakban e feladat évente ismétlődött. Nos, én azt hiszem manapság ez túlzás, de indokoltnak látnám **4 évente**, illetve a Magyar Honvédség csapatai jelentősebb átszervezését, vagy átfegyverzését követő évben soron kívül elvégezni. A minősített időszakai logisztikai szükséglet tervezésében katonai oldalról az **MH ÖHP**, a **HM HVK**, a **HM FLÜ**, a **HM KPÜ**, míg a nem katonai oldalról kivétel nélkül **minden minisztérium, országos főhatóság** képviselőinek lehetne igen jelentős szerepe. E munka arra is jó szolgálattal járhat, hogy szorosabbá váljon a kapcsolat a haderő működtetéséért, készenlétéért felelős, valamint az alkalmazás feltételei megteremtését biztosító szervezetek között.

A logisztikai normák karbantartásának feladatai. Nos, a normák területén számtalan eredmény született a közelmúltban, de mára ismételten felmerülhet a kérdés, **ki fogja e feladatot elvégezni?** A normák kihatnak a teljes **HM** tárca életére, működésére, ezért nem tartozik az **MH ÖHP** kompetenciájába, hanem a felsőszintű logisztikának elnevezett oldal felelősségébe kell utalni. Igen ám, de ennek az oldálnak korlátozott a szakmai kapacitása, tehát nem lesz képes korrekt módon megoldani. Éppen ezért a feladat csak a logisztika két felelős szervezete, a **HM FLÜ** és az **MH ÖHP** logisztikai szervezetei közös munkájával valósítható meg. Ha ehhez még hozzászámoljuk, hogy a normák egy része kidolgozásához a csapatok üzemeltető vagy felhasználói állományát is be kell vonni, nélkülük egy sor feladat el sem végezhető, akkor megállapíthatjuk, hogy a szabályozó szerep a logisztikai hierarchia felső részén lévő **HM FLÜ**-t illeti, de ezt az **MH ÖHP**, illetve a csapatok bevonása nélkül nem tudja elvégezni.

A készletképzés elvei, szabályai átgondolása és egy valós készletképzési utasítás kidolgozása. Ez a kérdéskör, bár átmenetileg megold-

dottnak látszik, mégsem az. Megoldott, mert van egy friss utasításunk, mégsem megoldott, mert az előírt készletek néhány helyen érthetetlenek vagy túlzottak. Ez utóbbi legmarkánsabban a lőszerekre igaz. Az érvényben lévő készletképzési utasítás kidolgozása **2007. évre** datálódott, amikor a szervezeti változás utáni időszakban, ébredezés állapotában volt a szakállomány. A feladatot nem előzte meg olyan szakmai értekezés, ahol az érintett résztvevők az elveket, cövekeket meghatározták, megismerheték volna. A tervezet többszöri köröztetése során sem volt képes kivívni magának azt a figyelmet, melyet érdemelt volna, így egy új, de csak korlátozottan alkalmazható szabályozás lépett életbe. Ennek több veszélye van. Ezek közé tartozik, hogy a **szabályozás elkészült**, ki van pipálva egy feladat, tehát rövid időn belül nem kerül sor a módosítására, valódi készletigény meghatározása. A másik, hogy devalválódik a szabályozás értéke. Mivel a szabályozás meglehetősen (néhány esetben indokolatlanul) nagy készletet ír elő – nos azt a haderő nem lesz képes megalakítani. Demoralizáló az a szabály, aminek teljesítéséhez nem áll rendelkezésre megfelelő feltétel, tehát nem is kell végrehajtani.

A logisztikai szakfeladatok szabályozása. A világban, a gazdaságban, a technikai eszközök kiszolgálásában rohamos és gyökeres változások mentek végbe az elmúlt évtizedekben. Mégis érvényben vannak olyan szabályozóink, melyek már jócskán nagykorúak. Van esetleg módosító jegyzék, de mára szinte áttekinthetetlen az eredeti okmány. A szabályzatok átdolgozásának üteme indokolatlanul lassú, de ez objektív okokra vezethető vissza. ***Eddig sem volt bőséges a logisztikai szakállomány létszáma, de mára még tovább szűkült a kapacitás, tehát szinte reménytelen a szabályzatok frissítése.*** Egyszerűsíti a helyzetet, hogy egyre szűkebb területet kell szabályozni, hiszen szűkül a haderő tevékenysége, nincs például népgazdasági munka, stb. ***A haditechnikai eszközök üzemeltetési eljárásait a gyártók előírják, arra nem kell energiát áldozni.*** De a különböző igénybevételek szabályozása, ellátási utasítások, technikai kiszolgálások rendje megújítása időszerű lehetne. ***Ami nagyon fontos a logisztikai eljárások kimunkálása szintén nem folyik olyan hatékonysággal, ami indokolt lenne a két év távlatából kialakított logisztikai struktúrában.*** Azon dolgokra gondolok, ahol a logisztikai aleggységek alkalmazási módszereit, a logisztikai szakállomány át és továbbképzését terveznék meg. Ki kellene munkálni a minősített időszakos logisztikai szükségletek valós számvetésének módszereit és meg kellene határozni azokat a logisztikai kapacitásbeli hiányokat, amelyekre a haderőnek valóban szüksége van.

NATO logisztikai beosztások feltöltése az egyik olyan lehetőség a magyar logisztikának, amelyet a jelenleginél sokkal makacsabban ki kellene használni. A logisztikai beosztások feltöltése óriási lehetőség a nemzetközi tapasztalatok területén, kultúrát és eljárási rendet hoz részünkre. Az azonban elengedhetetlen követelmény, hogy a külszolgálatból hazatért állomány ne váljon, válhasson ki a szolgálati kötelekéből. A tapasztalatokat nem csak a közvetlen környezetében, hanem a katonai felsőoktatásba is be kellene vinni. Adminisztratív eszközöket is indokoltnak látnék alkalmazni, mint például a külszolgálati tapasztalatok összefoglaló jelentése, azok összehasonlítása a hazai valósággal. A jelen formájában nem minden esetben térül meg az a befektetés, amit a nemzet áldoz a magyar katonák külföldi állomásoztatására.

A hazai és külföldi tapasztalatok feldolgozása. Fórumot kell biztosítani a szakma képviselőinek azért, hogy megbeszéljék észrevételeiket, kicseréljék és ütköztessék véleményüket. A logisztika részére rendelkezésre álló humán erőforrások és anyagi javak felhasználása optimalizálásával lehet csak emelni a haderő ellátásának színvonalát. Az új eljárások megismerése és széles körben történő terjesztése céljából évi egy-két alkalommal át kellene tekinteni a logisztika helyzetét egyszer az **MH ÖHP** szervezésében, majd következő alkalommal a **HM FLÜ** rendezésében. A témák praktikus összeállításával autentikus előadók felkérésével a teljes szakma részére originált és hasznos tudást lehet közvetíteni azonos forrásból, tehát nem közvetítőkön keresztül, torzítással. Az ilyen rendezvényeket zászlóalj törzs szolgálati személyekig bezárva – megfelelő szelektálással – lenne indokolt megrendezni. A rendezés igen hasznos kitekintést nyújthatna a **HM HVK** szervek bevonásával, amely szervezet ismertetné a haderő fejlesztés hosszú távú irányait, a szükséges elgondolásokat a képességfejlesztés területén, a megvalósítás kockázatairól, a kapcsolódó hiányairól. Ennek kiegészítéseként lehet áttekinteni a logisztikai kiadványok helyzetét. **A KATONAI LOGISZTIKA megszűntetése nem lehet előnyös a szakmára. A kiadvány neve, főleg kiadója/gondozója számos alkalommal változott az MH ATCSF-ség megalakulása óta (hiszen e kiadvány jogelődje az „HADTÁPBIZTOSÍTÁS” című folyóirat.** A kiadványt fel lehet és fel kellene éleszteni most – még talál csipkerózsika halálából – azért, hogy fórumot biztosítson azon publikációk számára, amelyek a széles szakmai érdeklődésre tarthatnak számot.

A kiadvány költsége sokkal kisebb annál az elsősorban anyagiakban nem mérhető haszonnál, amit a logisztikusok hazai vagy éppen külföldi tapasztalatok feldolgozása és korlátozás nélküli közreadása jelent-

het a haderőn belül a logisztikai beosztottak részére. Egyébként bizonyíthatóan a honvédelmi tárca alárendeltségébe a legtöbb beosztás ma logisztikai. Gondoljunk csak bele, van két logisztikával foglalkozó főosztály egy ügynökség, két ellátó egy közlekedési központ, egy javító üzem és egy teljes ezred. Ezeket az önálló hadrendi elemeket egészítik ki kötelekben működő logisztikai zászlóaljok, századot és természetesen a törzsekben rendszeresített logisztikus beosztások.

A logisztikai informatika támogatása régóta mostohagyermek. A **Logisztikai Gazdálkodási Informatikai Rendszer (LGÍR)** létrehozása **2000. év elején** megkezdődött, a **GTH** gondozásában, majd folytatódott a munka az **MH ÖLTP** szervezetében. A parancsnokság **2003. évi** átszervezés során az **LGÍR Alosztály** megszűnt, így kifulladásra került a tevékenység. Minden, ami addig létrejött elveszett. Pedig azt mindenki tudja, hogy megfelelő informatikai támogatás nélkül napjainkban nehéz működtetni a logisztikát. **On-line prompt** információk nem állnak rendelkezésünkre a készletekről, be kell érni a központi raktáraink manuális adatszolgáltatásával. Valljuk meg, ez igen elavult módszer.

A Befogadó Nemzeti Támogatás feladatrendszere a következő terület, amely kiesett a logisztika fő sodrából. Ez azért is elkésztő, mert a BNT körébe tartozó tevékenység napjainkra hazánkban is egy magasabb szintre kapaszkodik fel. Már nem csak a klasszikus tevékenység van napirenden, mint a beérkező csapatok fogadása, érdekükben kommandáns feladatok ellátása, szállítmányok átvonulásának adminisztratív támogatása, stb. Mára a feladat kinőtte ezeket a kereteket és azzal kell foglalkoznunk, hogy milyen támogatást nyújtunk – mint befogadó nemzet – a **Nehéz Légiszállító Ezred (HAW)** részére, és melyet az **Egészségügyi Kiválósági Központ** számára. Hamarosan házunk táján, a logisztikai kiválósági központ létrehozása is napirenden van.

Az ellátó központok helyébe lépő korszerű raktárbázis létrehozása legkevésbé egy évtizedes „mulasztása” a logisztikai szakterületnek. A mára hadrendben maradt két ellátó központ objektumai leromlottak, infrastruktúrája elavult, az anyagmozgató berendezései, informatikai támogatottsága elégtelen. A jelenlegi több helyőrségben és számos telephelyen diszlokáló MH Logisztikai Ellátó Központ csak alacsony hatékonysággal képes működni, a szervezet vezetése valódi kihívás a parancsnok részére. A megoldást régen kitalálták a logisztikai vezetők, csak soha nem volt olyan gazdag a haderő, hogy forrás is társult volna a koncepcióhoz. Most ismételtelen folynak elemzések a témában és csak remélni lehet, hogy a folyamat nem áll meg az elemzés stádiumában. A feladatrendszer

A logisztikai szervezetek közötti együttműködés az átalakítás utáni első év végére alakult ki. A folyamatot nagymértékben segítette a **HM FLÜ** vezető állományának közvetlen kapcsolatfelvételei a csapatokkal. A találkozókra a csapatok laktanyáiban került sor, ami alkalmas volt, hogy a felsőszintű logisztika képviselői saját tapasztalatokat szerezzenek a logisztikai lánc végéről, vagyis legyen alkalmuk a tevékenységüket értékelni a felhasználók szemszögéből is.

A tanintézeti képzés szakreferensi feladatai elviekben szabályozottak, hiszen a tiszthelyettes képzésért osztatlanul az MH ÖHP felelős, míg a logisztikai tisztképzésnél megoszlik a felügyelet az MH ÖHP, és a HM FLÜ között. A közös felelősség esetén előfordulhat, hogy a szervezetek véleménye, álláspontja különbözik. Tekintettel arra, hogy a kibocsátott tisztek első beosztásukba (normális körülmények között) csapattagokként kerülnek ki, célszerű lenne a szakreferensi felügyeletet – ezzel a végzős tisztekkel szembeni képzési követelmények meghatározását - az **MH ÖHP** részére biztosítani.

A személyi állomány helyzete

A kezdeti nehézség – mert volt benne részünk – után a **HM FLÜ** megkezdte végezni feladatát. A személyi állomány tevékenysége egyre inkább a szakma felé fordult, kialakultak a kapcsolati rendszerek, megkezdődött az együttműködés a szervezeten belül és a külső szervekkel. **Az a szakmabérgárda, amely megmaradt az átalakítás után a kezdeti bizonytalanságot követően magára talált.** Megkereste a partnerivel a kapcsolódási pontokat, a leghatékonyabb munkamódszereket. Mára elmondhatjuk, hogy a logisztika egy életkorában megfiatalodott, de szakmailag teljesen felkészült állománnyal rendelkezik. Ez az állomány képes volt átvenni a stafétát azon elődeitől akik – néha indokolatlanul és nagyon fiatalon – elhagyták a hadsereget. **Meggyőződéssel állítom, hogy a most pályán lévők személye garancia a logisztikai kultúra további fejlesztésére, a jelentkező problémák megoldására és a csapatok ellátási színvonalának fenntartásában.** Mindehhez lehetőséget kell adni nekik.

Összegezve

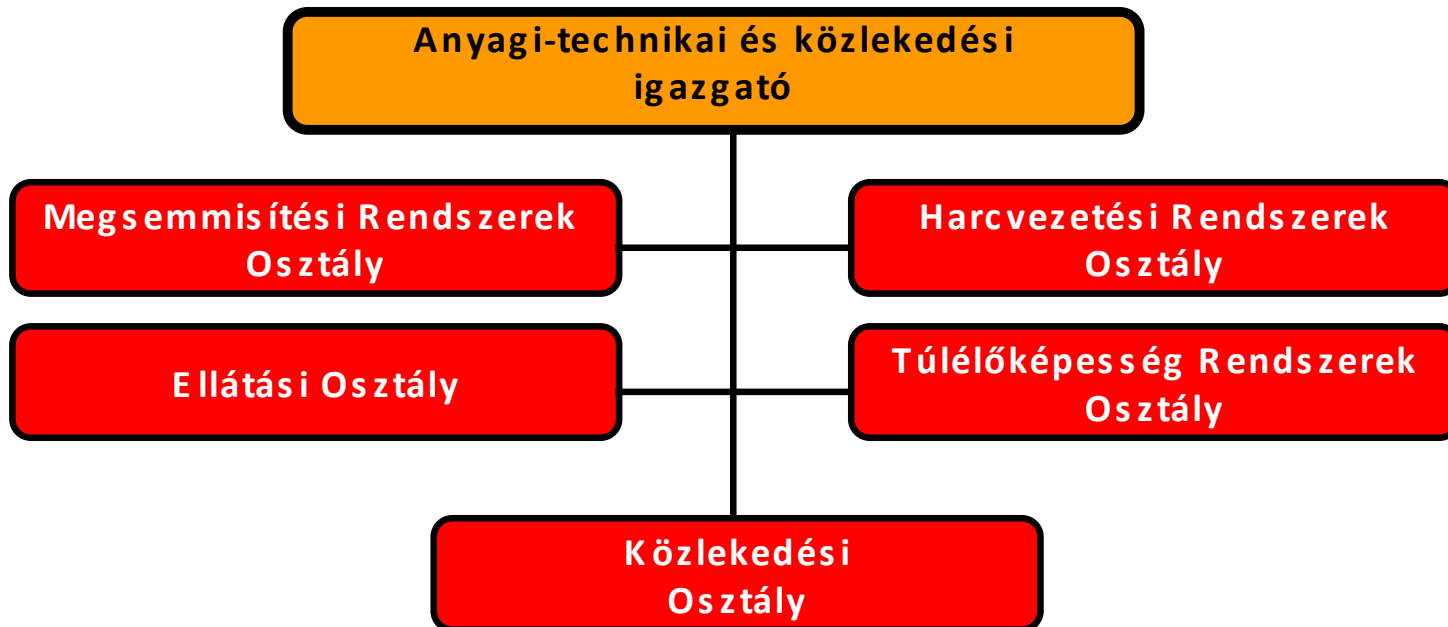
A logisztikai szakterület túlélte azt a megrázkódtatást, amit a szervezeti átalakítások okoztak. E kijelentést igazolja az is, hogy az új struktúra a megalakítása óta csak kisebb korrekciókra szorult, amelyek a szervezetek működésének finomítására, jobbítására vonatkoztak és nem

igényelték annak újragondolását. A csapatok ellátása folyamatos, a haderőfejlesztés logisztikát érintő követelményei megvalósulnak. *Mindezek alapján meg lehet állapítani, hogy az új rendszer a gyakorlatban is bizonyította létét és alkalmas arra, amire szánták. Megítélésem szerint legnagyobb tanulsága az átalakításnak az, hogy a termelői és felhasználói logisztika mesterséges szétválasztása lehetséges, de csak szervezetét tekintve. A feladatrendszer egységes kell, hogy maradjon, mert csak így működhet a rendszer.*

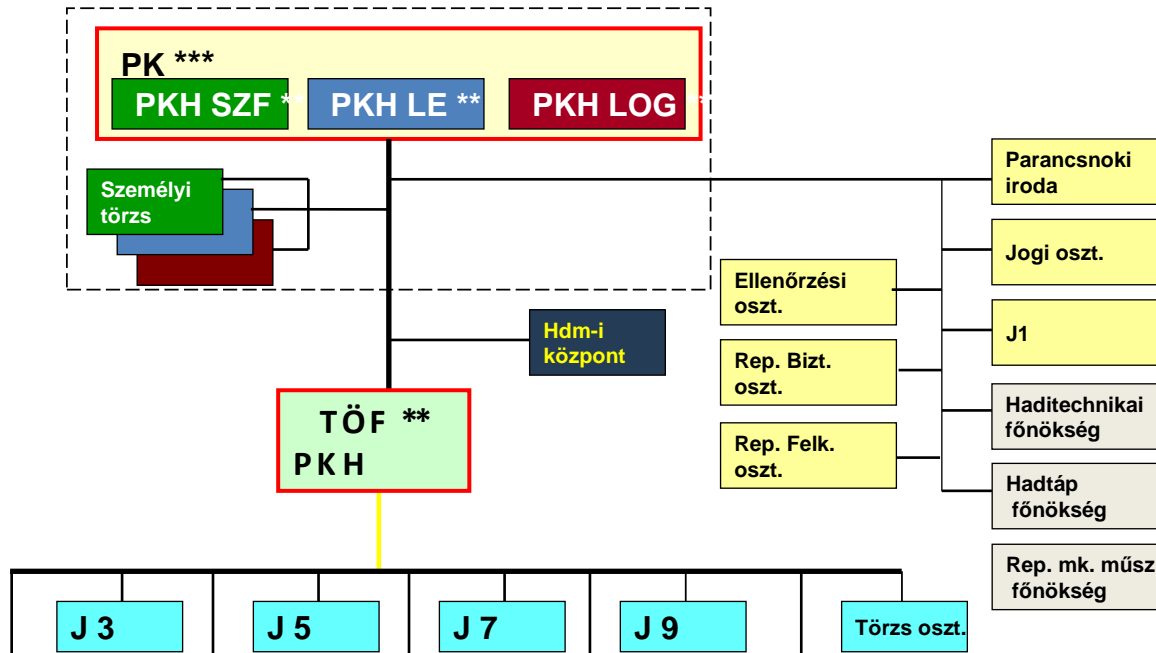
Felhasznált források, irodalomjegyzék:

1. HM Fejlesztési és Logisztikai Ügynökség alapító okirata.
2. HM Fejlesztési és Logisztikai Ügynökség Szervezeti és Működési Szabályzata.
3. Az MH Összhaderőnemi Parancsnokság alapító okirata.
4. Az MH Összhaderőnemi Parancsnokság Szervezeti és Működési Szabályzata.
5. Az MH ÖLTP megszüntetési határozata.
6. A HM FLÜ vezérigazgató 2008. és 2009. évi értékelő-feladatszabó értekezlete.
7. A KLB munkacsoport 2008. évi jelentése.
8. *Dr. Gáspár Tibor mk. vezérőrnagy:* „A Magyar Honvédség logisztikai rendszere” című tanulmánya.
9. *117/2008. (HK 1/2009.) HM utasítás.* A katonai felsőoktatás szak- és szakirányreferensei feladat- és jogköréről.

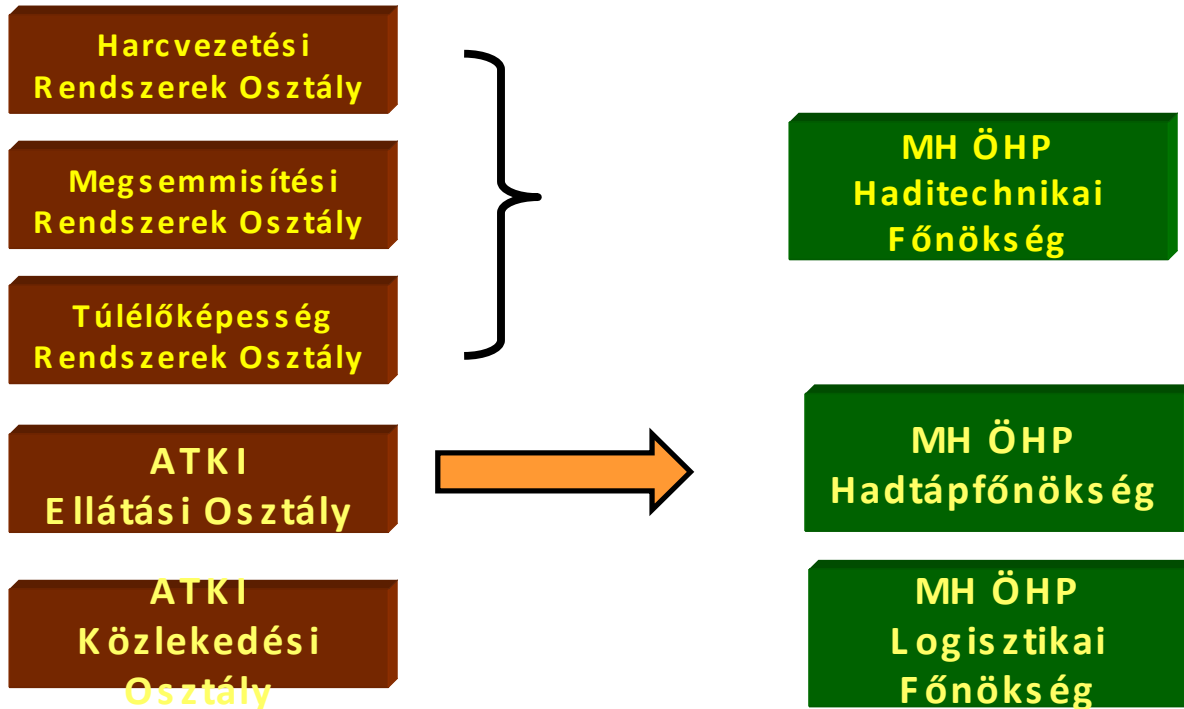
Az ATKI szervezeti felépítése

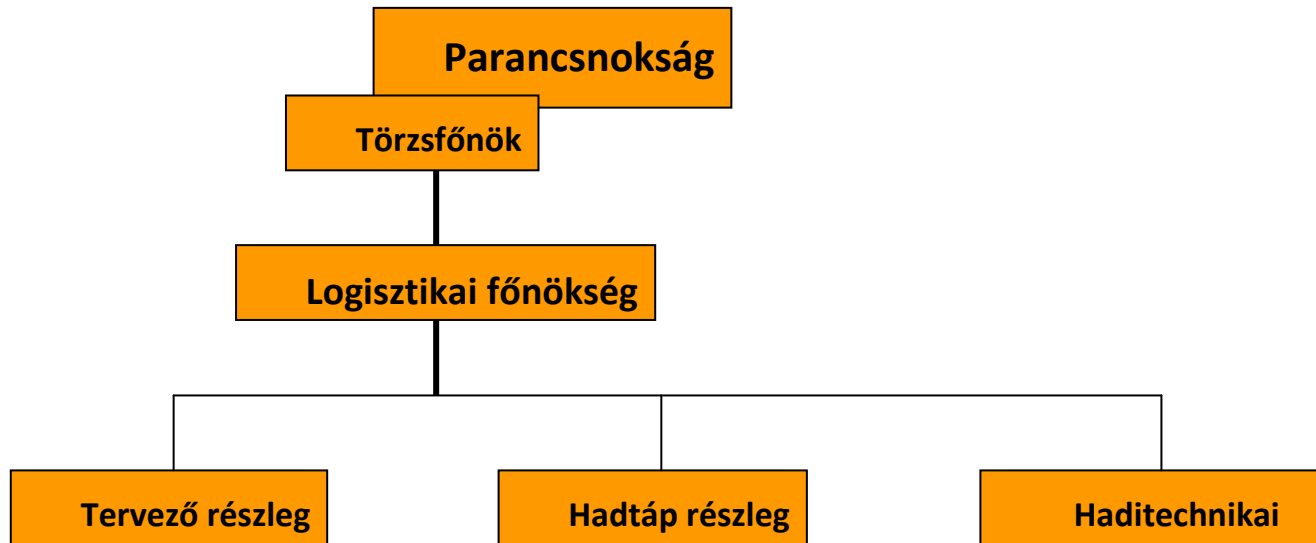
A MH ÖHP szervezete

A termelői és fogyasztói logisztika szakmai kapcsolata

DANDÁR LOGISZTIKAI FŐNÖKSÉG

A KATONAI LOGISZTIKAI BIZTOSÍTÁS GYAKORLATA

JAVASLAT A BESZERZÉSI ELJÁRÁSOK TÖRVÉNYI HÁTTEREINEK MÓDOSÍTÁSÁRA A MAGYAR HONVÉDSÉG HÍRADÓ BERUHÁZÁSAI SORÁN

Léránt József¹

*A HM Fejlesztési és Logisztikai
Ügynökség Tudományos Tanácsa
által kiírt pályázatára beküldött ta-
nulmány szerkesztett változat.*

Szerkesztőség

1. Bevezetés

¹ Léránt József mk. őrnagy, HM Fejlesztési és Logisztikai Ügynökség Technológiai Igazgatóság, Rendszertanúsító és Kodifikációs osztály, főtiszt.

A Honvédelmi tárca különös figyelemmel kíséri a Magyar Honvédség híradó és informatikai fejlesztéseit. Ezen figyelem indokolt is, hiszen az informatikai, kommunikáció terén az elmúlt időben hatalmas fejlődés volt tapasztalható. Meg kell felelni az újabbnál újabb kihívásoknak, miközben egy örökölt híradó és informatikai rendszert kell átalakítani úgy, hogy megfeleljen a szervezet igényeinek.

Ezen átalakítási – modernizációs folyamatok a termelői logisztika keretein belül a HM FLÜ hatáskörében történnek. Itt zajlik a műszaki követelmények meghatározása, pontosítása, a beszerzési eljárás bonyolítása.

Azért is választottam ezt a témát, mert azokat a tapasztalatokat szerettem volna feldolgozni, amelyek ezen a területen keletkeztek, hangsúlyozva azokat a törvényi szabályzókat, amelyek megítélése nem egyszerű.

Először nézzük, meg hogy mi is az a terület, amelyeket ezek a beruházások érintenek.

Az Magyar Honvédség hálózatában az állandó telepítésű kommunikációs rendszert a különböző katonai létesítményekben telepített hírközpontok és az azokat összekötő kommunikációs vonalak képzik. A hírközpontok közvetlen kommunikációs kapcsolatban állnak a közcélú távközlő hálózatokkal. A kommunikációs vonalak a közcélú és katonai távközlő hálózatok stacioner jellegű bázisán létesülnek. Az ISDN szolgáltatásokat biztosító digitális központok első sorozata 1999-ben, hazánk NATO tagságával került üzembe helyezésre. A rendszer vezetékes átviteli útjai is elsősorban a közcélú szolgáltatóktól bérelt összeköttetésekkel kerülnek biztosításra, amely mellett mellérendelt, de azzal egyenértékű országos mikrohullámú hálózat működik.

A honvédelmi ágazatra jellemező, hogy szervezetében kissebességű átviteli utat igénylő, egymástól függetlenül működő, lokális és nagytávolságú hálózati erőforrásokat igénybe vevő számítógépes hálózatok üzemelnek.

Az MH hálózatának környezetét vizsgálva megállapítható, hogy – hazánk szövetségi elkötelezettségének megfelelően – külső kapcsolata a NATO ICIS amely a NATO C3 vezetését támogató rendszer.

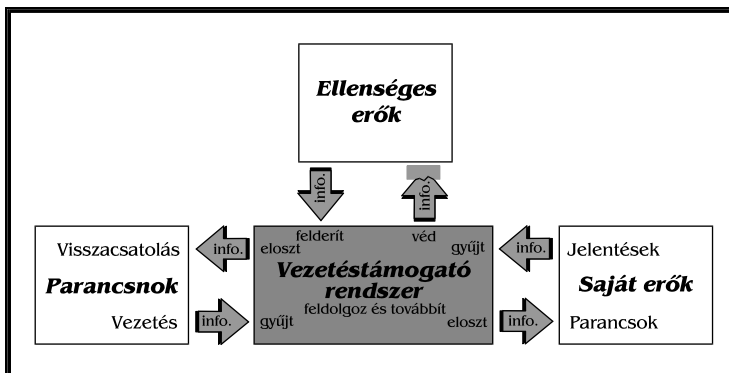
A NATO kommunikációs rendszere alapvetően négy részre osztható:

- Saját tulajdonban levő integrált katonai kommunikációs rendszerre.
- A tagállamok saját tulajdonában levő katonai kommunikációs rendszerre.
- A NATO saját rendszerének és a tagállamok saját rendszerének összeköttetését.
- Támogató közcélú (nemzeti és nemzetközi) kommunikációs rendszerek.
- A különböző tulajdonban levő kommunikációs rendszereket összekötő digitális átviteli infrastruktúra.

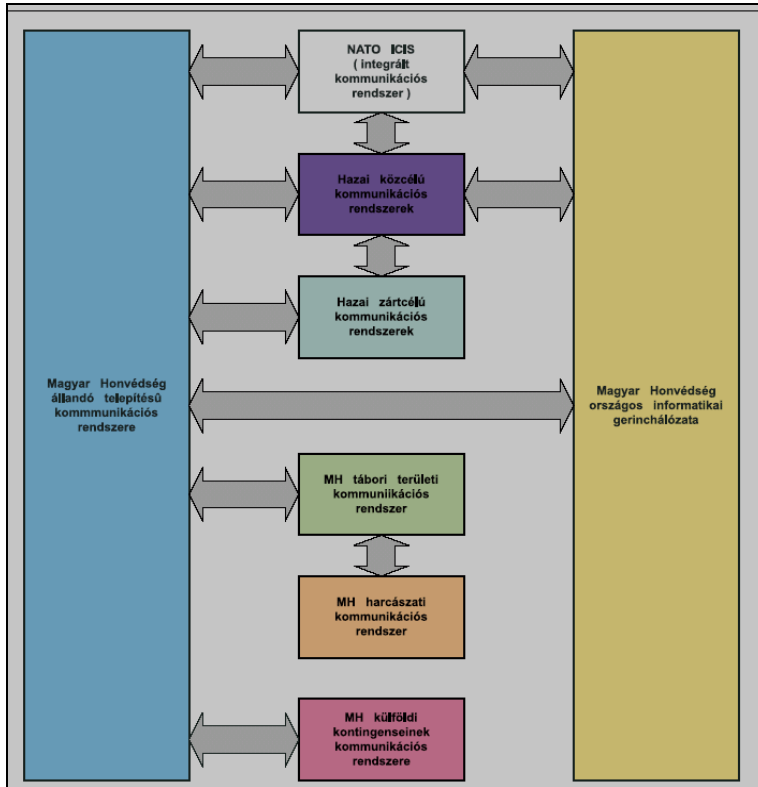
A fentiekben említett kapcsolódásokkor jól látható, hogy bármilyen biztonságot érintő probléma akár országhatárokon is túlnyúlhat.

A vezetéstámogató rendszer (C2SS - Command and Control Support System) az a legtagabb értelemben vett rendszer, amely a parancsnokot támogatja a vezetés és irányítás megvalósításában. A vezetéstámogató rendszert a feladatnak megfelelően biztosított és megszervezett vezetéstámogató (különböző típusú felderítő, híradó, informatikai, tűztámogatás koordináló, légtér-irányító, elektronikai harc, álcázó és megtévesztő, stb.) erők építik ki és működtetik. *A rendszer helyét és szerepét a következő ábrák szemlélteti.*

1. ábra.

A vezetéstámogató rendszer helye és szerepe

***Az MH hálózat kapcsolata más kommunikációs rendszerekkel
(Forrás: Dr. Fekete Károly – Zrínyi Mikós Nemzetvédelmi Egyetem)***

Néhány szóban arról a védelemről, amelyek ezeket a hálózatokat érintik.

A hálózati védelem

A hálózati beléptetés többszintű jelszavas védelemmel van biztosítva, így felhasználói csoportok alakíthatók ki. Minden belépés és az, hogy a felhasználó milyen parancsokat adott ki, a logbuch-ban tárolódik. Ebből szükség esetén kikereshető, hogy honnan, milyen módon, ki hajtott végre bizonyos beavatkozásokat, esetlegesen jogtalan programozásokat.

A rendszerhez az alábbi módokon lehet hozzáférni:

- OHF-en keresztül.
- THF-en keresztül.
- RHF-eken keresztül.
- Teleszervizzel a szervereken keresztül.
- Comtes-sel a központoknál lévő modemeken keresztül.
- Közvetlenül a központra csatlakozva.

Fizikai védelem

A gépekhez, adathordozókhoz stb. csak jogosult személy fér hozzá. Ez csak szervezési probléma.

A felhasználók személyazonosságának és hitelességének megállapítása:

A felhatalmazott személyek szigorú azonosítás után léphetnek a rendszerbe. Az azonosítás lehet gyenge (ekkor valamely begépelte kóddal azonosítja magát), erős (amikor valamely eszköz is kell az azonosításhoz, pl. kártya), vagy háromfaktoros (amikor a felhasználó valamely biológiai tulajdonságával is bejelentkezik, például retina). ***A Magyar Honvédség a kétszintű gyenge azonosítást használja.***

Napjainkban az ***Internetet egyre inkább az üzleti felhasználás jellemzi***, de veszélyforrást jelent az sokszor dicséret nyíltága. Ennek következtében ***új szoftverkategória*** alakult ki, ezek a **tűzfalak** (védőgátak).

A tűzfalak feladatai:

- Megvédi egy szervezet belső hálózatát a külső hálózatról érkező nem kívánatos, illetve jogosulatlan hozzáférésekkel szemben.
- Lehetővé teszi a hálózat számára külső hálózat szolgáltatásainak elérését.

A tűzfalak a támadások kivédése mellett használhatók még Internet-szerver funkciók megvalósítására is. Megfelelő biztonságpolitikával tehát alkalmasak két vagy több hálózat (általában Internet és belső hálózat) közötti kapcsolat ellenőrzésére és szűrésére. Arra azért figyelni kell, hogy a tűzfal nem a védelem eszköze (hiszen ez csak a behatolás valószínűségét

csökkenti, a támadás elé akadályt állítva), hanem a védelmi politika egyik fontos kiegészítője.

Ezekon a használt védelmeken túl, szükség van egy olyan funkcionális védelemre, amikor valamilyen szintű leállás, katasztrófa stb. során a feladatokat át kell vennie valamely szervnek.

Ezen célból hozták létre a Tartalék Országos Hálózatfelügyeletet (TOHF).

A Tartalék Országos Hálózatfelügyeletet a Magyar Honvédség digitális kapcsolóelemeit felölelő rendszer biztonsága érdekében hozták létre. A Magyar Honvédségnél "M" állapotban és háborús körülmények között szükséges egy olyan védett objektumban elhelyezett hálózatfelügyelet, mely tarifáláson kívül minden programozási, hibafelügyelési és hibaelhárítási lehetőséggel rendelkezik, mint az **OHF**. Minden konfigurálás, melyet az **OHF** végrehajt 1-2 perces késéssel a **TOHF** szerverén is megjelenik. A hibák szintén mind a két szerverhez befutnak. A **TOHF** tulajdonképpen minden paraméterében és befutott információiban tükörképe az **OHF**-nek.

Békeidőszakban az **OHF** viszi teljesen a felügyeleti stb. funkciókat, a **TOHF**-t csak minimális fenntartó állomány képviseli. Az **OHF** szerverének meghibásodásakor a **TOHF** szervere képes átvenni feladatait minden gond és kiesés nélkül.

A végrehajtott konfigurálások az adott központon végrehajtnak merevlemezis háttértárolóján tárolódnak, a központ konfigurációs állapota a beépített **MOD**-ra letölthető, elmenthető. Központ teljes leállásnál, ha valamilyen katasztrófális konfigurációs hibát vétenek, akkor a **MOD**-on tárolt utolsó mentési adatokkal helyreállítható a központ konfiguráció.

Ugyancsak hardveres biztosítást ad, hogy a **HICOM 350E** központokban lehetőség van egy központi vezérlőt és kapcsolómátrixot is tartalmazó „*meleg tartalék*” kapcsoló egység beépítésére, amit a **Magyar Honvédség** igénybe is vett.

Ebből a rövid leírásból látható, hogy biztonság szempontjából lehet az akár szoftveres vagy funkcionális jellegű - mindent elkövetnek az üzemeltetők, hogy biztosítsák a **MH híradó és informatikai** igényét.

2. Beszerzések és ezek törvényi hátterei

A Magyar Honvédség számára a termelői logisztikán belül a beszerzéseket a HM Fejlesztési és Logisztikai Ügynökség Beszerzési Igazgatósága végzi több Igazgatóság szakembereinek szoros együttműködésével.

A beszerzéseket, a törvényi háttér figyelembe vételével bonyolítják le.

Ezen törvényi hátterek a következők:

- 2003, évi CXXIX törvény
- 228/2004/VII.30 kormányrendelet
- 120/2007 (HK 20) HM utasítás

Így tehát a különféle beszerzések során a beszerzésre kijelölt bizottság feladata az is hogy a törvényesség figyelembevételével meghatározza az eljárás módját.

A Római egyezmény 296 Cikkelye alapján (Common Military List):

A Tagállamok megtehetik az alapvető biztonsági érdekeik védelme érdekében az általuk szükségesnek tartott fegyverek, lőszeres és hadianyagok előállításával vagy kereskedelmével kapcsolatos intézkedéseket.

Így ezen egyezmény égisze alatt a 228-as kormányrendelet többszöri módosításon esett át, **melyek a következők voltak:**

- 87/2005 (V.5) számú módosítás.
- 384/2007 (XII.23) kormányrendelet.

A 228-as kormányrendelet alapján a beszerzéseket 2 eljárás mód alkalmazásával lehetséges lebonyolítani:

- Tárgyalásos (közzététellel, vagy közzététel nélkül).
- Különleges.

Hirdetmény közzétételével:

A hirdetmény közzétételével történő eljárást a vagy a nyílt eljárás eredménytelensége indokolhatja vagy a beszerzés tárgya pl. kutatásfejlesztés, vagy egyéb feltételek meghatározása pl. ellenszolgáltatás.

Menete:

- Részvételi szakasz (20 nap).
- Ajánlattételi szakasz.

Hirdetmény közzététele nélküli tárgyalásos eljárás:

Főbb esetei:

- Kizárólagosság.
- Rendkívüli sürgősség.
- Bonyolultság.
- Interoperabilitás.
- Előzetes kutatásfejlesztés.
- Országgyűlés vagy a kormány által elrendelt speciális alkalmazás.
- Rendszeresítés.

Menete: csak ajánlattételi szakasz.

Ezen eljárások során „**NATO beszállítói**” cím előírható ekkor nem kell vizsgálni az alkalmasságot, hiszen az alkalmasságot már előzőleg megállapították.

Különleges eljárás:

Fegyveres szervezet alkalmazási keppességét befolyásoló, külföldi kormányok, minisztériumok, egyéb külföldi szervezetek hivatalos felajánlása alapján.

Menete: tárgyalásos szerződéskötés.
(kormány vagy illetékes miniszter döntése az ajánlat elfogadására).

A beszerzéseket bonyolító bizottságnak ezen szabályzók mentén kell kialakítani álláspontjukat az eljárás meghatározása végett.

Az természetes, hogy gyakran az igények és a lehetséges törvényi szabályzók nem állnak összhangban, gyakran jogos felvetések nem kapnak teret, mert a törvény megköti a kezeket.

Számos alkalommal előfordul, hogy a Magyar Honvédség híradó és informatikai hálózatán végzendő munkálatok kapcsán a beszerzési eljárás meghatározása nem egyértelmű mivel a túlságosan sok szabályzó gyakran átfedésekben van egymáson.

A bizottság tagjai gyakran nem tudják értelmezni, hogy mit lehet és mit nem s menet közben előfordul, hogy eljárásmódot kell váltani.

Ezen eljárások egyértelmű meghatározása nem csupán az időtakarékosság gondolatát, de ezen túlmenően a biztonság kérdéskörét is felvetik.

Az időbeliség is egy igen fontos tényező, hiszen mint minden átalakítás gyakran nem egyszerre, hanem a források függvényében történik, így gyakran vízesésszerű modell alapján egymásra épülnek a projektek. (nem indulhat az egyik, míg a másik be nem fejeződik).

A napjainkban történt eset kapcsán is el kell gondolkodnunk, hogy ideje lenne valamit tenni, az eljárásmód egyértelmű meghatározására a híradó és informatikai beruházások terén.

„Olyan speciális az NBH rendszere, hogy csak házon belül lehetett kémprogrammal betörni az informatikai hálózatba, ráadásul annak, aki ezt tette, nagyon ismernie kellett a hivatal operációs rendszerét” - hangzott el az MTV Híradójában.

„Az az életszerű, hogy valaki bement és ott bent betette ezt a kémprogramot és aztán kijött” - nyilatkozta a műsornak Kürti Sándor, az adatmentéssel foglalkozó Kürt Zrt. elnöke.

Forrás: (Index.hu elektronikus média).

3. Esettanulmány

A Magyar Honvédség állandó híradó és informatikai hálózatának fejlesztését érintő, a 2008-as évi Éves Beszerzési Tervben (ÉBT) I/D/55 folyószámon szereplő „Az MH objektumaiban helyi híradó és informatikai hálózatok fejlesztése„ tárgyú beszerzési eljárás jelenleg is folyik az MH FLŰ-n belül.

A KSZF portálon található miniszteri tájékoztatóban az országosan kiemelt termékekre vonatkozó állami normatíva rendszerről a *következő kiemelt termékek szerepelnek a kommunikációtechnológia kapcsán:*

Termék besoroló azonosító	Kiemelt termékek / Termékkategóriák
0100000000	Kommunikációs eszközök és szolgáltatások (1. sz. függelék)
0101000000	Beszédcélú kapcsolók, készülékek és kapcsolódó szolgáltatások
0102000000	Aktív és passzív hálózati elemek
0103000000	Internetszolgáltatás
0104000000	Mobil kommunikációs eszközök és szolgáltatások
0105000000	Zártcélú mobil kommunikációs eszközök és szolgáltatások
0190000000	Kommunikációs eszközökhöz kapcsolódó szolgáltatások
0200000000	Információtechnológiai rendszerek és szolgáltatások (2. sz. függelék)
0201000000	Szoftverrendszerek és elemeik
0202000000	Hardverrendszerek és elemeik
0204000000	Digitális vizuáltechnikai eszközök
0290000000	Szoftverekhez kapcsolódó szolgáltatások
0291000000	Hardverrendszerekhez, kiegészítőikhez kapcsolódó szolgáltatások
0292000000	Digitális vizuáltechnikai eszközökhöz kapcsolódó szolgáltatások

Így ezen fent említett beszerzést a törvényi háttér szerint meg is kezdék a KSZF keret-megállapodás alapján az alábbi termékkörben:

0102000000	Aktív és passzív hálózati elemek
------------	----------------------------------

Hogy a KSZF keret megállapodása mit is ért ez alatt azt a következő műszaki tartalommal jelzi:

Aktív és passzív hálózati elemek

I. Kiemelt termékkör definíciója:

„Az aktív hálózati eszközök olyan, a megfelelő volumenű beszerzési igényt kielégítő hálózati (networking: adat, hang, és képátvitel, valamint kapcsolódó szolgáltatások) feladatokat ellátó hardver-, firmware- (a hardverrel szorosan integrált, azt működtető szoftverréteg) és szoftvereszközök, melyek biztosítják a felhasználói végpontok közötti kommunikációt.”

Származó termékosztályok:

A termékkör az alábbi termékcsoportokra terjed ki:

A lokális hálózaton belül használatos Helyi számítógép-hálózati (LAN) eszközökre (BA: 0102010000), **amelyek lehetnek:**

- Menedzselhető vagy nem menedzselhető desktop switchek (egyes portokra érkezett OSI (Open System Interconnect) modell 2. adatkapcsolati rétegének (Data Link Layer) kereteit továbbítja, vagyis átkapcsolja a megfelelő portra vagy portokra).
- Már különböző funkciókat tartalmazó, menedzselhető és további modullal vagy modulokkal bővíthető moduláris switchek (már akár az OSI modell 3. hálózati rétegének (Network Layer) csomagjaival is foglalkoznak).
- Content Delivery Networking eszközök (OSI modell felsőbb rétegeinek a 4. szállítási rétegtől (Transport Layer) akár a 7. alkalmazási rétegig (Application Layer) információit is fel tudják dolgozni).

- Telephelyi elérést biztosító útválasztók (access routerek), melyek lehetővé teszik a lokális hálózat eszközeinek összekapcsolását a telephely eszközeivel, illetve hálózatával.
- Nagy csomagáteresztő képességgel rendelkező Gerinchálózati útválasztók (backbone routerek), melyek a gyors forgalombiztosítással lecsökkentik a WAN hálózaton belüli forgalomtorlódást.
- Egy bizonyos szervezet telephelyének védelmére szolgáló Telephelyi tűzfalak, amelyeken keresztül lehet csak belépni az ún. távoli (remote) hálózati számítógépekről a telephelyi hálózatba.

Ezek csupán a részletek voltak a termékkörből, de ha figyelmesen megnézzük a **KSZF portálján** a teljes termékkört, akkor megállapítható, hogy nagyon széles körben kezeli a lehetséges kialakításokat.

Ami azonban jelen beszerzésben fontosabb volt azok a passzív eszközök, melyre az alábbi leírást adja.

A hálózatok Passzív hálózati elemeire (BA: 0102080000), amelyek lehetnek:

- Menedzselhető passzív hálózati elemek.
- Kábelek (Hálózati eszközök).
- Nyomvonal építési anyagok.
- Rack szekrények.
- Rendezők.
- Szerelvények.

A keret-megállapodás azon túl, hogy meghatározza a termékkört - túlmenően külön általános műszaki követelményeket is hozzárendel.

Általános műszaki követelmények:

„A hálózati aktív eszközök az informatika gerincét alkotó hálózatok megvalósításában játszanak döntő szerepet. A hálózatok biztosítják az informatikai rendszerek azon átviteli közegét, amelyek elektronikusan továbbítják az információkat (adatot, képet, hangot) a felhasználók

között, illetve lehetőséget biztosítanak az információcserére számítógépek, alkalmazások között.

A termékcsaládoknak meg kell felelniük a szabványos információ-továbbítási követelményeknek, illetve megfelelő, szakértő tervezési elvek alkalmazásával biztosítaniuk kell az egyedi felhasználói követelményrendszer.

Az eszközök, illetve az általuk biztosított szolgáltatások tegyék lehetővé, hogy a hálózat(ok)ra illeszkedő szerverek, munkaállomások, és egyéb eszközök között a szükséges sebességgel, minőséggel továbbítódjon az információ.

A konstrukció korszerű technológiát képviseljen, ily módon biztosítva a beruházás 3-5 éves időtartamra történő - funkcionális - értékállóságát.

A helyi számítógép-hálózati eszközöknek biztosítaniuk kell az Ethernet szabvány követelményeit, és különböző fizikai szintű szabvány részleteit (réz kapcsolat, optikai kapcsolatok, különböző sebességű kapcsolatok). Az eszközcsalád biztosítson lehetőséget az Ethernettől eltérő szabványú kapcsolatok megvalósítására is, megfelelő eszközök kiválasztásának lehetőségével”.

Összevetve ezen leírást a beszerzés műszaki leírásával és műszaki követelményével elmondható, hogy lefedi a beszerzésünk tárgyát, sőt azon való túlmutatásra is lehetőséget ad.

A szállító vonatkozásában ezen termékkörben a **KSZF** 10 darab szerződést kötött, volt olyan aki egyedül indult volt olyan is aki valamely más céggel közösen.

A Keret megállapodásban szereplő vállalkozók közül többen az **HM híradó és informatikai** hálózatával kapcsolatban semmilyen tapasztalattal nem rendelkeztek, néhányuk pedig teljesen ismeretlen volt az ilyen jellegű projektek során.

Fenti indokoknál fogva a beszerzési bizottság a KSZF keret-megállapodáson belül próbálta szűkíteni a lehetséges vállalkozók számát így a következő szűrőt szeretne volna érvényesíteni:

A Vállalkozó rendelkezzen:

- A műszaki követelményekben meghatározott nagyságrendű hálózatépítési referenciákkal.
- NATO minősített beszállító tanúsítvánnyal.
- AQAP minőségirányítási rendszerrel.
- A minősített adatok feldolgozására, tárolására, nyilvántartására alkalmas helyiséggel, ügyviteli rendszerrel.
- Valamint a vállalkozó menedzsmenete, tervező szakállománya rendelkezzen minimum „B” a kivitelező munkálatokat végző szakállomány minimum „A” nemzetbiztonsági bevizsgálással.

A szűkítésre való igény nem volt egyértelmű, mivel keret megállapodás volt kötve a beszerzés tárgyára.

Ennek folyamodványként a Beszerzési Igazgatóság a KSZF-hez fordult levélben, hogy lehetséges e a keret-megállapodáson belül a további szűkítés.

A 2008. július 1 én a KSZF-től érkezett levél az alábbiakat tartalmazta:

„Hivatkozással a 2008. június 25.-én XXX nyilvántartású levelükre tájékoztatom, hogy tekintettel a KBT 136/B Paragrafus 3. bekezdés b. Pontjára, keret megállapodásos eljárás esetén, az intézmény közvetlen írásbeli ajánlattételi felhívást küld a keret megállapodásban részes valamennyi ajánlattevőnek, amennyiben a keret megállapodás nem tartalmazza az adott közbeszerzés megvalósítására irányuló szerződés valamennyi feltételét.

Tekintettel arra, hogy az Ajánlattevő alkalmasságát gazdasági-pénzügyi illetve műszaki-szakmai (Pl.referencia) szempontból az Ajánlatkérő már az eljárás első szakaszában megvizsgálta, a továbbiakban a verseny újraindítása során, csak a szerződésteljesítéshez szükséges

konkrét feltételek kiegészítésére, pontosítására van lehetőség, azzal kapcsolatban követelmény támasztható.”

A levelet értelmezve, megállapítható hogy ilyen jellegű szűkítés már nem lehetséges.

Felismerve azonban azt a tényt, hogy a *projekt 31 darab MH objektumban mintegy 4000 végpontos hálózatépítési feladatot tartalmaz, amely érinti a Magyar Honvédség szinte valamennyi katonai szervezetét*, s így az ajánlattevőknek lehetősége nyílik a **Magyar Honvédség** szervezeti struktúrájának, katonai objektumainak, valamint híradó és informatikai rendszereinek teljes megismerésére, a bizottság kapaszkodót a **228-as kormányrendeletben** keresett.

Ha megnézzük, a **228-as kormányrendeletet** arra a megállapításra juthatunk, hogy jelen beszerzés tárgya szintén csak nagyban illeszkedik az ott meghatározott termékkörbe.

Íme:

228/2004. (VII. 30.) Korm. Rendelet szerint:

„a védelem terén alapvető biztonsági érdeket érintő, kifejezetten katonai, rendvédelmi, rendészeti célokra szánt áruk beszerzésére, illetőleg szolgáltatások megrendelésére vonatkozó sajátos szabályokról a Kormány a közbeszerzésekről szóló 2003. évi CXXIX. törvény (a továbbiakban: Kbt.) 404. §-a (1) bekezdésének i) pontjában kapott felhatalmazás alapján a következőket rendeli el:

XI. Fejezet

A jelen Jegyzékben másutt nem szereplő, kifejezetten katonai célra tervezett elektronikai berendezések, valamint kifejezetten ezekhez tervezett alkatrészek (ML 11)

Megjegyzés:

1. Jelen fejezet magában foglalja a következőket:

a) Elektronikai ellentévékenység és elektronikai ellentévékenység elleni berendezéseket (úgy mint oda nem tartozó, vagy hibás jeleknek a radar, vagy rádió kommunikációs vevőkbe történő bejuttatására tervezett berendezéseket, vagy amelyek képesek másképpen megakadályozni az ellenséges elektronikus vevőket a hatásos vételben, működésben, be-

leértve azok ellentevékenységi berendezéseit is), beleértve a zavarás és zavarás elleni berendezéseket.

b) Széles frekvenciasávban hangolható elektroncsövek.

c) Elektronikai rendszerek, vagy berendezések, amelyeket elektromágneses spektrum ellenőrzésére és megfigyelésére, katonai hírszerzési vagy biztonsági célokra, vagy az ilyen hírszerzési és megfigyelési ellentevékenység elhárítására terveztek.

d) Víz alatti ellentevékenység eszközei, többek között akusztikai és mágneses zavaróeszközök és csapdák, a szonár vevőkbe zavaró, vagy hamis jeleket továbbító berendezések.

e) Biztonsági adatfeldolgozó berendezés, adattitkosító berendezés, rejtjelzési eljárásokkal ellátott biztonsági távközlési és jelátviteli berendezések.

f) Azonosító, engedélyező és kulcsbetöltő berendezés, valamint a kulcs kezelésére, készítésére és elosztására szolgáló berendezés.

g) Irányítási és navigációs berendezések.

2. számú Megjegyzés:

Jelen fejezet magában foglalja

a) a kifejezetten katonai célra kifejlesztett híradó és informatikai eszközöket, kapcsolás-technikai eszközöket és berendezéseket, adatátviteli eszközöket, kiegészítő készleteket, beleértve a Jegyzék hatálya alá tartozó eszközökbe utólag beépített, illetve leválasztható ilyen eszközöket, berendezéseket is.

b) a speciális elektronikus és mechanikus mérőeszközöket, ellenőrző, kalibráló és hitelesítő berendezéseket is.

Megállapítható, hogy a 228-as kormányrendelet e témakörét pontosítani szükségeltetik, mivel magát a rendszert nem említi, így a rendszerhez történő hozzáférésről sem lehet belőle semmit megtudni.

Könnyen belátható, hogy eszközvásárláson túl szolgáltatásokról is kell beszélnünk, s ilyen jellegű, híradó –informatikával kapcsolatos szolgáltatást, mint pl. strukturált alhálózat kialakítása, szoftvertelepítés stb. a kormányrendelet nem érint. Pedig a hálózaton végzendő munkálatok rengeteg „szolgáltatással” járnak.

Ezen kifejezett igényt már több katonai szerv is köztük a HM Hadműveleti és Kiképzési Főosztály is jelezte.

A szükséges változtatást az is indokolja, hogy az 1995. évi LXV törvény 70.pontja értelmében a Honvédelmi Minisztérium, valamint a Magyar Honvédség híradása megszervezésének összesített terve minősített adatnak minősül.

Tekintettel arra, hogy e hálózatépítési feladatok eredményeképpen kialakuló rendszer az összesített terv részét képezi, ezért már maga a műszaki követelmény sem lehet nyilvános.

Továbbiakban az is indokként szerepelhet, hogy a műszaki követelményekben megfogalmazott hálózatépítési feladatok kifejezetten a **VIR (MH Vezetési Információs Rendszerének)** kiterjesztését szolgálják, amely biztosítja mind a béke mind a minősített időszakos vezetés érdekében szükséges kapacitásokat, így már a teljes rendszeren nyílt és minősített adat és hangszolgáltatások is kerülhetnek továbbításra.

Megnyugtató módon az eljárás elindult a **228-as** kormányrendeletbe kapaszkodva ahol már valamiféle szűrést elő lehetett írni.

Ilyen jellegű munkálatoknál még meg kell említeni, hogy vannak az úgynevezett „**konstrukciós időszakok**” amikor nincs igazából hatással az időjárás a munkálatokra - mivel jelentős földmunkával is járhat egy ilyen jellegű beruházás, (amit télen nem mindig lehet elvégezni) ezért egy eljárás csúszása hatással lehet a kivitelezésre is.

A fent említett szűkítési körben egy nagyon fontos területre szeretném felhívni a figyelmet s ez az **AQAP** minőségirányítási rendszer.

4. NATO Beszállítói Rendszer és az AQAP rendszertanúsítás

Ebben a fejezetben szeretnénk összehasonlítani két különálló témát, azonban annak ellenére, hogy a témakörök különállóak mégis valamifajta összefüggést érdemes lenne benne találni már csak azon apropóból is mivel a katonai minőségbiztosítás és a NATO, mint szervezet szoros összefüggésben van.

Röviden ismertetném először a két témát, elősegítve annak jobb megértését, összefüggéseit.

A HM Fejlesztési és Logisztikai Ügynökség Technológiai Igazgatósága (továbbiakban HM FLÜ TI) számára a honvédelmi miniszter feladatul szabta a hadfelszerelést szállítók katonai követelmények (NATO AQAP) előírásai alapján való tanúsítását.

A Nemzeti Akkreditáló Testület a HM FLÜ TI-t minőségirányítási rendszerek tanúsítására akkreditálta. Az akkreditálás kiterjed a NATO AQAP 2110/2120/2130/160 normatív dokumentumok, és/vagy az MSZ EN ISO 9001:2001 szabvány alapján kiépített minőségirányítási rendszerek tanúsítására és felülvizsgálatára.

Az MSZ EN ISO 9001:2001 szabvány követelményei szerint kiépített minőségirányítási rendszerek minősítését a HM FLÜ TI azon szervezetek részére végzi el, amely szervezetek nem rendelkeznek ilyen tanúsítvánnyal, és közös eljárásban kívánják tanúsíttatni a NATO AQAP 2110/2120/2130/160 normatív dokumentum és az MSZ EN ISO 9001:2001 szabvány szerinti minőségirányítási rendszerüket. E szervezetek így közös eljárásban szerezhetik meg AQAP 2110/2120/2130/160 NATO normatív dokumentum, és az MSZ EN ISO 9001:2001 szabvány követelményeinek való megfelelést bizonyító Tanúsítványt.

Az AQAP 2110/2120/2130/160 NATO normatív dokumentum követelményei szerinti tanúsítvány megszerzésére lehetőség van önálló eljárás keretében azoknak a szervezeteknek, amelyek rendelkeznek az MSZ EN ISO 9001:2001 szabvány szerinti tanúsítvánnyal. Ez esetben a Tanúsítvány még legalább 1 évig érvényes kell, hogy legyen az AQAP 2110/2120/2130/160 NATO normatív dokumentum szerinti tanúsítás kérelmezésekor.

Ajánlott a NATO AQAP normatív dokumentumok követelményei szerinti katonai minőségirányítási rendszer működtetésének tanúsítása az alábbi vállalkozások részére:

- Azoknak a hadfelszerelési anyagot előállító és a hadfelszerelési anyagokhoz kapcsolódó szolgáltatást nyújtó vállalkozásoknak, akik a hon- és rendvédelmi szervezetek részére -szerződéses viszony keretén belül- terméket szállítanak, vagy ezekhez kapcsolódó szolgáltatást nyújtanak.
- Az előző pontban részletezett beszállítók alvállalkozóinak.
- Azoknak, akik tanúsított minőségirányítási rendszert működtetnek, vagy kívánnak működtetni és felkészültek arra, hogy beszállítói lehessenek a hon- és rendvédelmi szervezeteknek.

- Azoknak, akik **NATO** tagország részére hadfelszerelési anyagot szállítanak, vagy a hadfelszerelési anyagokhoz kapcsolódó szolgáltatást nyújtanak.
- Az előző pontban részletezett szállítók alvállalkozóinak.
- Azoknak, akik a hadfelszerelési anyagok közbeszerzési eljárásaiban eredményesen szeretnének pályázni.

A tanúsítvány a számtalan előnye mellett a biztonsághoz talán legjobban köthető hogy, hozzáférési jogot biztosít azokhoz a létesítményekhez (telephelyekhez), ahol a vállalkozó a szerződésben rögzített tevékenységeket, résztevékenységeket végzi.

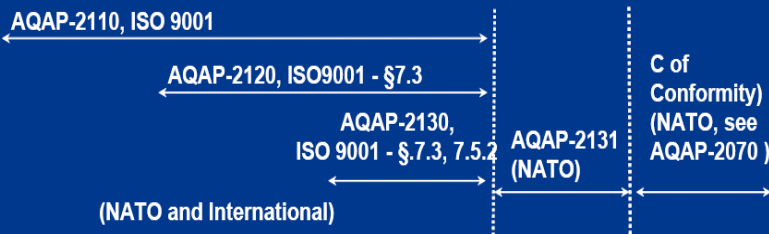
Az **AQAP 2000** sorozat az adott szolgáltatást, termék előállítását a termék teljes életciklusában vizsgálja és a **NATO** minőségpolitikája értelmében nem csupán a terméket magát, hanem a termék előállítással kapcsolatos egész rendszert vizsgálja. Ennek megfelelést bizonyítja az **AQAP** tanúsítvány.

AZ **AQAP** az **ISO** - hoz, képest olyan többlet követelményt tartalmaz, mint a katonai termék előállításához vonatkozó minőségterv, a konfigurációrányítás szabályozása, kockázatelemzés, kockázatkezelés, és a karbantarthatósági és megbízhatósági követelmények szabályozása.

QUALITY ASSURANCE IN NATO

AQAP = Allied Quality Assurance Publication

DESIGN, DEVELOPMENT, PRODUCTION	PRODUCTION	INSPECTION and TEST	FINAL INSPECTION	CERTIFICATE of CONFORMITY
Contractor is responsible for design and development	Complexity of the product requires comprehensive control of quality and of processes	Conformance can only be demonstrated on basis of inspection during manufacturing	Conformance can be demonstrated on receipt of the final product	Need to have the contractor certify that product meets requirements

Minőségbiztosítás a NATO-ban

Mivel az **AQAP** teljes egészében tartalmazza az **ISO** követelményeket (**ISO 9000**) s ezen túlmenően egyéb követelményeket is támaszt ezért minőségbiztosítási szempontból **NATO** beszállításhoz az **AQAP** követelmények teljesítését és nem csupán az **ISO** követelményeket lenne célserű megkövetelni.

A katonai rendszertanúsítási tevékenységet a **HM FLÜ TI Rendszertanúsító és Kodifikációs Osztálya** végzi. A **HM FLÜ TI** katonai rendszertanúsítási tevékenységének függetlenségét a tanúsítási folyamatban érdekelt felek képviselőiből létrehozott **Igazgató Testület** biztosítja.

A HM FLÜ TI katonai minőségirányítási rendszerek tanúsítását a *következő területeken végzi:*

Szakterület száma	AQAP 110/2110/120/2120/130/2130/160 MSZ EN ISO 9001:2001	A szakterület megnevezése
4.	■	Hadi felhasználású textil és textilipari termékek
5.	■	Hadi felhasználású bőr és bőrtermékek
12.	■	Katonai felhasználású vegyipari termékek.
17.	■	Katonai felhasználású nyersfémek és fémipari termékek
18.	■	Katonai felhasználású gépek és berendezések
19.	■	Katonai felhasználású elektromos és optikai berendezések
21.	■	Katonai légi-járművek
23.	■	Máshová nem besorolható katonai felhasználású termékek
28.	■	Katonai rendeltetésű műtárgyak építése
31.	■	Katonai hírközlés
33.	■	Informatika
34.	■	Haditechnikai kutatás-fejlesztéssel kapcsolatos mérnöki szolgáltatások
35.	■	Egyéb katonai jellegű szolgáltatások

NATO Beszállítói Rendszer

A NATO Beszállítói határozat megszerzésének feltételeit *"az Észak-atlanti Szerződés Szervezete Biztonsági Beruházási Programja keretében kiírásra kerülő pályázatokon való részvételi jogosultság feltételeiről, a jogosultság megszerzésével kapcsolatos eljárás szabályairól és az eljáró szervezetről"* szóló 164/2002. (VIII.2.) Kormányrendelet rögzíti.

A kormányrendeletben az alábbiak találhatóak:

A minősítéseknek való megfelelés feltételeit alapvetően az alábbi szempontok szerinti adatok, információk előírásával határozza meg:

- a) a gazdálkodó szervezet pénzügyi, gazdasági helyzete;*
- b) a gazdálkodó szervezet szakmai felkészültsége, tevékenysége, műszaki-technikai felszereltsége, személyi állománya;*
- c) a gazdálkodó szervezet minőségbiztosítási rendszere;*
- d) a gazdálkodó szervezet referenciái.*

Ezen értékelésnek megfelelően a magyarországi belföldi székhellyel rendelkező, gazdálkodó szervezetek „*NATO Beszállításra Alkalmas*” és „*Minősített NATO Beszállításra Alkalmas*” határozatot szerezhetnek.

Egy gazdálkodó szervezetnek az elnyert beszállítói határozat nem feltétlenül fedi le a teljes profilját, csak azon jellemző tevékenységére, tevékenységeire vonatkozik, melye(ke)t megpályázott. Ennek feltétele, hogy ezen tevékenység(ek)hez a pályázat benyújtásakor érvényes **MSZ EN ISO 9001:2001** minőségirányítási rendszer tanúsítvánnyal, megfelelő **TEÁOR (Tevékenységek Egységes Ágazati Osztályozási Rendszere)** kóddal, és legalább három éves folyamatos szakmai referenciákkal rendelkezzen.

Ezen cím odaítéléséhez már nem csupán **MSZ EN ISO 9001:2001** szabvány meglétét, hanem ezen túlmenően a megfelelő **AQAP** tanúsítványt lenne célszerű előírni, mert külön-külön elveszítik azokat az előnyöket, amelyeket a **HM** számára jelentenek a haditechnikai vagy ilyen célú beszerzések során.

Most egy kicsit nézzünk ki az országhatáron túlra!

A **NAMSA** beszállítói forrásfájlba csak azok a szállítók kerülhetnek be, amelyek megkapják a tagországbeli hivatalos szerv azon bizonyítványát, hogy ilyen jellegű szállításra/ szolgáltatásra alkalmasak.

Azt gondolom, hogy a **NAMSA** beszerzési céglistájára a minősített **NATO Beszállítói** címmel lehet jelentkezni.

A **CNAD (Conference of National Armaments Directors - A Nemzeti Fegyverzeti Igazgatók Értekezlete)** - strukturált betagozódásban jelen levő minőségbiztosítási csoport az **AQAP** minőségirányítási

rendszer, **mint alapvető referenciát** jelöli meg haditechnikai beszerzések területén.

A NATO munkacsoportjainak drasztikus csökkentése előtt levő minőségüggyel foglalkozó munkacsoportról a **következők jelentek meg:**

„Group of National Directors for Quality Assurance - AC/250. This Group publishes Allied Quality Assurance Publications (AQAP) as the basic reference for the enforcement of quality assurance standards for weapon systems and other defence equipment entering the inventory of Alliance forces, as well as for the development of reliability and maintainability guidelines.”

Jelenleg ez a munkacsoport CNAD Life-Cycle Management Group (LCMG) AC/327 csoportjába integrálódott.

6. Megoldások

A kölcsönös összeköttetések növekvő mértéke miatt az információs rendszerek és hálózatok napjainkban növekvő számú és változatosabb fenyegetéseknek vannak kitéve, és sebezhetőségük mértéke és változatosága is megnőtt. Ez új biztonsági kérdéseket vet fel. A kommunikációs és információs infrastruktúrát alkotó technológiák jellege és típusa úgyszintén jelentős mértékben megváltozott.

Az **infrastruktúra**-hozzáférést biztosító eszközök száma és fajtája megsokszorozódott, s ezek tartalmazzák a rögzített, vezeték nélküli és mobil készülékeket, valamint a hozzáférés egyre növekvő százaléka **„mindig bekapcsolt”** csatlakozásokon keresztül történik. Ennek következtében a kicserélt információ jellege, mennyisége és érzékenysége jelentősen megnövekedett. A kölcsönös összeköttetések növekvő mértéke miatt az információs rendszerek és hálózatok napjainkban növekvő számú és változatosabb fenyegetéseknek vannak kitéve, és sebezhetőségük mértéke és változatosága is megnőtt. **Ez új biztonsági kérdéseket vet fel.**

Tudatosítani kell az információs rendszerekre és hálózatokra vonatkozó kockázatokat, valamint az ezen kockázatok kezelésére rendelkezésre álló politikai irányelveket, gyakorlatokat, intézkedéseket és eljárásokat.

Ennek megfelelően a beszerzési eljárások során a **MH híradó és informatikai hálózatát** valamilyen módon kiemelt szerepben kellene kezelni.

Első ütemben a 228.-as kormányrendelet alá kellene vonni az MH híradó és informatikai hálózatát.

Itt konkrétan nevesítve például az alábbiakban:

„ Az MH híradó és informatikai hálózata valamint a hálózatot érintő beruházások.”

Vagy: ugyanilyen címmel, de nevesítve hogy pontosan milyen jellemző beruházásokról van szó a tárgyát a **143/2004. (IV. 29.)** Korm. rendelet alá lehetne vonni.

A **143/2004** kormányrendelet az államtitkot vagy szolgálati titkot, illetőleg alapvető biztonsági, nemzetbiztonsági érdeket érintő vagy különleges biztonsági intézkedést igénylő beszerzések sajátos szabályairól szól.

A rendelet hatálya a Kbt. által ajánlatkérőként meghatározott szervezeteknek a Kbt. szerinti egyszerű közbeszerzési eljárás mindenkor értékhatárait elérő vagy azt meghaladó értékű olyan beszerzéseire terjed ki, amelyek államtitkot, szolgálati titkot, illetőleg alapvető biztonsági, nemzetbiztonsági érdeket érintenek, illetve különleges biztonsági intézkedést igényelnek.

(2) A Kbt. IV. és VI. fejezete szerinti ajánlatkérők esetében a nemzeti közbeszerzési értékhatárokat elérő vagy azt meghaladó értékű (1) bekezdésben meghatározott beszerzésekre a rendelet hatálya akkor terjed ki, ha a beszerzésre az Országgyűlés illetékes bizottsága a Kbt. alkalmazását kizáró előzetes döntést hozott.

(3) Amennyiben a beszerzés a NATO Biztonsági Beruházási Program keretében valósul meg, abban az esetben az arra vonatkozó külön jogszabály rendelkezéseit kell alkalmazni.

A beszerzés tárgya illeszkedhetett volna ebbe a kormányrendeletbe is hiszen:

6. § (1) A beszerzés tárgya árubeszerzés, építési beruházás, építési koncesszió, szolgáltatás megrendelése, illetve szolgáltatási koncesszió. E rendelet alkalmazásában árubeszerzés, építési beruházás, építési koncesszió, szolgáltatás megrendelése és szolgáltatási koncesszió alatt a Kbt. 242. §-ában így meghatározott fogalmakat kell érteni.

Összegezve: A Híradó és informatikai beruházásokra mind a **228**-as kormányrendeletben történő pontos szerepeltetés mind az idézett **143**-as kormányrendelethez történő folyamodás megoldást nyújthatna.

A tanúsítások területén pedig célszerű lenne a **AQAP** minőségirányítási rendszer feltételként történő beemelése a **NATO Beszállítói Rendszer**-be.

A híradó és informatikai beruházások bevonása a 228, vagy a 143.-as kormányrendelet alá:

Hatások:

Pozitív:

- Egyértelműbb eljárási mód kiválasztásának lehetősége a beszerzésekkor.
- Időtakarékosság az eljárás alatt.
- Szinkronizáltabb összeférhetőség megteremtése a különféle egymásra épülő eljárásokban.
- Ismert jól teljesített, minőségi munkát végző vállalkozások nagyobb fokú megjelenése az eljárásokban (meghívás stb.).

Negatív:

- Részben csökken a verseny.

Az AQAP minőségirányítási rendszer előírása a NATO beszállítói címhez:

Hatások:

Pozitív:

- A NATO beszállítói cím felértékelődése.
- Fejlettebb minőségirányítási rendszer megjelenése a beszállítói oldalon.
- Minőségében emelt teljesítések.
- Biztosabb, jobb pályázatok benyújtása a NATO projektek során a beszállítói oldalon.
- Magyar vállalkozások nagyobb térnyerése a nemzetközi piacon.

Negatív:

- Ideiglenesen csökken a verseny (azon beszállítók, akik nem rendelkeznek AQAP tanúsítással, ideiglenesen kiszorulnának a piacról, ezt egy 1-1,5 éves türelmi idővel lehetne feloldani, ezen időn belül megszerezhetik a tanúsítványt).

7. Befejezés

Már korábban is bizonyosságot nyert, hogy nemcsak a HM-MH az a szervezet, aki az elektronikus információ biztonságával foglalkozik és ennek során különös gondot fordít az információk védelmére, hanem a civil életben is komoly erőforrások állnak rendelkezésre.

Mindenhol előtérbe kerül a biztonság kérdése, ez azonban lehet már megelőző jellegű is, a biztonság – a minőség mindnyájunk közös érdeke, amelyet lehetőleg még a projektek megkezdésekor célszerű a legmagasabb fokon érvényesíteni.

A folyamatos fejlődés is indokolhatja, hogy a különféle törvények, rendeletek tartalma nem életszerű, ekkor természetesen ki kell igazítani.

A problémák, a feladatok hasonlóak, hiszen mindenki szeretné biztonságban tudni az általa kezelt információkat, kiemelten a minősített információkra vonatkozóan, hiszen a **Magyar Köztársaságban** az egyik legnagyobb minősített információhalmazt kezelő szervezet a **HM-MH**.

A Magyar Honvédségben a híradó és informatikai projektek gyakran egymásra épülnek, így egy eljárás elhúzódnása más, már sikeresen a végrehajtás szakaszába ért projektek elhúzódnását is okozza, ezek szinkronba kerülése a legfontosabb a gördülékeny végrehajtás érdekében.

Érdemes elgondolkodni, hogy a keret-megállapodásokon belül mennyire lehet kezelni a híradó és informatikai beruházásokat.

A téma aktualitását az is kiemeli, hogy a világ az elektronikus ügyintézés, elektronikus adatkezelés irányába halad, és a nem is olyan régi kormányzati- informatikai infrastruktúra elleni támadás is előtérbe helyezte védelem kérdéskörét.

Rövidítések:

Rövidítés	Jelentése
HM FLÜ	Honvédelmi Minisztérium Fejlesztési és Logisztikai Ügynökség
BI	Beszerzési Igazgatóság
TI	Technológiai Igazgatóság
ATKI	Anyagi,technikai és Közlekedési Igazgatóság
PTVI	Program Tervezési és Vezetési Igazgatóság
GI	Gazdasági Igazgatóság
AQAP	Allied Quality Assurance Publication
STANAG	Standardization Agreement
ISO	International Organization for Standardization
RKO	Rendszertanúsító és Kodifikációs Osztály
WAN	Széles kiterjedésű hálózat
TOHF	Tartalék Országos Hálózatfelügyeleti Központ
SNMP	proxy ágens
PM	Forgalomfelügyelet
RHF	Regionális Hálózatfelügyeleti Központ
OHK	Országos Hálózatfelügyeleti Központ
LB	Helyi telepes
HDMS	HICOM Hálózat Menedzsment Alkalmazás
ISDN	Integrált Szolgáltatású Digitális Hálózat
LAN	Helyi hálózat
AQAP	Allied Quality Assurance Publication
TEÁOR	Tevékenységek Egységes Ágazati Osztályozási Rendszere
MOD	Magnetic Optical Driver
ÉBT	Éves Beszerzési Terv
KSZF	Po Központi Szolgáltatási Főigazgatóság
CNAD	<i>Co Conference</i> of National Armaments Directors

Felhasznált irodalom:

1. **Dr. Szűcs Gáspár:** A Magyar Honvédség informatikai helyzete, fejlesztési tervei, problémái. „Kommunikáció 2003.” nemzetközi szakmai tudományos konferencia, Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Budapest, ISBN 963 86229 6 2, 370–373. oldal, 2003. október 15.
2. **Szöllősi Sándor:** Az új típusú haderő és a súlypont-átrendeződés kérdései a technikai struktúrában. Kommunikáció 2003.” nemzetközi szakmai tudományos konferencia, Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Budapest, ISBN 963 86229 6 2, 365. oldal, 2003. október 15.
3. **Fekete Károly:** A Magyar Honvédség állandó telepítésű kommunikációs rendszere továbbfejlesztésének technikai lehetőségei. Doktori (PhD) értekezés, Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Budapest, 120–121. oldal, 2003.
4. **Balogh Tamás:** Az ISDN felépítése, ISDN szolgálatok, szolgáltatások és alkalmazásai, - Bp. -PKI-FI Adat és Kommunikációs osztály, 1994.
5. **Dr. Kovács Oszkár:** A Szélessávú ISDN kialakulása és képességei MATÁV PKI Távközlési Intézet 1097. Budapest Zombori u. 1.
6. **Rózsa I. G.-Unghváry F:** Gerinchálózati struktúrák megbízhatósága. MAGYAR TÁVKÖZLÉS 1998/3 (IX. évfolyam 3. szám)
7. 2003.évi CXXXIX törvény.
8. 228/2004/VII.30. Korm. rendelet.
9. 120/2007 (HK.20) HM utasítás.
10. 143/2004. (IV. 29.) Korm. rendelet.
11. NAMSÁ webpage.
12. KSZF portál.

AZ ÚJ ÁLLAMI VAGYONTÖRVÉNY ALKALMAZÁSA AZ INGÓ VAGYONI ELEMÉK VONATKOZÁSÁBAN

Oláh János¹

Bevezetés

Az állami vagyon kezelésére vonatkozó szabályok 2007. szeptember 25-ével jelentős változásokon estek át. Célom, hogy a hatályban lévő jogforrási környezetben bemutassam a Magyar Állam tulajdonában, a Honvédelmi Minisztérium (HM) vagyonkezelésében és a HM költségvetési fejezet alá tartozó költségvetési szervek használatában lévő ingó vagyon vagyonkezelésére vonatkozó - a jogszabályok által a tárca számára meghatározott mozgásteret részletező - ismeretanyagot.

Szándékom az, hogy a hatályos jogszabályok alapján a HM sajátosságaira fókuszálva elemezzem a vagyonkezelés új, a korábbihoz képest egységesnek tekinthető szabályrendszerét, valamint az állami vagyon kezelésében közreműködő szervezetek döntési kompetenciáit.

Az ingó vagyon

A bevezetőben megfogalmazott szándék érdekében indokolt a gondolkodást elsőként az „**ingó vagyon kezelésének**” közvetett tárgya, az „**ingóság**” fogalmának meghatározásával kezdenünk. Az értelmezéshez a **Polgári Törvénykönyv (Ptk.)** mellett a jogirodalom segítségére is szükség van. A **Ptk.** szerint minden fizikailag birtokba vehető dolog tulajdonjog tárgya lehet. A jogirodalomban elterjedt az az álláspont, hogy az dolog, ami a jog szabályai szerint a tulajdonjog tárgya lehet.

A dolog felosztását sem szabályozza egyértelműen a **Ptk.**, a különböző jogszabályi rendelkezések egybevetéséből azonban a dolog különféle szempontok szerinti kategóriákba sorolható, melyek közül kiemelt csoportosítási szempont: **a dolog rendeltetése.**

A dolog rendeltetése szerint lehet ingó, vagy ingatlan. Az ingatlan fogalmát a Ptk. nem határozza meg, e körben a földről és épületről tesz

¹ Oláh János dandártábornok, HM Védelemgazdasági főosztályvezető, ZMNE PhD hallgató.

említést. **Röviden:** ingó minden, ami nem ingatlan. *Ingónak tekintendő a fentiek alapján minden olyan birtokba vehető tárgy, amely tulajdonjog tárgya lehet és egyben nem minősül ingatlannak.*

Az ingó vagyon kezelése

Az ingó vagyonkezelés, mely az állami tulajdonban, a HM vagyonkezelésében és az egyes honvédelmi szervek - a honvédelmi miniszter alárendeltségébe közvetlenül, illetve fenntartói irányítása alá tartozó szervezetek, az Állami Egészségügyi Központ, valamint a Magyar Honvédség katonai szervezetei - használatában lévő, a számvitel szabályai szerinti ingó tárgyi eszközök és készletek (ide értve természetesen az inkurrenciát is) kezelését öleli fel.

Az állami (kincstári) vagyon, mint fogalom alkalmazása és a **kincstári vagyonkezelés**, mint egységes, országos feladatrendszer nem tekint hosszú múltra, hiszen az erre vonatkozó alapvető jogforrások a 90-es évek elején - a rendszerváltást követően - kerültek kidolgozásra és alkalmazásra. *Az 1995. évhez kötődő államháztartási reform keretében kialakultak-, jogszabályokban elkülönítésre kerültek a magánosításra kerülő állami vagyontól a tartós állami tulajdonban maradó részesedések.* Ezek alapvetően azon vagyontárgyak és vállalkozások, amelyek **országos és nemzetgazdasági** érdekű **közcélok-, stratégiai célkitűzések-**, (ezen belül a honvédelem) szolgálatában állnak.

Az államháztartásról szóló **1992. évi XXXVIII. törvény (Áht.)** szerint – az államháztartási reform során a törvénynek az állami vagyonnal való gazdálkodást szabályozó **IX. fejezetébe** beépített, 1996. január 01-től 2007. szeptember 24-éig hatályos fogalom alapján – *a kincstári vagyon az állami feladat ellátását szolgáló, az államháztartás körébe tartozó vagyon*, mely a társadalom működését, a nemzetgazdaság céljai megvalósítását segíti elő, továbbá amely a központi költségvetésből, vagy a központi költségvetés pénzeszközeinek felhasználásával kerül(t) állami tulajdonba.

Az **Áht.** 2007. szeptember 25-étől hatályos rendelkezése a „**kincstári**” helyett az „**állami**” jelzőt alkalmazva az állami vagyont az államháztartás körébe tartozó vagyonként határozza meg (a hatályos jogszabály az állami vagyon céljáról azonban hallgat).

Az állami vagyonról szóló **CVI. törvény (Vtv.)** az Áht. IX. fejezetének „**A kincstári vagyon**” alcímét és az alcímhez tartozó **109/A-109/L.§-ok** szabályait (közte a **Honvédelmi Minisztériumra** vonatkozó,

más központi költségvetési szervektől eltérő, több tekintetben kiváltságosnak tekinthető szabályokat) teljes egészében hatályon kívül helyezte. Ezzel az egységes, hatékony vagyongazdálkodással kapcsolatos kormányzati elvárás alapján amellet, hogy a **HM** sajátosságai (kiváltságai) az állami vagyon kezelésére vonatkozó szabályozásából kikerültek, az **Aht.** önmagában egymással több szempontból ellentmondó rendelkezései, a jogszabály különböző értelmezhetőségéből fakadó jogviták is elkerülhetővé váltak.

A Vtv. az állami vagyont rendeltetése alapján kincstári és üzleti vagyongként csoportosítja. A „*kincstári vagyon*” fogalom a hatályos szabályozás szerint **új értelmet nyert**: a 2007. szeptember 24-éig hatályos jogszabályokban a „*kincstári*” az „*állami*” jelző szinonimaként volt alkalmazható, a Vtv. hatályba lépésétől azonban a „*kincstári*” vagyon az állami vagyon egy szűkebb alrendszerét, a kizárólagos állami tulajdonba tartozó, forgalomképtelen illetve korlátozottan forgalomképes vagyont jelenti.

Ez alapján a HM vagyongkezelésében lévő ingó vagyon gyakorlatilag teljes egészében üzleti vagyon, így a „kincstári vagyon” megfogalmazás alkalmazása a tárca ingóságai tekintetében nem helytálló.

A **HM** által kezelt állami vagyon körébe tartozó vagyon struktúrája, összetétele és kezelésének általános helyzete vonatkozásában kiemelést érdemel, hogy szemben az elmúlt évtizedek során rögzült szemlélettel a **HM által kezelt vagyon- a ceruzától az íróasztalon és a rejtjelző készüléken át a harckocsiig, repülőgépig, rakétaig, stb. - a tárca vagyongkezelésében és nem a tulajdonában van.** A vagyontárgyakkal történő gazdálkodást nem a „*sajátunkkal*” való, gyakorlatilag korlátlan rendelkezés, hanem a rájuk bízott állami vagyonnal „*a jó gazda gondosságával*” történő, számadásköteles gazdálkodás szemléletének kell áthatnia.

A honvédelmi szervek érdekkörében keletkezett felesleges ingó vagyon:

A haderőreform végrehajtásának folyamán rendkívül nagy mennyiségű haditechnikai eszköz és anyagi készlet vált feleslegessé a Magyar Honvédség szervezeteinél. A tízezer tonnákban mérhető tömegű, óriási felesleges (*inkurrencia*) készlet keletkezésének oka meghatározóan a 90-es évektől kezdődő létszám, szervezet és objektum csökkentéssel járó reformfolyamat. Ennek következtében felhalmozódott az erkölcsileg és fizikailag is elavult, elhasználódott és selejtté vált felszerelések óriási tö-

mege, amelyeknek a honvédség rendszeréből való kivonására, hasznosítására csak az elmúlt években születtek döntések, intézkedések.

A haderőreform következtében keletkező nagymértékű felesleg kezelésével járó feladat nem vethető össze egy hadsereg „normál” működése során az elhasználódás és a fejlesztések végrehajtása miatt feleslegessé váló eszközök és készletek kezelésével, az évről-évre ismétlődő tevékenységgel.

A felesleges ingóság kezelése problémakört jellemzi, hogy az elmúlt éveket vizsgálva találhatóak olyan időszakok, melyek alatt az *inkurenciát tároló raktárak zsúfolásig megteltek*, feleslegek halmozódtak fel szinte minden honvédelmi szervezetnél, jelentős gondot okozott a hulladékok és veszélyes hulladékok jogszabályokban előírtaknak megfelelő kezelése, melynek következtében jelentős környezetszennyezési kockázat is jelentkezett.

Kiemelt problémát jelent (még ma is) a Magyar Honvédség számára feleslegessé vált lejárt szavatossági idejű (és instabillá váló) robbanó- és harcanyagok tárolása. Emellett ugyanilyen fontos, bár más jellegű gondot okoz a Magyar Honvédség számára már feleslegessé vált, nagyrészt a környezetre káros (de nem robbanó) *haditechnikai eszközök és anyagi készletek* kezelése is.

Az állami vagyon kezelése

Az állami vagyon feletti tulajdonosi jogokat az állam nevében 2007. szeptember 25-étől - ha törvény eltérően nem rendelkezik - a Nemzeti Vagyongazdálkodási Tanács (Tanács) gyakorolja. A Tanács feladatait a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zártkörűen működő Részvénytársaság (MNV Zrt.) útján, annak ügyvezető szerveként látja el.

A jogszabály értelmezése szerint a **Honvédelmi Minisztérium vagyonkezelő központi költségvetési szervnek** minősül. A vagyonkezelői jogot vagyonkezelési szerződés megkötése, illetve törvény keletkezteti. A vagyonkezelő központi költségvetési szerv az, mellyel az MNV Zrt. az állami vagyon kezelésére szerződést köt. A HM és az MNV Zrt. között 2008. május 30-án került aláírásra a **Vagyonkezelési Szerződés (VKSZ)**. A VKSZ szerint a honvédelmi miniszter a HM vagyonkezelői jogaival és kötelezettségeivel kapcsolatos hatásköröket- valamint feladatköröket átruházhatja, megoszthatja.

A VKSZ a HM vagyonelemkezelésében lévő állami vagyont négy vagyonelem-csoportra osztja:

- Ingatlanok.
- Ingóságok és egyéb vagyon (immateriális javak, berendezések, készletek, pénzeszközök, bankbetétek és értékpapírok, követelések és kötelezettségek).
- Társasági részesedések.
- Erdővagyon.

A honvédelmi miniszter az egyes vagyonelem-csoportok kezelésével kapcsolatos képviselőre kijelölt személyekről megbízásukkal egyidejűleg tájékoztatni köteles az **MNV Zrt.**-t. A gyakorlat szerint az **MNV Zrt.** tájékoztatása a vagyonelemkezelő képviselők aláírt megbízóleveleinek egyidejű megküldésével történik meg.

A vagyonelemkezelő képviselő hatáskörét, jogköreit a **VKSZ** végrehajtása tárgyában kiadott, többször módosított **HM** utasítás szabályozza. A vagyonelemkezelő képviselő feladata a **HM** által kezelt állami vagyon tekintetében harmadik személyek felé a tárca képviselője, jognyilatkozatok tételére. ***Az ingó vagyonelem-csoport tekintetében a vagyonelemkezelő képviselője a HM Védelemgazdasági Főosztály (HM VGF) főosztályvezetője.***

Ennek értelmében harmadik személyek felé a **HM** vagyonelemkezelésében lévő állami tulajdonú ingó vagyon tekintetében jognyilatkozatok tételére, szerződések, megállapodások megkötésére a honvédelmi miniszter nevében a **HM VGF** főosztályvezető jogosult.

A honvédelmi szervek által a gyakorlatban több esetben pro és kontra félreértelmezett (aláírási, képviselői) jogkör pontos meghatározása érdekében kiemelem, hogy az „**állami tulajdonú**” ingóságok körében áll fenn a **HM VGF** főosztályvezető képviselői jogköre, azaz azon vagyontárgyak esetében, melyek már a **HM** vagyonelemkezelésében vannak és valamilyen hasznosításra kerülnek (kiáramlanak ideiglenesen – lásd használatba adás – vagy véglegesen).

Ugyancsak fennáll a **HM VGF** főosztályvezető vagyonelemkezelő képviselői joga azon vagyontárgyak esetében, melyek más központi költségvetési szerv vagyonelemkezelésében vannak és a **HM** azokat vagyonelemkezelésre átveszi. A vagyonelemkezelő képviselő képviselői jogköre a nem állami tulajdonú vagyontárgyak beszerzését azonban nem érinti (egészen a számviteli nyilvántartásba vételig, hiszen a beszerzést követő számviteli akti-

válástól kezdődően a vagyontárgy állami vagyonná minősül, így innentől kezdődően az állami vagyonra vonatkozó szabályok az előzőek szerint alkalmazandóak).

Az ingó vagyon kezelésének folyamata

1. Ingyenes tulajdonba adás

A 2007. szeptember 24-éig hatályos jogszabály szerint a honvédelmi célra felesleges ingóságok kerülhettek ingyenesen tulajdonba adásra önkormányzatok, társadalmi szervezetek, szövetségek, egyesületek, alapítványok, karitatív tevékenységet folytató szervezetek, továbbá katasztrófák és súlyos szerencsétlenségek megelőzése, következményeinek elhárítása vagy enyhítése céljából az érintett szervezet részére.

A Vtv. hatálybalépésével a korábbi lehetőség jelentősen szűkült, az eljárási rend megváltozott. E szerint jelenleg a HM vagyonkezelésében lévő állami vagyon tulajdonjoga ingyenesen különösen nemzetközi szerződésben vállalt, vagy nemzetközi szervezetben viselt tagságból eredő segítségnyújtási vagy más kötelezettség teljesítése érdekében, belföldi vagy külföldi katasztrófák és súlyos szerencsétlenségek megelőzése, következményeinek elhárítása vagy enyhítése érdekében, továbbá helyi önkormányzat (azaz a község, a város, a főváros és kerületei, valamint a megye önkormányzata és ezek kisebbségi önkormányzatai)-, valamint többcélú kistérségi társulás vagy kiemelkedően közhasznú szervezet javára ruházható át.

Jelenleg a korábbiaktól eltérően nem adható tulajdonba ingóság társadalmi szervezetek, szövetségek, egyesületek, alapítványok, karitatív tevékenységet folytató szervezetek részére. Az átvételre jogosult önkormányzatok köre is szűkült, mivel nem minden önkormányzat (hanem csak a „helyi”) jogosult a tulajdonba adás során kérelmezőként fellépni, (így pl. az országos kisebbségi önkormányzatok a kedvezményezett körből kikerültek).

A nemzetközi szerződésben, vagy nemzetközi szervezetben viselt tagságból eredő segítségnyújtási vagy más kötelezettség teljesítése érdekében történő vagyonátadásra vonatkozó döntés a **Vtv.** hatályba lépését megelőzően a **Kormány** hatáskörébe tartozott.

A tárca esetében az állami tulajdonban lévő vagyontárgyak ingyenes tulajdonba adására vonatkozó döntés meghozatala a honvédelmi minisztertől – illetve részben a Kormánytól a Tanács hatáskörébe ke-

rült. Az ingyenes tulajdonba adás tárgyában a vagyongazdálkodó **honnvédelmi miniszter** – illetve a nevében vagyongazdálkodó képviselőként eljáró **HM VGF** főosztályvezető – javaslatot tehet a **Tanács** részére.

A **Tanács** dönt a mindenkori költségvetési törvényben meghatározott **(2008-ban egy milliárd Ft egyedi könyv szerinti bruttó) értékhatar alatti vagyontárgyak ingyenes átruházásáról (az értékhatar fölötti vagyongazdálkodás esetében a Kormány dönt).**

A jogszabály a helyi önkormányzatok és többcélú kistérségi társulások részére átadható vagyontárgyak vonatkozásában egy objektív határt is felállít. Részükre – jelenleg a vagyongazdálkodók, közte a **HM** vagyongazdálkodásban lévő állami vagyontömegeből - ingyenesen tulajdonba adható (ingó és ingatlan) vagyontárgyak összesített értéke nem haladhatja meg az éves költségvetési törvényben meghatározott keretösszeget. A **Tanács** által így tulajdonba adható állami vagyongazdálkodás összesített értéke **2008-ban** összesen **15** milliárd forint.

2. Vagyonkezelői jog átruházás

Vagyonkezelői jog átruházása két vagyongazdálkodó közötti olyan vagyongazdálkodás (lásd pl. **METISZ rakétakomplexumok átvétele a Határőrségtől, vagy elhelyezési anyagok átadása a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága részére, stb.**), amely során **nem csak a vagyontárgy, hanem a hozzá kapcsolódó jogok és kötelezettségek is** átruházásra kerülnek. A vagyongazdálkodás továbbra is állami vagyongazdálkodás marad, a vagyongazdálkodás folyamata nem szakad meg, a vagyongazdálkodás másik vagyongazdálkodóval tovább folytatódik azzal, hogy az eredeti vagyongazdálkodási jogviszony megszűnik, az eredeti vagyongazdálkodó köteles a kezelt vagyonnal elszámolni.

A **Vtv.** szerint a **központi költségvetési szervek** a működésükhöz szükséges – nem adásvétel útján - beszerezni kívánt állami vagyongazdálkodásról és mértékéről (ide nem értve az ingatlanvagyongazdálkodást) folyamatosan tájékoztatják az **MNV Zrt.**-t, amely az így jelentkező igényeket az állami teherbíró képességéhez igazodva, a társadalmi szükségletek, a célszerűség és a gazdaságosság szempontjai figyelembevételével elégtit ki.

Az **MNV Zrt.** ennek során az egyes központi költségvetési szervektől összegyűjtött igények és a felmerült feleslegek között egyfajta elosztóként, koordinálóként működik.

Az **MNV Zrt.** ez irányú feladata végrehajtásának megkönnyítése érdekében a **HM** vagyongazdálkodó képviselője kialakította azt a gyakorlatot, mely szerint a **HM** elkészíti és az ingóságot átvevő (vagy azt a **HM** részére átadó) központi költségvetési szervvel megkötö a vagyongazdálkodói jog átruházásról szóló megállapodást, mely az abba beépített felfüggesztő feltétel teljesülése, azaz az **MNV Zrt.** jóváhagyása esetén lép hatályba. Az **MNV Zrt.** jóváhagyása záradék formájában jelenik meg, mely a megállapodás elválaszthatatlan része. Jóváhagyás hiányában a megállapodás érvénytelen.

3. Használatba adás

Az állami tulajdonban lévő vagyontárgyakat főszabály szerint az **MNV Zrt.** *hasznosítja* polgári jogi szerződések útján. Kivételesen a vagyongazdálkodó központi költségvetési szerv is *használatba (bérbe)* adhatja a vagyongazdálkodásában lévő állami vagyontárgyakat.

A **HM** a használatba adási (bérleti) szerződések megkötése során a **Vtv.** vonatkozó szakasza szerinti eljárást saját hatáskörben folytatja le. A használatba vevő (bérlet) kiválasztása főszabály szerint *versenyeztetés* útján, *kivételes esetekben* (pl. ha a **szerződő partner**: államháztartási körbe tartozó szervezet; **HM** alapítású gazdasági társaság (*zrt, kht*), vagy más, legalább többségi állami részesedéssel működő gazdálkodó szervezet; bármely természetes vagy jogi személy - amennyiben a határozott időre kötendő szerződés futamideje a 90 napot nem haladja meg - ; egyéb különleges körülmények a szerződő partner megválasztását jelentős mértékben korlátozzák; stb.) *versenyeztetés* mellőzésével történik. A szerződést a **HM** részéről a vagyongazdálkodó képviselőként eljáró **HM VGF** főosztályvezető írja alá.

4. Értékesítés és értékhatárok

Állami vagyon tulajdonjogának átruházására főszabály szerint az **MNV Zrt.** jogosult. Az értékesítés lebonyolítására az **MNV Zrt.** harmadik személynek megbízást adhat. A központi költségvetési szerv (**HM**) - a főszabálytól eltérően - jogosult a költségvetési törvényben meghatározott egyedi könyv szerinti bruttó értékhatár - amely **2008-ban 25** millió forint - alatti immateriális javak és ingó tárgyi eszközök (pl. műszaki berendezés, gép, felszerelés, stb.), valamint készletek önálló értékesítésére.

Az értékesítés lebonyolítása *versenyeztetés* útján, azaz pályázat (nyilvános, vagy zártkörű) kiírásával, vagy nyilvános árverésen, illetőleg

versenyeztetés nélkül történhet olyan vevő részére, akinek nincs az **MNV Zrt.**-vel szemben hatvan napnál régebben lejárt esedékességű köztartozása.

Főszabály szerint az értékesítés versenyeztetés – főként nyilvános, kivételesen zártkörű – pályázat útján történik. Amennyiben nyilvános pályázat kerül kiírásra, azt legalább egy országos és egy (a vagyontárgyak megtekintésének helyén megjelenő) helyi napilapban, interneten, stb. közzé kell tenni úgy, hogy az a lehetséges érdeklődők minél szélesebb köréhez eljusson. **Zártkörű pályázat esetén a (legalább három egymástól független érdekeltnek megküldött) ajánlatkérés tényét kell ugyanilyen módon közzétenni.**

A versenyeztetés (nyilvános-, zártkörű pályázat, árverés) útján történő értékesítési módokban közös, hogy valamennyi eljárás során közjegyző közreműködése szükséges. A versenyeztetés mellőzésével történő értékesítés kivételes értékesítési eljárás. A *Vtv. taxatív felsorolja*, mely esetekben lehet ilyen módon lebonyolítani az elidegenítést.

E tekintetben a **HM** mozgásterében vonatkozásában kiemelhető az úgynevezett kis értékű – **2008-ban 25** millió forint egyedi bruttó forgalmi érték alatti – ingó vagyontárgyak értékesítése.

Értékhatártól függetlenül ugyancsak lehetőség van a versenyeztetés mellőzésére. A teljesség igénye nélkül többek között:

- Gazdasági társaság részére nem pénzbeli vagyoni hozzájárulásként történő rendelkezésre bocsátás (apport).
- Államtitkot vagy szolgálati titkot, ill. az ország alapvető biztonsági érdekeit érintő, vagy különleges biztonsági intézkedést igénylő értékesítés.
- Valamint a védelem terén alapvető biztonsági, nemzetbiztonsági érdekeket érintő, kifejezetten katonai, stb. célokra szánt áruk értékesítése.
- Továbbá külföldi állam részére, és nemzetközi szerződés végrehajtása érdekében történő értékesítés esetén is.

Versenyeztetés mellőzésével történő elidegenítés esetén a **HM** a kiválasztott vevő részére legalább a becsült forgalmi értéken értékesítheti a vagyontárgyat.

Az elidegenítés kapcsán mind a versenyeztetéssel, mind a versenyeztetés mellőzésével történő értékesítési eljárások során egyaránt követelmény a megfelelő jogosultsággal rendelkező szakértő értébecslő közreműködése. Az értébecsléssel megállapított forgalmi érték alapján állapítható meg pályázat esetén a minimálár, árverés során a kikiáltási ár, versenyeztetés mellőzése esetén egyrészt az eljárási mód alkalmazhatósága és a vételár.

Ugyancsak valamennyi eljárási mód esetén követelmény, hogy az értékesítés nem történhet olyan vevő részére, akinek az **MNV Zrt.**-vel szemben **60 nappal** régebben lejárt esedékességű köztartozása van. Ennek vizsgálata álláspontom szerint a **HM** lehetőségeit meghaladja, ugyanakkor ez áthidalható azzal, hogy az értékesítést lebonyolító szervezet az egyes eljárások során az ajánlattevő erre vonatkozó nyilatkozatát bekéri.

Az első év tapasztalatai

A jogalkotó vagyontörvénnyel elérni kívánt általános célja, hogy javuljon az állami vagyonnal való gazdálkodás átláthatósága, hatékonysága, megteremtődjenek a feltételek az állami vagyon hosszú távú hasznosítása terén új, a korábbinál hatékonyabb és költségtakarékosabb megoldások alkalmazásához. A jogi szabályozás egyértelmű, áttekinthető legyen, a vagyongazdálkodásért felelős egyetlen szervezet az állami vagyon teljes körére egységesen irányadó jogszabály, valamint egységes elvek és követelmények szerint, a korábbi rendszernél lényegesen hatékonyabban működjön.

A **Vtv.** hatályba lépésével a vagyonkezelés egységes, gyakorlatilag önálló törvényben történő szabályozása megvalósult. Az egyértelmű szabályozás iránti elvárás túlnyomórészt teljesült azzal, hogy a hivatkozott végrehajtási részletszabályok finomítása indokolt. A három állami vagyonkezelő jogutódjaként az egységes, központosított szervezet (**MNV Zrt.**) megalakult, érdemben megkezdte működését.

A **Vtv.** hatályba lépésével tárcánk döntési kompetenciája összességében az ingó vagyon kezelése terén is szűkült. A vagyonkezelői jog átruházás és az ingyenes tulajdonba adás körében az **MNV Zrt.** részére történő javaslattételre redukálódott. A **HM** más központi költségvetési szervhez képest eltérő, privilegizált döntési jogkörei ingó vagyonkezelés tekintetében is megszűntek.

A **HM** (és minden vagyongazdálkodó) szempontjából pozitívként értékelhető, hogy az értékesítési eljárások döntési kompetenciáját befolyásoló értékhatára **20 millió** forint egyedi könyv szerinti bruttó értékről **25 mFt-ra**, az eljárások szabályozása kapcsán a versenyeztetés mellőzésével történő értékesítés esetén az **5 millió forint** egyedi bruttó forgalmi értékről **25 mFt-ra** emelkedett. Megtörtént a versenyeztetés mellőzés eseteinek expressis verbis rögzítése és egyértelmű szabályozása.

A mozgástér szűkülése abban nyilvánul meg, hogy az egyébként is időigényes belső döntéshozatali eljárású rend az új döntési szint (MNV Zrt., illetve ügyvezető szerve, a Tanács) belépésével az adminisztrációs teher további emelkedését jelenti, ami a döntéshozatal időigényét növelheti.

Jelentős adminisztrációs terhet jelent a jogszabály - és annak alapján az **MNV Zrt.** vagyon-nyilvántartási szabályzata - szerint a **HM** által kezelt vagyonról az **MNV Zrt.** részére szolgáltatandó adatoknak a korábbi kincstári vagyon-nyilvántartási és adatszolgáltatási rendszerhez képest megnövekedett mennyisége és az adatszolgáltatás gyakoribb esedékessége. E szerint kiemelt jelentőségű a **HM** esetében is az ingó vagyontárgyak (bruttó és nettó) értékadatainak pontos nyilvántartása, mivel az értékhatárt meghaladó vagyontárgyakról tételesen kell adatot szolgáltatni. Összevont adat az értékhatár alatti ingó vagyonról szolgáltatatható.

*A tárgyevi december 31-ei vagyonról a tárgyévet követő év május 31-ig, a vagyonba kerülésről (beruházások, beszerzések stb) és a vagyonból kikerülésről (értékesítés, káresemények, tulajdonba adások, stb.), valamint a vagyongazdálkodói jog átruházásokról, továbbá a vagyon nyilvántartásában bekövetkezett egyéb változásról **30 napon** belül kell az **MNV Zrt.** felé adatszolgáltatást teljesíteni. Csakúgy, mint új vagyongazdálkodói, vagy a vagyontárgy hasznosítására a **HM** által kötött más (pl. bérleti, használatba adási) szerződésről.*

*A vagyontárgy értékbecslése esetén a forgalmi értékről az adatszolgáltatás haladéktalanul teljesítendő. A **HM** törzsadataiban (pl. vagyongazdálkodó képviselő személye) bekövetkezett változásokra vonatkozó adatszolgáltatás határideje **8 nap**.*

A megnövekedett adminisztrációs teher miatt előrelépés szükséges a **HM** belső döntéshozatali eljárású rendjének további racionalizálása és a döntési jogkörök (ténylegesen is) alacsonyabb szintre helyezése terén – különös tekintettel a tértítésmentes tulajdonba adásra irányuló kérelmek továbbítására rendelkezésre álló **15 napos** határidőre.

A **Vtv.** hatályos végrehajtási rendeletében a pályázatú értékesítés szabályozása kapcsán fentebb hivatkozott aggályos szabályozás kapcsán az esetleges jogviták elkerülése érdekében fontosnak tartom, hogy – a jogtechnikai probléma megoldásáig – a korábbi gyakorlat helyett a jogszabály által biztosított más eljárási módon valósuljon meg a feleslegek hasznosítása.

Az új jogforrási környezet a **25 millió Ft** forgalmi érték alatti ingóságok versenyeztetés mellőzésével történő értékesítés lehetőségével biztosítja a haderőreform kapcsán felhalmozódott inkurrenciatömeg korábban gyorsabb, hatékonyabb felszámolását, ezáltal az inkurrenciatárolásra használt ingatlanok (ingatlan részek) mielőbbi leürítését és a tárolás, kezelés infrastrukturális költségek jelentős csökkentését.

Befejezés

A jogszabályi környezet változása egyes esetekben szűkítette (térítésmentes tulajdonba adás) a **HM** mozgásterét, míg más esetben (értékesítés) lehetőséget ad a hatékonyság növelésére a felesleges készletek felszámolása terén. A **HM** szempontjából a tömeges inkurrencia felszámolása érdekében az értékesítés a meghatározó. Nem lehet azonban figyelmen kívül hagyni a térítésmentes átadás súlyát sem, azon szervezetek szempontjából, akik jogosultak az átvételre. Társadalmi hasznossága megkérdőjelezhetetlen, bár mértéke csekélyebb.

Bár a szabályozási folyamat nem zárult le, de az alapvetéseket a jogalkotó már megfogalmazta. Értelmezve és alkalmazva azokat e cikk megírásával kívánom elősegíteni az ingó vagyonnal foglalkozó munkatársak munkáját.

Felhasznált irodalom

1. A Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zártkörűen Működő Részvénytársaság Szervezeti és Működési Szabályzata (Magyar Közlöny 2007/171. szám).
2. Az MNV Zrt. és a HM között létrejött SZT-28425 nyt. sz. Vagyonkezelési Szerződés.

Jogszabályok:

- 1959. évi IV. törvény a Polgári Törvénykönyvről.
- 1990. évi LXV. törvény a helyi önkormányzatokról.
- 1992. évi XXXVIII. törvény az államháztartásról.
- 2007. évi CVI. törvény az állami vagyonról.
- 2007. évi CVII. törvény a települési önkormányzatok többcélú kistérségi társulásáról.
- 254/2007. (X.4.) Kormányrendelet az állami vagyonnal való gazdálkodásról.

Az állami irányítás egyéb jogi eszközei:

1. 42/1998. (HK 13.) HM utasítás a Kincstári Vagyoni Igazgatóság és a Honvédelmi Minisztérium között 1998. január 15-én megkötött Vagyonkezelési Szerződés végrehajtásának egyes szabályairól.
2. 98/2005. (HK 21.) HM utasítás a Magyar Állam tulajdonában, a Honvédelmi Minisztérium vagyonkezelésében lévő ingó vagyon feleslegesnek minősítésének, vagyonkezelésének és hasznosításának szabályairól, valamint a miniszteri biztos feladat- és hatásköréről.

ÚJRA LOBOG A ZÁSZLÓ...

Bús Ádám¹

Ki ne emlékezne a végeláthatatlan katonatörténetekre, melyeket oly hévvel és szenvedéllyel mesél minden aggastyán, élete alkonyán lévő hazafi, de még azok is, kik csak egy „rövid” sorköteles időre érezhették magukénak a mundért. Ki ne hallott volna vitézbbnél vitézbb tetteket, melyekben a mesélő, mint egyszemélyes hős, „hazamegmentő” mutatóványokra volt képes a Magyar Haderő technikai háttérével. Bizony! Csodák voltak.

A történetek igaz mivoltának firtatását figyelmen kívül hagyhatjuk, hiszen egy sokkal érdekesebb dolog, ami összeköti, szinte azonosul, összefonódik ezekkel a kalandokkal, a „*csoda eszköze*”, az **UAZ**. Bizony, ez az elnyúlhatatlannak tűnő, korát és fejlettségi szintjét több szempontból is meghazudtoló gépjármű, mintegy zászlós tagja volt sok éven át a Magyar Honvédség gépjárműparkjának. Rengeteg bú és öröm, kaland és viszontagság okozója volt. Napestig lehetne sorolni azokat a pozitív, és negatív tulajdonságokat, melyek jellemzik, de az is igaz, hogy aki vezette, vagy utazott benne, az egy igazi élménnyel lett gazdagabb.

A palettáról nem hiányozhat, az UAZ-452, mely a Honvéd Egészségügy vén csatalovaként a mai napig „hadrendben” van. Egyedi formája, a minden komfortot nélkülöző külső és belső ergonómiai kialakítása, valamint a terepviszonyokhoz való hihetetlen alkalmazkodási képessége, szinte egyenes út a gyógyulás felé. De félre a tréfát! Akkor, és ott jó volt. Teljesítette a rá kirótt feladatokat, s kategóriájában nem vallott szégyent.

Bárhogy is ragad el bennünket a nosztalgikus képzelgés, a 21. századra az UAZ- 452 elavult technikává vált. Nem képes teljesíteni az Euro-s normákat, a közúti biztonsági követelményeket, és legfőképpen az egészségügyi ellátás feltételeit úgy közúton, mint a hadszíntéren!

¹ Bús Ádám zászlós, MH Radó György Egészségügyi Központ, Fejlesztési osztály, tervező.

Fotó: Valics Dezső - Országos Mentőszolgálat

A Magyar Honvédségben a sebesültszállító és a mentő gépjárművek terén megkondultak a vészharangok. A hazai igények kiszélesedése, a megváltozott jogszabályi rendszer, a **NATO** szerepvállalás szükségessé tette valami új, megbízható, széles spektrumon alkalmazható járműtípus beszerzését, kifejlesztését. Ennek végrehajtása során történtek kísérletek, melyek következtében **IVECO** terepjáró gépkocsi bázisán kialakított sebesült szállító került alkalmazásra, továbbá a használt német katonai járművek beszerzése folyamán **Mercedes UNIMOG** sebesültszállító terepjáró tehergépjárművek kerültek az MH rendszerébe, valamint egy a **VW Transporter** tehergépjárműből kialakított közúti mentő gépjármű.

Az így alkalmazásra került eszközök azonban – bár enyhítették az **UAZ** mentők kivonása által előállt – hiányt, de nem jelentettek igazán jövőbemutató megoldást a sebesültek szállítására.

A hosszú távú megoldás első „*napsugarai*” 2004 évre kezdtek feldeingeni, amikor is a **Gépjármű Fejlesztési Program** keretén belül lehetőség nyílt új járművek beszerzésére és egy minden igényt kielégítő egészségügyi szakfelépítmény kialakítására egy korszerű bázisjárművön.

A választás a **Mercedes Benz G 270 CDI BA9** típusú terepjáró személygépkocsira esett. Ez az eszköz rendelkezik mindazon képességekkel, melyekre a **Magyar Honvédség** igénypalettáján megfogalmazódhatott.

Néhány szóban a bázisjárműről:

A közel 4 tonnás tömeget, a Daimler-Chrisler AG által kifejlesztett soros, 5 hengeres, közvetlen befecskendezéses (common rail), turbófeltöltéses, folyadékűtéses, 156 lóerős motor hivatott „haladásra bírni”. A zárt, magasnyomású rendszerű motor, valamint a beépített segédberendezések (pl. tüzelőanyag előmelegítő) biztosítani tudják, hogy a motor, szélsőséges időjárási körülmények között is üzembiztos legyen.

A hajtáslánc lelke, egy 5 fokozatú, elektronikus vezérlésű, hidraulikus működtetésű, bolygóműves automata váltó. A fokozatok kapcsolásakor az elektronikus vezérlés az olajnyomások változtatásával alkalmazkodik a jármű üzemkörülményeihez, és a motor teljesítményéhez, ami rendkívül jó kapcsolási minőséget eredményez.

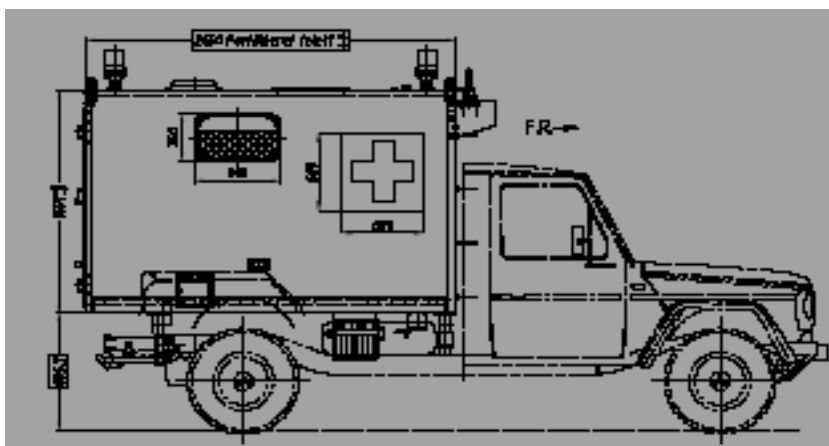
A jármű, egy-két hossztartóból és öt kereszttartóból álló „létra” alvázra épül, melyen a vasúti szállítás érdekében ún. lekötöző fülek lettek kialakítva.

A terepjárást a két merev tengelyes, elektronikusan kapcsolható 100%-os differenciál zárral ellátott futómű biztosítja. A mellső tengely csavarrugós lineáris, a hátsó tengely csavarrugós progresszív rugózású.

A fékrendszer kétkörös, hidraulikus, vákuumos rásegítővel.

Az utastérben a visszajelző lámpák megfelelnek a **STANAG4050**-ben megnevezett szabványoknak, valamint a jármű rendelkezik a korszerű utas visszatartó rendszerrel (**AIRBAG**).

Láthatjuk, hogy a bázisjármű kiválasztásánál a hadifelháználhatósági szempontok mellett figyelembe vettek olyan fontos „civil” tényezőket, is mint az emissziós követelmények, az üzembiztonság (korszerű motor és fékrendszer), valamint nem utolsósorban a humán értékek védelme (légszák).

Az **egészségügyi szakfelépítmény** kialakítása, „berendezése” a funkcionalitás összepárosítása a kényelemmel az emberi életek védelmének érdekében, szintén nagy kihívást jelentett.

Néhány adat:

A felépítmény külső méretei: kb. 2.650 x 2.100 mm

Belső magasság: kb. 1.575 mm

A mellső és oldalfalak, a hátsó ajtó, a tető és a padló kb. 40-50 mm vastag habosított, hő híd mentes szendvicslapokból áll, páradiffúzió-álló.

A padló hangszigetelt, 2 mm vastag, csúszás- és hézagmentes, mosható burkolattal van fedve. A mentesítő anyagoknak ellenáll.

A kétszárnyú hátulsó ajtó 270°-ban nyitható és ott reteszelve, belülről és kívülről zárható.

Belső berendezés:

4 db hordágy rögzítésének előkészítése, az **Unimog** sebesültszállító felépítményhez hasonlóan (tartószerkezet **STANAG 2040** szerint), oldalanként 2-2 fekvő személy részére

A hordágyak elhelyezése nélkül a felső tartók felhajthatók, az alsó ülések a felépítmény oldaláról lehajtva, mindkét oldalon egyaránt ülőpadként hasznosíthatók 3-3 személy részére. Az ülőfelületek és a háttámlák párnázottak. Háttámlaként a felhajtott állapotban lévő felső hordágy-tartók alsó, párnázott felülete szolgál.

Oldalanként tárolótér került kialakításra az alsó hordágy alatt rögzítő hálóval.

- 1 db 2-pontos biztonsági öv minden egyes ülőhelyhez (összesen 6 db).
- 1 db ülés a szakszemélyzet részére, felhajtható, 2-pontos biztonsági övvel és keskeny háttámlával, a mellső falra szerelve.
- 1 db tároló szekrény a jobb oldalon, 4 db, magasságban állítható alumínium lerakó tálcával.
- 1 db kézmosó fedéllel; 19 literes víztartály és 19 literes szennyvíztartály, szivattyúval és vízcsappal.

Tekintettel a missziókban előforduló szélsőséges időjárási körülményekre, beépítésre került egy klímaberendezés (gyártó: Autoclima, típus Mistral) a felépítmény számára, ami a járműkompresszorról működtethető. Hűtőkapacitás 6.500 W. (Természetesen a vezetőfülke is klimatizált).

Legalább ennyire fontos, az ún. *állóhelyi fűtés*, mely dízel meghajtású, meleg levegős, (gyártó Eberspächer, típus Airtronic D5) a felépítmény számára (üzemanyag-ellátás a jármű tankjából), amely üzemeltetési körülmények között (külső hőmérséklet -30°C) $+18^{\circ}\text{C}$ hőmérsékletet biztosít az alsó hordályok magasságában.

A felépítmény egészségügyi eszközeinek jegyzékét, a missziós igényeknek, valamint a végrehajtható feladatok specifikumának tükrében állítják össze. Alapkövetelmény, hogy a jegyzék az újraélesztési protokollban előírtaknak megfelelő eszközöket tartalmazza. Törekedni kell a képesség elérésére, miszerint a személyzet képes legyen a rendelkezésére álló anyagok, eszközök felhasználásával biztosítani a sérült számára, a minél biztonságosabb és gyorsabb elérését egy magasabb szintű gyógyító egységnek. *Célszerű, hogy a az anyagok jegyzéke tartalmazzon minél több, a már a Magyar Honvédség egészségügyi rendszerében bevált, kipróbált, rendszeresített eszközt, anyagot, biztosítva ezzel a gördülékeny utánpótlás lehetőségét.*

Összességében tehát mondhatjuk, hogy az MB G 270 CDI BA 9 katonai terepjáró mentőgépjármű képes maga mögött a hagyni a régmúlt recesszióját, s egy magasabb szint felé emelni a honvéd egészségügyet, a hadszíntéri orvoslást, a biztos és meggyőző segítségnyújtás lehetőségét előrevetítve. Irányt mutatva afelé, hogy kötelességünk folyamatosan, a minősített helyzetekre is hatékony módszereket és eszközöket keresnünk, a sérültek és betegek tömegei életének megmentésére, eredményes gyógykezelésére, valamint harc- és munkaképességük mielőbbi helyreállítására. Ez azt is jelenti, hogy az egészségügyi erőket és eszközöket elsősorban úgy kell fejleszteni, hogy a sérültek ellátása minél hatékonyabb gyorsabb, színvonalasabb legyen, a túlélés esélyeinek megnövelését szem előtt tartva.

Bízunk abban, hogy ez a nem kis lépés, amivel megindult az egészségügyi szaktechnika hegynek fölfelé, mérföldkő lesz egy biztonságosabb, gyorsabb, hatékonyabb életmentő egészségügyi ellátó rendszerben.

SZAKTÖRTÉNET

A FEGYVER ÉS LŐSZERBIZTOSÍTÁS HAZAI TÖRTÉNETÉNEK FONTOSABB TANULSÁGAI

Gáspár Tibor¹

A Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen 2008. június 04-én sikeresen megvédtem PhD értekezésemet. Írásomban az értekezés legfontosabb megállapításait szeretném közreadni. Különösen szeretném kiemelni azokat a tanulságokat, amelyek a jelenleg meglévő logisztikai rendszerben is hasznosíthatók.

Katonai pályafutásom meghatározó részét – a **37 évből mintegy 27 évet** – a **Fegyverzettechnikai Szolgálat különböző beosztásaiban töltöttem**. A fennmaradó közel tíz év is, alapszakmámhoz közel, haditechnikai és logisztikai beosztásokban telt el. Pályafutásom alatt megtapasztaltam, hogy a szakmai eredmények egyik sikere a gyökerek, a szakmai tapasztalatok ismerete. Ezért folyamatosan kutatom a szakma történetét. Ezt a törekvésemet elősegítette a Magyar Honvédség vezetése is a fegyvernemek és szakszolgálatok napjáról történő megemlékezések szabályozásával. A Magyar Honvédség parancsnokának **26/1993. (HK 13.)** számú intézkedése **augusztus 01-jét** a **FEGYVERZETTECHNIKAI SZOLGÁLAT NAPJÁVÁ** jelölte ki.

Ez adta az első impulzust történelmi kutatásaimhoz. Kutatásom kezdeti célja volt, hogy a magyar hadtörténelem lapjait fellapozva, vázlatosan összeállítsam a **fegyver- és lőszerbiztosítás** történetét. Ezzel hozzá kívántam járulni ahhoz, hogy a fegyverzettechnikai szolgálat jelenlegi állománya, az utánunk jövő nemzedék és minden érdeklődő megismerhesse e szolgálat küzdelmét, melyet az elmúlt évszázadokban folytatott azért, hogy a hadműveletekhez, harcokhoz szükséges fegyverek és lőszerrek mindig üzemképesen rendelkezésre álljanak.

Kezdeti kutatásaimat **1994-ben**, a **MH Fegyverzettechnikai Szolgálatfőnökség** kiadásában megjelent, „**A fegyver- és lőszerbiztosítás története**” című könyvben összegeztem. Folytatva a kutatásokat, **1997-ben**

¹ Dr. Gáspár Tibor nyá. mk. vezérőrnagy, PhD., a volt MH Összhaderőnemi Logisztikai és Támogató Parancsnokság parancsnoka.

megjelent egy jelentősen bővebb változatban. „*A fegyver- és lőszerbiztosítás története Magyarországon a honfoglalástól napjainkig*” című kiadvány. Ezen kívül tudományos eredményeimet *több cikkben* is publikáltam.

Kutatásaim közben megállapítottam, hogy sok szerző, a technika történeti vagy hadtörténelmi leírasi szempontból *nagyon értékes, tartalmas művében*, a fegyver- és lőszerbiztosítás kérdéseit alig említi.

A fegyver- és lőszerbiztosítás alatt a fegyverzeti szolgálat történelmileg igazolt létrejöttét értem, ami a tűzfegyverek megjelenéséhez nyúlik vissza. Fegyverkovácsokból, műmesterekből, fegyvermesterekből, lőszerellátókból, mint tüzérfegyverzeti szolgálat (TÜFE) a tüzérség keretében alakult ki. Fejlődését és későbbi önállóságát a haditechnikai eszközfeleségek bővülése váltotta ki. A fegyverzettechnikai biztosítás (a fegyver- és lőszerbiztosítás) a harc minden oldalú biztosításának része, a katonai logisztikai alrendszere. A fegyver- és lőszerbiztosítás tartalma és célja a logisztikai biztosítás keretében a fegyverzettechnikai eszköz és anyagok beszerzése, tárolása, a csapatok ellátása, utánpótlása ezekkel az anyagokkal, békében és háborúban.

Az értekezésem megírásának időszakában jellemző tényezők

A 2006. évi választásokat követően megalakult kormány célul tűzte ki a hadsereg átalakulásának befejezését. A feladatok megvalósítása érdekében megjelent **2118/2006. (VI. 30.)** kormányhatározatban foglaltak végrehajtása azt eredményezte, hogy *2007. január 01-el megszűntek a Magyar Honvédség hagyományos, MH szintű haditechnikai és hadtáp szolgálati ág főnökségei és ezen szervezetek feladatrendszere beintegrálódott részben az új szervezatként megalakult HM Fejlesztési és Logisztikai Ügynökség, részben az MH Összhaderőnemi Parancsnokság feladatrendszerébe.* Ez a változás a **termelői és fogyasztói** logisztika szétválasztása jegyében történt. Ezzel, a többi szolgálati ággal együtt, megszűnt az **MH Fegyverzettechnikai Szolgálat** is.

Több éves kutatómunkám alapján úgy gondoltam, hogy ezzel az értekezéssel kötelességem méltó emléket állítani az **MH Fegyverzettechnikai Szolgálat**, valamint jogelőd szervezetei kötelékében áldozatos munkát végzett kollégáinknak.

A vizsgálatokat és elemzéseket a magyar hadsereg tevékenységének hadtörténeti elemzésével végzem, koncentrálna a fegyver- és lőszerellá-

tásra. Nem volt céлом a technikai eszközök fejlődésének a bemutatása, ezt már mások bemutatták.

A kezdeti időszakot – a honfoglalástól a XIX. századig csak nagyon vázlatosan érintettem, a fő összefüggések megismerése érdekében a legfontosabb eseményekre koncentráltam.

Az elemzéseket történelmi példák, ismert szerzők művéből vett, a témához szorosan kapcsolódó, idézetekkel támasztottam alá. Az egymás után felsorolt epizódok hűen dokumentálják a folyamatok alakulását. Az így feltárt mozaikokból állnak össze az ellátási folyamatok, a szervezet változásainak állomásai és a történelmi tapasztalatok.

Az elvégzett kutatások összegzése, következtetések

Áttekintve a fegyver- és lőszerbiztosítás történetét, megállapítható, hogy hosszú volt az út a honfoglalás kori fegyverkovácsától a napjaink anyagi-technikai (logisztikai) szolgálatáig. A történelmi eseményeket vizsgálva rögzíthető, hogy a jelenlegi értelmezésű fegyverzettechnikai szolgálat tényleges fejlődése a tűzeszközök, különösen tüzérségi lövegek megjelenésével kezdődött. Az első fegyverzeti szakemberek a tüzérségnél (tüzérek is voltak) jelentek meg.

A haditechnikai eszközök fejlődése, *elsősorban a lőszerellátás tette szükségessé*, hogy önálló szolgálatként kialakuljon a fegyverzeti szolgálat. Amikor a lőszerfelhasználás már számottevő lett, szükségessé vált annak nagyüzemi előállítására és az ellátást biztosító szervezet megalakítása.

A szolgálat technikai biztosítási ága a fegyverek fejlődésével alakult ki. Minél bonyolultabb fegyverek álltak rendszerbe, annál nagyobb szakértelmet, esetenként nagyobb létszámot követelt azok üzembenntartása.

A történelmi tények sok hasznos következtetésre adnak módot. A feldolgozott anyag alapján a legfontosabbak a következők:

- a haza védelme minden esetben bebizonyította a **hazai gyártás szükségességét**; népünk honvédő harcainál szinte mindig az utolsó pillanatban kellett megteremteni a hazai fegyver- és lőszergyártás minimális feltételeit; ez legtöbbször már késve valósult meg;
- haderőnk szinte mindig pénzhiánnyal küszködött; a legtöbb korban nem volt elég pénz arra, hogy a legkorszerűbb eszközök állja-

nak rendszerbe, **megfelelő szervezeti keretek** alakuljanak ki; ennek ellenére elődeink, sok leleményességgel, lelkesedéssel igyekeztek minden korban a nehézségeket áthidalni;

- a hadseregfejlesztésnél hosszú időszakok voltak azok, amikor **nem az ország szabad elhatározása határozta meg** a hadsereg felépítését, felszereltségét és létszámát, ezt sok esetben külföldi hatalmak diktálták;
- történelmünk tragikus eseményeinél elsősorban nem a fegyver- és lőszerbiztosítás volt a tragédia oka, az esetlegesen gyengébben felszerelt hadsereg ellenére; a lőszerbiztosítás területén csak a **szállítási gondokat lehet negatívumként említeni** több esetben; azokban az esetekben, amikor a felületes vizsgálódók lőszerhiányt állapítottak meg, a részletes elemzés bebizonyította, hogy összességében lőszer volt, csak a szállítási nehézségek miatt nem jutott el oda, ahol fel kellett volna használni;
- a háborús eseményeket vizsgálva több olyan tapasztalat található, ami még ma is aktuális (lőszerkészletek összetétele, készletezett mennyiségek; személyi fegyverzet; az **ellátó szervezetek száma, felépítése** az egyes tagozatokban; ellátási, biztosítási módok, eljárások és szükségmegoldások, stb.);
- a fegyver- és lőszerbiztosítás **törvényszerűségei az elmúlt évszázadokban kialakultak**, ezeket, – a történelmi tényeket és tapasztalatokat – az ellátási rendszer módosításakor, változtatásakor szigorúan figyelembe kell venni, mert ellenkező esetben súlyos zavarok állnak elő;
- elemezve a fegyverzeti szolgálat működését, megállapítható, hogy a folyamatok akkor működtek jól, amikor **szoros kapcsolat volt az irányító és végrehajtó szervezetek között**; az 50-es, 60-as években végrehajtott integrációs kísérletek kudarcának egyik oka e kapcsolat lazulása volt;
- történelmi tapasztalatok sora bizonyítja, hogy a szolgálat akkor működött eredményesen, amikor **megfelelő szakmai felkészültségű, tapasztalt vezetők** álltak élén;
- a hadsereg alaprendeltetéséből adódik, hogy a fegyver- és lőszerbiztosítás a legfontosabb, de **nem egyetlen** biztosítási forma; a háborúk végén már csak a lőszer, élelem, üzemanyag és egészségügyi biztosítás működött, úgy ahogy;

- a történelmi tapasztalatok azt is rögzítik, hogy a **hadviselés alapvető törvényei** (ide sorolom a fegyver- és lőszerbiztosítást is) politikai akarattal **nem változtathatók** meg következmények nélkül;
- az anyagi-technikai, logisztikai integráció a haditechnika fejlődésének hatására történő megvalósulása történelmileg igazolható, de **történelmi tapasztalatok és tények nem támasztják alá az egységes logisztikai rendszer termelői és fogyasztói logisztikára történő szétválasztását**, a történelmileg kialakult logisztikai szolgálati ágak megszüntetését;
- történelmünk során hadseregünk többször volt már a maihoz hasonló, vagy ettől még rosszabb helyzetben; **az ilyen helyzetből a kiutat** többféleképpen próbálták keresni a múltban; **a legsikeresebb** – és jelenleg is alkalmazható **változat** – **a következő**: felmérni a reális helyzetet, megszabadulni a felesleges, használhatatlan eszközöktől, anyagoktól (csak azt tartani meg, ami a jövőben is szükséges, vagy teljesen nélkülözhetetlen); a fejlesztési feltételek megteremtéséig terjedő időt (néhány, esetleg több év) az állomány intenzív tanítására, felkészítésére kell fordítani. Így teremthetjük csak meg a feltételeit egy korszerűbb, hatékonyabb hadseregnek, amely megfelel a kor követelményeinek. (Ez a folyamat részben már elkezdődött).

A történelmi áttekintés alapján úgy gondolom, hogy nem szabad elfelejtenünk múltunkat, elődeink tetteit, hibáit, eredményeit meg kell ismerni.

A fegyverzettechnikai szolgálat szakemberi a szervezet megnevezésének időszakos változásaitól függetlenül, egy célt tartottak a szemük előtt: **a csapatok mindig üzemképes és hadrafogható fegyverrel, fegyverrendszerekkel rendelkezzenek.** E cél érdekében nem kímélték erejüket, tudásukat állandóan gyarapították, hogy az újabb kihívásoknak megfeleljenek.

A mai viszonyok között is alkalmazható tapasztalatok, javaslatok

A hadsereg felszerelésében a hazai iparnak meghatározó jelentősége van. Természetes, hogy mindent nem lehet vagy nem gazdaságos itthon előállítani, de a tömeg eszközök és anyagok jelentős részénél törekedni kell erre, hogy a megfelelő utánpótlás biztosított legyen. A törté-

nelemben számtalanul előfordult, hogy válság esetén a külföldi beszállítás akadályba ütközött. Úgy érzékelem, hogy ez a szempont jelenleg teljesen háttérbe szorult, aminek egy konfliktus esetén súlyos következményei lehetnek. Ezen kívül fontos szempont, ***mint az több országban is megfigyelhető***, hogy az adófizetők pénzének jelentős részét a hadsereg a hazai piacon költse el.

A hadsereg vezetői, tagjai hajlamosak nagyon gyakran, minden gondot a pénzhiányra fogni. A pénzhiány többnyire igaz, de a pénzen kívül több dolog is van, ami befolyásolja a hadsereg hadrafoghatóságát. Ilyenek például a ***szakértelem megbecsülése, a jó munkahelyi légkör fenntartása, az eltérő vélemények meghallgatása***, megvitatása, stb. A megfelelő szakmai ismeret egy-egy fejlesztési folyamatnál milliárdos megtakarítás is eredményezhet. Technikai kérdéseket nem politikai síkon kell eldönteni.

Nagyon fontos a komplex szemlélet. Nem lehet úgy beszerezni új technikai eszközöket, ha nem teremtem meg az üzemeltetés és üzemfenntartás feltételeit. A fegyver- és lőszerbiztosítás történetén keresztül bizonyítható, hogy nem elég rendelkezni a szükséges fegyverrel és lőszerrel, azt el kell jutatni a felhasználás helyére, és biztosítani kell a működtetés feltételeit is.

A történelmi tények bizonyítják, hogy egy-egy szakterület, de egy nagyobb rendszer sem működhet ***jól elfogadott vezetők*** nélkül. Bárkit ki lehet nevezni bármilyen vezetői beosztásba, ha a kollektíva és a szakma ezt nem fogadja el, akkor a tevékenység sikeres nem lehet.

A fegyver- és lőszerbiztosítás törvényszerűségei az elmúlt évszázadokban kialakultak, ezeket jelenleg is figyelembe kell venni a biztosítási rendszer fejlesztésénél. Ez a megállapítás a logisztika egészére is igaz.

A NATO Logisztikai Kézikönyv

„104. Ez a meghatározás (a logisztika meghatározása – 103. pont) a NATO szervezetének különböző területeire eső felelőségek széles körét öleli fel.” Ha valaki átgondolja, hogy a logisztika magában foglalja mind a készletek és a képességek kialakítását, mind a fegyverzet és a haderő harcképességének a fenntartását, akkor világos, hogy ***a logisztika két fontos területe egymástól elkülöníthető: az első az előállítással, míg a második a felhasználással foglalkozik.*** Ezeknek a szempontoknak a

következő meghatározásai élveznek széleskörű elfogadottságot a NATO logisztikai közösségén belül.

Az Előállítói (Gyártói) Logisztika (beszerzési logisztika)

A logisztikának ez a része a kutatással, a tervezéssel, a fejlesztéssel, a gyártással és az anyagi eszközök átvételével (elfogadásával) foglalkozik. Ebből adódóan az előállítói logisztika körébe tartoznak: a szabványosítás és interoperabilitás, a szerződéskötések, a minőség biztosítás, a tartalék alkatrészek beszerzése, a megbízhatóság és a hibaelemzés, az eszközök-felszerelések biztonsági szabványai, (munkavédelmi előírások) a specifikációs és gyártási folyamatok, az üzemi próbák és tesztelések (ideértve az ehhez szükséges létesítmények biztosítását is), a kodifikáció, az eszközök dokumentációja, a konfiguráció-ellenőrzés és módosítások. *(Lábjegyzet: A NATO Központban lévő vezető szervek, a Védelmi Támogató Főosztály (Nemzetközi Titkárság), valamint a Logisztikai, Fegyverzeti és Anyagi Erőforrások Osztálya (Nemzetközi Katonai Vezérkar)).*

A Felhasználói Logisztika (működési logisztikaként is ismert)

A logisztikának az a része, amely az első termék átvételével, a tárolással, a szállítással, a karbantartással (beleértve a javítást és az üzemképességet is), az üzemeltetéssel és az anyagok elosztásával foglalkozik. Ebből adódóan a felhasználói logisztikához tartozik a készletgazdálkodás, a számára szükséges létesítmények biztosítása vagy építése (nem értve ide azokat az anyagokat, eszközöket és a létesítményeket, amelyek az előállítói logisztika támogatásához szükségesek), a mozgás irányítása, a megbízhatósági és a meghibásodás-jelentési rendszer működtetése, a tárolás biztonsági szabályai, a szállítás és az anyagkezelés, valamint az ezekhez kapcsolódó kiképzés. *(Lábjegyzet: A NATO Központban lévő vezető szervek, a Logisztikai Igazgatóság (Nemzetközi Titkárság), valamint a Logisztikai, Fegyverzeti és Anyagi Erőforrás Osztály, Logisztikai Alosztálya (Nemzetközi Katonai Vezérkar)).*

Az idézetből a következő olvasható ki. A NATO logisztikai elmélet szerint a logisztika **két területre** osztható fel. A felosztás viszont nem jelent szervezeti különállást, amit bizonyít a két idézett lábjegyzet. Mindkét nagy szervezeti egység – **Nemzetközi Titkárság, Nemzetközi Katonai Vezérkar** – foglalkozik a logisztika mindkét ágazatával.

A logisztika két területe szerves egységet képez, ami csak egységes rendszerben tud megfelelően működni és biztosítani a hadsereg szükségleteit. A két terület feladatai szorosan összefüggenek, egymást kiegészítik. Ezek a feladatok a Magyar Honvédség előző egységes logisztikai rendszerében is megvalósultak, a jelenleginél nem rosszabb hatékonysággal.

A fegyver- és lőszerellátás történetét végig vezetve, megállapítottam, hogy a haditechnikai eszközök és a harceljárások fejlődésének hatására az eszközöket alkalmazó *fegyvernemből kiváltak az ellátással, anyagi biztosítással foglalkozó* szakemberek. Így jöttek létre az anyagi biztosítással foglalkozó *szolgálati ágak*, amelyek konkrét ellátási felelősséggel bírtak szakanyagaik vonatkozásában.

A technikai eszközök és harceljárások további fejlődése szükségessé tette a szolgálatok integrációját. *Igy jött létre az 1900-as évek első felében az anyagi szolgálat.* A II. világháború után, a szovjet orientáció hatására, az anyagi szolgálatok áttértek a szovjet szervezési modellre. A fegyver- és lőszerellátás a tüzérség feladatkörébe került. Ez, megítélésem szerint, *visszalépés* volt, amit az élet később be is bizonyított.

Az első integrációs kísérlet *1953. december 1. és 1954. december 1. között* zajló le a **Fegyverzeti és Technikai Főfelügyelő** beosztás rendszeresítésével. Ez a szervezeti forma akkor nem vált be. Egy év után megtörtént a visszarendeződés.

Az 1953-ban végrehajtott fegyverzeti és technikai integrációról gyorsan bebizonyosodott, hogy elhibázott döntés volt. Ennek az okai az alábbiak:

- az integráció csak a HM-ben valósult meg;
- más struktúrában működött a HM és más struktúrában működtek a csapatok;
- a két alrendszer (a HM és a csapat) más-más vezetőkhöz volt kapcsolva.

A következő kísérlet *1961 – 1963-ban volt, amikor Anyagi-technikai Főcsoportfőnökség* került létrehozásra, alárendeltségében, többek között a **Tüzér-fegyverzeti Szolgálat**tal. E kísérlet után, *1963. szeptember 1-ét,* a **Fegyverzeti Főnökség** önálló lett. Az önállóságot a haditechnikai eszközök fejlődése indokolta, ekkor jelent meg a lokátor és a rakétechnika a hadseregben.

Az önálló létet is a haditechnika fejlődése kérdőjelezte meg, mivel a technikai eszközök komplexé válásával, egy eszközben több szolgálati ág anyaga is megjelent (páncélos alváz, fegyverzet, híradó eszközök, stb.). A fejlődés hatására létrejöttek *először az ágazat csoportos integrált szolgálatok* (fegyverzet és technikai szervezetek), majd az *anyagitechnikai szervezetek*. A NATO orientáció hatására ezek a logisztikai elnevezést vették fel a *90-es évek* közepén.

E folyamatban, a **Fegyverzettechnikai Szolgálat**, a többi szakszolgálatához hasonlóan, az alárendeltségtől függetlenül, megőrizte szakmai önállóságát és viselte az ellátási felelősséget. A szolgálat főnöke szakkérdésekben intézkedési joggal rendelkezett.

A 2007. január 1-el végrehajtott átalakítással megszűntek a szolgálati ágak, gyakorlatilag megszűnt az ellátási felelősség. Két, mellérendelt rendszer jött létre, a **HM Fejlesztési és Logisztikai Ügynökség** vezette **termelői** logisztika és az **MH Összhaderőnemi Parancsnokság** vezette **fogyasztói** logisztika. A két rendszert csak a miniszter személye köti össze. *Ez az átalakítás is hasonlít az 1953-ban és 1963-ban végrehajtott eredménytelen integrációhoz.*

Az átalakításhoz nem köthető semmilyen kiváltó külső körülmény (haditechnikai eszközök fejlődése, új harceljárás bevezetése, stb.). Megítélésem szerint, ezzel az átalakulással megbomlott az egységes logisztikai rendszer, amit bizonyít, hogy a **2008. évi feladattervben** a következő feladat jelent meg: *„Fel kell dolgozni a logisztikai modernizáció tapasztalatait, meg kell vizsgálni a középirányító szinten decentralizált vezetést újra centralizálási lehetőségeit. Meg kell teremteni az egységes logisztikai vezetési rendszert.”*

A fentiek alapján jutottam arra a következtetésre, hogy *„történelmi tapasztalatok és tények”* nem támasztják alá az egységes logisztikai rendszer termelői és fogyasztói logisztikára történő szétválasztását, a történelmileg kialakult logisztikai szolgálati ágak megszüntetését.

Összességében megállapítható, hogy a történelmi tapasztalatok tárháza végtelen kincses bányá. Ezzel jól kell élni. Amit már mások kitaláltak, azt nem kell újra feltalálni. Amit elődeink elrontottak, azt nem szabad megismételni.

FOLYÓIRAT SZEMLE

SZEMELVÉNYEK KÜLFÖLDI KATONAI FOLYÓIRATOKBÓL

Lits Gábor¹

A BUNDESWEHR LOGISZTIKAI ISKOLÁJA

A német fegyveres erők továbbfejlesztésére vonatkozó útmutatással, az irányelvek kijelölésével vette tudomásul és egyben helyeselte a Bundeswehr főszemlélője, az eddig különböző helyeken történő logisztikai képzésnek, logisztikai tanfolyamoknak a hadsereg bázisán belül egységes rendszerbe történő összekapcsolódását. A meghatározott célok elérése érdekében létre kellett hozni a Bundeswehr logisztikai iskoláját, melyet a hadsereg utánpótló iskolájának, a hadsereg műszaki iskolája részeinek, a hadsereg szakiskolájának a technika számára történő összevonásával állítottak fel.

Ehhez kapcsolódóan cél és feladat volt még a szárazföldi haderónél, a légierónél és a haditengerészetnél lévő fegyverrendszerek specifikus logisztikai kiképzésének és a **Bundeswehr Egészségügyi Szolgálat** központjában lévő egészségügyi anyagokkal kapcsolatos különleges kiképzés megvalósítása, egy új egységes rendszerbe történő összevonása.

A Bundeswehr logisztikai iskolája megvalósításának alapelgondolását, mint további elgondolások, fejlesztések alapját, 2005 szeptember 12-n hagyták jóvá.

Ennek háttérben a **Bundeswehr** átalakításának a folyamata, ezen belül a **Bundeswehr** logisztikájának, mindenekelőtt a fegyveres erők bevetésben és alapüzemben alkalmazott logisztikájának, az új feladatoknak megfelelő át illetve újjászervezésének szükségessége állt.

Ennek keretében szükségessé vált a **Bundeswehr** iskolái egy részének az átalakítása. Ezen belül is kiemelt fontosságúvá vált a **Bundeswehr logisztikai iskolájának**, mint egy **centralizált logisztikai kiképző köz-**

¹ Dr. Lits Gábor nyá. alezredes.

pontnak a felállítása, amely összehangolva közvetíti a logisztikai képességeket, készségeket, jártasságokat és ismereteket, mindenek előtt a fegyveres erők bázisa logisztikai csapatainak és valamennyi fegyvernem logisztikai erőinek, akik a jövőt illetően egységes rendszerben és elgondolásban kerülnek alkalmazásra a fő célkitűzés „*a Bundeswehr bevetési képessége fokozásának*„ az érdekében.

A logisztikai iskola alapját képező utánpótló iskolát már 2005 júliusában a fegyveres erők bázisához, a fegyveres erők hivatalának alárendeltségébe utalták. A Bundeswehr logisztikai iskola 2006. október 1-n történt felállításával a fegyveres erők közös logisztikai kiképzési irányvonalának megfelelően, folyamatosan és nagy ütemben folyik az egykori utánpótló iskola továbbfejlesztése.

Az új feladatrendszernek megfelelően kísérleti tanmenettel az oktatás már 2007 január 1-n megkezdődött és a felállítás befejezéséig 2007 október 1-ig tartott.

Az iskola elhelyezése

A logisztikai iskola központi elemei: Osterholz- Scharmbeck-ben; részei: Schwanewede –ben; külső kiképzési helyek: Plön-ben (az élelem ellátási képzés) és Fassberg-ben (a tábori üzemeltetési képzés). A különleges műszaki képzés és a gyakorló központ Putlos-ban van.

A logisztikai iskola tanmenete az alábbi főbb oktatási intézményeket és képzési feladatrendszereket foglalja magába:

- **Központi kiképző objektum:** valamennyi szervezeti körbe tartozó logisztikai vezető és végrehajtó állomány kiképzésére, átképzésére és tovább képzésére.
- **A Bundeswehr hivatalosan elfogadott központi kiképző helye:** a gépjármű szakértők és vizsgáztatók képzésére, gépjármű vezetés oktatására, vizsgáztatásra, valamint veszélyes anyagok szállításának oktatására.
- **Logisztikai szakmai napok** és információ cserék végrehajtására: valamint
- **A Bundeswehr logisztikája** továbbfejlesztését szolgáló rendezvények: megtartására kijelölt és biztosított hely.

Fenti főbb képzési, oktatási feladatok végrehajtására a következők szerint tagozódik:

- *Iskola törzs.*
- *Oktatás és képzés területe.*
- *Támogatás területe (az oktatás, képzés műszaki-technikai, anyagi szervezeti biztosítása).*
- *Továbbképzés területe.*
- *Logisztikai gyakorló központ.*

Az iskola törzs- biztosítja az együttműködést az oktatás, képzés, a továbbképzés, a támogatás, a logisztikai gyakorló központ, a különleges műszaki kiképző és gyakorló központ, a külső csapatrészek és szolgálati helyek között a kiképzés és továbbfejlesztési feladatok teljesítése érdekében. Szervezi és vezeti a kiképzés javítására és a további fejlesztések érdekében megtartott szakmai napokat, konzultációkat és rendezvényeket.

Ezen kívül tervezi és koordinálja az iskola együttműködését a mindenkori partnerországok szolgálati helyeivel és objektumaival az összehangolt kétoldalú és multinacionális egyezmények alapján.

Az oktatás és képzés területe- felelős, a **Bundeswehr** által a logisztikai iskola számára előírt, a tisztek, és tisztjelöltek, őrmesterek és őrmester jelöltek, altisztek és altiszt jelöltek, sorkatonák és polgári alkalmazottak számára meghatározott általános, külön és különleges tanfolyamok előkészítéséért, végrehajtásáért, a vizsgáztatásért és értékelésért. Itt részeseülnek a szárazföldi haderő, a légiereő és a haditengerészet „*jövő katonái*” a jövő feladatainak megfelelő, közös logisztikai képzésben és formálásban.

A támogatás területe – az anyaggazdálkodáson, anyagbiztosításon és karbantartáson keresztül biztosítja a logisztikai iskola működését, a tanfolyamok, az oktatás megtartását, saját személyzetének bevonásával (demonstráció, fadugós beállítások, szemléltetés, anyagok előkészítése, bemutatása stb.) támogatja a tanárokat, a tanítást és a fejlesztést.

A továbbfejlesztés területe – az irányelveknek megfelelően kidolgozza a **Bundeswehr** logisztikai rendszerének továbbfejlesztését, a katonai járművek, valamint a veszélyes anyagok szállítása vonatkozásában és közreműködik az erre a területre vonatkozó hadianyagok fejlesztésében és alkalmazásában. Ez magába foglalja többek közt a **Bundeswehr** lo-

logisztikai iskolájának folyamatirányított továbbfejlesztéséhez való hozzájárulást, az eljárás lefolyása, az üzemszervezés és ellenőrzés vonatkozásában, és ez funkcionálisan vonatkozik a logisztika teljes feladatrendszerére, bevetésben történő alkalmazáskor és alapüzemben is.

Az iskola továbbfejlesztő csoportja, a logisztikai kiképzés továbbfejlesztésének keretében, logisztikai alapelvek, elgondolások, előírások, utasítások, és parancsok formájában járul hozzá a csapatok, vezetők és tartalékosok kiképzéséhez. Kidolgozásokkal járulnak hozzá a tisztán logisztikai erők gyakorlataihoz, vagy más fegyvernemi csapatok harcászati gyakorlatain résztvevő logisztikai erők gyakorlataihoz, valamint nemzeti és több nemzetiségű gyakorlatok elgondolásainak kidolgozásához és azok gyakorlatban történő ellenőrzéséhez.

A logisztikai gyakorló központ – szimulációval támogatott tervgyakorlatokat tervez és hajt végre a logisztikai erők kiképzésének és továbbképzésének érdekében. A bevetési kontingensek harcászati vezetése során logisztikai tartalommal tölti meg a különböző fegyvernemi gyakorlatokat, felkészülésnél segíti a logisztikai vezető és végrehajtó állományt.

A gyakorló központ:

- Támogatja a gyakorlatok végrehajtását; előkészíti, vezeti, végrehajtja és értékeli a logisztikai erők logisztikai gyakorlatait (beleértve a szimulációval végrehajtott gyakorlatokat is).
- Megbeszéli és támogatja a nem logisztikai erők gyakorlatait, logisztikai tartalommal megtöltve előkészíti és végrehajtja ezeket a gyakorlatokat.
- Támogatja a különböző fegyvernemek logisztikai csapatrészeit, megbeszéli, előkészíti és végrehajtja a gyakorlataik logisztika vonatkozású részeit és biztosítja az átjárhatóságot a haderő, **„szárazföldi harcgyakorlat központjába”**.
- Műhelymunkaként (workshops) vezeti a tanfolyamok gyakorló csoportjait, a logisztikai vezető és végrehajtó állományt.
- Logisztikai vonatkozásban segíti a német kontingensek harcászati vezetőit, valamennyi működő, folyamatban lévő hadműveletben, és a **NATO Response Forces** és az **EU Battle Group** német erőit.

A logisztikai gyakorló központ új elem a logisztikai képzés rendszerében. Jelentős mértékben hozzájárul a logisztikai erők bevetési, alkalmazási képességének magas szintű megteremtéséhez és megtartásához. Ezen kívül kiegészíti, teljessé teszi a meglévő központi kiképzési berendezéseket és a csapatok **Team kiképzését**, a szükséges szakmai, logisztikai képzés biztosítása érdekében. Ezzel a logisztikai erők szakértelme a multinacionális szinten történő alkalmazás során és a fegyveres erők közös bázis és bevetési logisztikai feladatai során is tovább erősödik.

Összegezés

A **Bundeswehr** logisztikai iskoláján a logisztikai eljárásokkal kapcsolatban olyan ismereteket és készségeket közvetítenek, amelyek valamennyi katonai szervezettel illetve tevékenységükkel összhangban van. *Ez azt jelenti, hogy a különböző logisztikai eljárások, módszerek, valamennyi fegyvernemnél, szakcsapatnál egyformán kerülnek értelmezésre, önálló és közös tevékenység során egységesen alkalmazhatóak egymással szorosan összehangolhatók.* Ezzel az iskola a fegyveres erők új rendszerű alkalmazásához, bevetés során és alapüzemben, multinacionális vonatkozásban is, a legkülönbözőbb alkalmazás körülményei közt is, korszerű **jövő orientált logisztikai ismereteket közvetít.**

Az iskola, évenként kb. **780 tanfolyamot,(kurzust)** tart, a hallgatói létszám naponta kb.**1700 fő** (a logisztikai gyakorló központban képzésre kerülők ebbe nincsenek beleszámítva). Az iskola tanfolyam skálája a „**Harmonizált képzés**” keretében tovább optimalizálódik és elsősorban a bevetés, alkalmazás körülményeihez igazodik.

Az iskola szolgálati helyeinek betöltésénél valamennyi fegyvernem képviselteti magát és ez mindenekelőtt a tanári állománynál szembetűnő, amely jelzi a fegyveres erők egységét, az egységes logisztikai felfogást. Azzal, hogy az iskolán, minden katonai szervezettől, a legalsótól a legfelsőbb szintig, vannak hallgatók, lehetővé teszi az egységes logisztikai ismeretek, készségek, felfogások biztosítását.

A **Bundeswehr** logisztikai iskolájának felállításával döntő lépés történt, a **Bundeswehr** átalakításának keretében, a fegyveres erők egységes **bevetés-orientáltságának** elérése érdekében. A bázislogisztika oldaláról nézve a **Bundeswehr logisztikai iskolája**, mint a fegyveres erő közös iskolája, meghatározó részét jelenti a **Bundeswehr teljes logisztikai támogatási rendszerének.**

Felhasznált irodalom: Europäische Sicherheit 2006/12.

Logisztikai iskola

Logisztikai iskola alaptagozódása

Az iskola együttműködési rendszere

**SZÉLSŐSÉGES ÉGHAJLATI ÖVEZETEKBE VÉGZETT
KATONAI MŰVELETEK, KORSZERŰBB
VÉDŐKÉPESSÉGŰ RUHÁZAT VISELÉSÉT
KÖVETELIK MEG**

Jelen írás szorosan kapcsolódik a KATONAI LOGISZTIKAI FOLYÓÍRAT 2007 4. számában megjelent „A szélsőséges időjárási körülmények hatása az emberi szervezetre” című cikkéhez.

Napjaink egyik nagy kihívása a **klímaváltozás**, melynek következményeként az eddigi éghajlati szélsőségek, mint a „**sarki hideg**” a „**trópusi, sivatagi hőség**”, még szélsőségesebbé válhatnak. Miután napjainkban a multinacionális alkalmazások kapcsán a **különböző nemzeti és többnemzetiségű katonai egységeket, különösen a műveleti csoportokat** a világ bármely pontján, ennek megfelelően bármilyen éghajlati övezet alatt bevethetik, a téma különösen időszerűvé vált.

Az előző írás a hidegnek és a melegnek, mint fizikai ártalmaknak az emberi szervezetre gyakorolt hatásával, az ellenük való védekezés lehetőségeivel, a megelőző intézkedésekkel, az elsősegély nyújtás feladataival és a bajtársi segítségnyújtás teendőivel foglalkozott.

Jelen írás, szorosan kapcsolódva az előzőhöz, a szélsőséges időjárási körülmények között megkövetelt ruházattal és személyi felszerelésekkel foglalkozik. *Ezen belül külön tárgyalja a szélsőséges időjárás hatásait, a kórokozókat, rovarokat, az ellenséges felderítés és a ballisztikus támadás elleni védelem szükségességét és lehetőségeit, az ezekkel kapcsolatos jelenlegi és a jövőbeni ruházati és személyi felszerelési fejlesztéseket. Így ezeken keresztül kapcsolódik egymáshoz a két anyag és együtt értelmezve, a jelen és a jövő egyik igen fontos problémájára igyekszik felkelteni és felhívni a figyelmet.*

A ruházat védelme a szélsőséges éghajlati hatások ellen

A Bundeswehr, de a többi közép európai ország fegyveres erőinek is, a jelenlegi alkalmazási térségük éghajlati viszonyai, jelentősen különböznek a közép európai éghajlattól. Ugy a forró- száraz és a forró- nedves, mint a hideg környezeti feltételek sajátos, különleges ruházat viselését teszik szükségessé. Ezeknek egyrészt a külső mechanikus és biológiai, valamint felderítési hatások ellen kiterjedt szintű védelmet kell

biztosítaniuk, ugyanakkor optimális, az adott éghajlatnak megfelelő, klimatikus viselési módot is kell nyújtaniuk a katonák számára.

Ahhoz, hogy a **ruházat forró klíma övezetben** az izzadság optimális elpárologtatását és ezzel a testhőmérséklet szükséges állandóságát képes legyen biztosítani, az alkalmazott textília felületének kell a pára (izzadság) szükséges mértékű eltávozását biztosítani.

Hideg környezetben viszont a ruházatnak magas fokú hőmérséklet-izolálást kell biztosítania. Mindezek érvényesek a lábbelire és a kesztyűre, azaz a láb és a kéz védelmére is.

Fenti paraméterek pontos meghatározására komplex biofizikai vizsgálatok szükségesek. Az anyag hő és páraáteresztő képességére vonatkozó ellenállást a **DIN EN ISO 31092 szabványon** alapuló norma alapján kellett megállapítani. Ezen általános követelmények alapján készült el az új típusú, *szélsőséges éghajlati övezeteken alkalmazható*, ruházati alapanyag.

Egy emberi szimulációs modell (mozgó rézbaba) felhasználásával, kiegészítő termofiziológiai vizsgálatokat hajtottak végre konfekcionált ruházattal is, kizárólagosan a ruházat termikus izolációs viszonyaira vonatkozóan. Ezeket az eredményeket összevetették a kiválasztott bőr anyagmintával és meghatározták a konfekcionálásra tervezett ruházat viselési, kényelmi tényezőit.

A lábbelire nem volt semmilyen megfelelő számítási algoritmus, mivel a komplex konstrukció és a számos építőelem (záró elemek, első és hátsó kéreg, talpbetét, párnázás stb.) vagy pl. a felsőrészből megállapított meleg és vízpára visszatartó értékekből, nem lehet az egész cipő klimatikus viszonyaira következtetni.

Ezért a **WIWEB²**, együttműködve a **müncheni Tudományos és Ergonómiai Intézettel**, kifejlesztett egy vizsgálati eljárást a kesztyű és lábbeli klimatikus viszonyai alapján a legkedvezőbb elkészítési és viselési módok meghatározására. *A kesztyű és a lábbeli vizsgálatához kéz és lábformájú vizsgáló testeket használtak.*

² WIWEB= Wehrwissenschaftlichen Institut für Werk-,Explosiv-, und Betriebsstoffe= Nyersanyag, robbanóanyag és üzemanyag Védelemtudományi Intézet.

A vizsgálati testeket felfűtötték, és olyan helyzetbe hozták, amilyent az embernek kell elviselnie (összeizzadnia) extrém körülmények közt. A vizsgálati módszerrel a teljes kesztyű és lábbeli- rendszer (pl. alsó és felső kesztyű, cipő a talpbetéttel és harisnyával) viselési kényelmét kellett megítélni. Így lehetett viszonylag pontos információkat kapni a meleg és nedvességháztartásról, valamint a nedvesség eltávozási folyamatáról az érintett (vizsgált) rendszerben. Ezzel a kesztyűnél és a lábbelinél hideg klímaövezetre vonatkozóan pontos és fiziológiailag lényeges értékek állapíthatók meg a bevetési hőmérsékleti hatásokra, ugyanis a fiziológiai folyamatok, mint az un. **Vasokonstruktion** – azaz a vérellátás csökkenése a kezekben és a lábakban a testhőmérséklet fenntartásának az érdekében – figyelembe vehetők a vizsgálati eljárás energia vezérlésében.

A vizsgálat eredményei alapján, ennél fogva lehetőség nyílik a kesztyű- (kézvédő) és lábbeli - rendszerek éghajlati viszonyoknak megfelelő kényelmes elkészítésére. *Így lehetett rögzíteni pl., hogy a nedvesség a cipőben a leghatásosabban a zoknin keresztül, a cipő felsőrészén át és ne magán a cipőn keresztül távozzon.* A jövőben ezután, a zoknira vonatkozóan *optimalizálják a fonálkeveréket* és ezzel oda hatnak, hogy a láb érzékelhetően szárazabb lesz és jelentősen csökkenni fog a vízhányag képződésének a veszélye is.

Védelem az egészséget veszélyeztető vírus-hordozók, rovar-kártevők hatásai ellen

Melegégövi, trópusi területeken, mindenekelőtt a szűrő, szívó állati fertőzést hordozó és átvivő organizmusok, melyeket összefoglalóan „Vektroknak” (Vírus-hordozóknak) foghatunk fel, jelentenek egyre növekvő veszélyeket. A vírus-hordozók részben halálos lefolyású betegségeket (Leishmaniose, trópusi láz, malária) terjesztenek és az alkalmazott katonai erők bevetési készenlétét tartósan befolyásolhatják. A **vérszívók** elleni védőeszközök mellett, amelyeket általában a bőrre kell felvinni (kenőcsök, spray-ok) egy megfelelően elkészített és felszerelt ruházat jelenthet lényeges hozzájárulást a vérszívók elleni hatékony védelemhez. *Az ezzel kapcsolatos fejlesztések célja egyrészt,* hogy a ruhát úgy kell felszerelni (készíteni, kezelni), hogy a teljes használati ideje alatt messzemenő védelmet biztosítson, *másrészt,* hogy a ruházat vírus-hordozók elleni védő anyagai semmilyen egészségügyi károsodást ne okozzanak a használónak.

Ehhez az alkalmazott textíliának, megfelelő kezeléseken keresztül, fontos követelményeknek kell eleget tenni, mint pl. az álcázásra döntően

ható visszaverődési követelmények, az égést csökkentő képesség, az *antistatikus* viszonyok, valamint ruházat-fiziológiailag fontos paramétereknek, mint a levegő és páraáteresztő képesség, nem szabad káros hatást gyakorolnia stb.

Ezek a követelmények a *textilgyártókat* szinte megoldhatatlan problémák elé állítják, melyek csak a többi gyártásban résztvevőkkel (fonal és cérnagyártók, szövőüzemek, textilnyomók) szoros együttműködésben oldhatók meg. *Ehhez a vírushordozók elleni felszerelésnek két egymással ellenétes követelménynek kell megfelelnie: egyrészt* a hatóanyagoknak a ruházat teljes élettartama alatt megfelelő védőkoncentrációban meg kell maradnia a textil külső felületén, *másrészt* a hatóanyagoknak olyan jó rögzítése szükséges, amely védi a hatóanyagot a mosástól, környezeti hatásoktól, és külső mechanikus megterhelésektől.

A Bundeswehr logisztikai központjában, együttműködve egy **belga szövő és textilgyárral** és a **Bundeswehr koblenzi központi egészségügyi hivatal állategészségügyi laborcsoportjával**, kifejlesztettek a **vírus-hordozók** elleni védőanyag felvitelére, egy olyan eljárást, amely megfelel a fenti követelményeknek. Hatóanyagként kizárólag **Permetrin** volt engedélyezve.

AZ EPA³ (Környezetvédelmi Ügynökség) tett ajánlatot a ruhaszövetek maximális mennyiségű Permetrinnel való feltöltésére. Abból indultak ki, hogy amíg ez a mennyiség nem lépi túl a meghatározottat, a megfelelően kezelt textíliákból, semmilyen egészségre káros anyag nem kerülhet ki. Ezt a viszonylag nagy mennyiséget kritika nélkül, követelményként átvették a **Bundeswehr** textíliáknál. A hatóanyagot a **WIWEB** által fejlesztett és alkalmazott eljárással, laboratóriumban vizsgálták, amely magába foglalta: először mennyiségi kivonat készítését a szövetből és azt követően mennyiségi meghatározást **Gaschromatographiával** és **Tömegspektrométerrel**. A vírus-hordozók elleni védőanyag hatékonyságát – utolsó kritériumként – a **koblenzi központi egészségügyi hivatal** laborcsoportjában végezték el különböző **tesztorganizmusok** felhasználásával.

A kémiai, analitikus valamint biológiai vizsgálatokat 100 készlet ruha gyakorlatban történt kipróbálásával és 100 alkalommal történő kimosásukkal történt. A tapasztalati értékek bázisa alapján abból indul-

³ EPA= Environmental Protection Agency= Környezetvédelmi Ügynökség.

tak ki, hogy kb. 60 – 70 mosás után a ruházat elhasználódik, és pótolni kell. Ha 100 mosás után található még az anyagban maradék hatóanyag, ez megfelelő biológiai hatékonyságot jelent és biztosítja, hogy a ruházat teljes élettartama alatt a **katonát hatékonyan megvédi a vírushordozók** ellen.

Azért, hogy a vírushordozók elleni védőanyag minőségét folyamatosan biztosítani lehessen, azt a vállalatot, amelyik a **Bundeswehr** textíliákra felviszi a védőanyagot, engedélyezési eljárásnak vetették alá. Ez jelentette egyrészt az engedélyezés vizsgálatát, az üzem ellenőrzését a **WIWEB** szakemberei részéről, valamint a gyártási eljárás minőségének és állandóságának az ellenőrzését is.

Védelem az ellenséges felderítés ellen

A katonai ruházattal szemben egyik alapvető követelmény, hogy optimális védelmet biztosítson az ellenséges felderítés ellen, azaz a felfedhetőség csökkentésének biztosítása úgy a vizuális felderítés, mint az UV, illetve infravörös eszközökkel történő felderítés ellen.

Megfelelő álcázó hatással (festés, szövés, nyomás) kell a katonák kontúrjainak valamennyi színek (spektrum) tartományban messzemenően „eltűnni” úgy, hogy az ellenséges felderítés őt, többé ne tudja, mint „olyant” felismerni. A **WIWEB** az utóbbi években éles gyakorlatokon végrehajtott visszatükröződési mérések alapján, együttműködve jelentős textilnyomó üzemekkel, a közép-európai térségre, valamint a száraz és sivatagos területekre vonatkozóan, különböző álcázó nyomás variációkat dolgozott ki és sikerrel ki is próbált. A **NATO** partnerek álcázó nyomás alkalmazásai között a német álcázó hatás, a felfedhetőség elérésének csökkentése terén kimagasló eredményt ért el.

*Ehhez a **WIWEB**, téli alkalmazásra is kifejlesztett és bevezetett egy álcázó elgondolást.* Ez, a katona és a felszerelés álázására, több komponensből áll, és a **harc ruházat felett** kell viselni. Az anyaga igen könnyű, víztaszító, különösen nagy szakító szilárdságú és visszatükröződése alapján beleillik azokba a lényeges színek tartományokba, amelyek a hóval azonosítják. *A teljes téli álcázó szett, amit a felszereléssel együtt kell vinni, nem jelent lényeges súlybeli megterhelést és csak akkor kell használni, ha szükséges.* A különböző álcázó színek segítségével, felhasználható különböző speciális esetekben (pl. csak részben hóborította terep). **A hagyományos álcázó ruhákhoz képest, igen nagy előre lépés: a kiváló álcázó hatás, a könnyű kezelhetőség és a csekély súly.**

Fejlesztés alatt áll egyfajta álcázó hatás kidolgozása **lakott területeken, településekben** történő alkalmazásra is, mivel a katonai tevékenységek, egyre nagyobb mértékben, lakott területeken kerülnek végrehajtásra.

AZ álcázó nyomások, festékfoltok, közös tulajdonsága, hogy érzékenyek a mechanikai és kémiai behatásokra (ledörzsölés, mosás, tisztítás). *A WIWEB együttműködve speciális kötőüzemekkel erre is kifejlesztett egy eljárást, melynek lényege, hogy a megfelelő színű fonalakat, folthatás- szerűen egy, az un. Jacquard- technikával beleszövik az anyagba.* A bütorszövetek készítésénél sokrétűen alkalmazott **Jacquard-technikát** úgy módosították, hogy a szövet belső oldalán semmilyen szabadon lévő szálak ne maradjanak. Ezzel a technikával lehet az anyagálcázó hatását úgy előállítani, hogy mosás és használati terhelés ellen rezisztenssé váljon, és a ruházat teljes élettartama alatt az álcázó hatásban semmilyen változás ne következzen be.

A katonák veszélyeztetésének (felfedésének) **új minőségét jelentik a különböző érzékelők (szenzorok)**, amelyek általában **hőképző tartományban működnek**. Ezek többsége a kereskedelemben viszonylag olcsón, bárki számára beszerezhetők. Ezek felderítő hatásának elkerülésére, már sokkal komplexebb módszerek szükségesek, egyrészt, hogy elkerülhető legyen a **test hőmérsékletének** kifelé történő sugárzása, másrészt megfelelő eszközökkel, módszerekkel szabályozni kell a melegháztartást, meg kell akadályozni a **testmag kisugárzásának** a veszélyét.

A probléma egyik megoldását, könnyű, mozgatható, **fűtő/hűtő elemek** jelenthetik, amelyek a ruhán kívül vagy belül viselhetők, segítségével a **szenzorba beérkező jelek** megváltoznak illetve felismerhetetlenné válnak. Az ilyen célú és jellegű elemek első prototípusait a **WIWEB** már kifejlesztette és kipróbálta. Jelenleg az ipari méretű gyártás lehetőségeinek és a ruházaton és a felszerelésen történő optimális felhelyezés vizsgálata folyik.

A ballisztikus védelem biztosítása

A katonák többségének, a bevetések során magával viendő felszerelésük súlya és mennyisége, messzemenő intézkedéseket követeltek a súly és mennyiség csökkentése vonatkozásában, hogy az optimális mozgékonyt, az ergonómiai előnyöket, viszonylag csekély ártalommal lehessen biztosítani. Ez különösen nagymértékben vonatkozik az egyéni ballisztikus védelmi felszerelésekre és intézkedésekre.

Az elmúlt években egész sor intézkedést hajtottak végre, hogy a védőmellényt bevetéskor a lehető legmagasabb hatásfokkal és a lehető legnagyobb szintű kényelemmel lehessen viselni. Így pl. a kerámia lapot, amely, a gyalogsági löszerek elleni védelemben létfontosságú, nagyobb teljesítményű és könnyebb anyagokból készítették.

Ezek az új rendszerű anyagok lehetővé teszik egyrészt a vékonyabb és ezzel a testhez jobban idomítható viselési módot, ugyanakkor változatlan védelmi szintnél jelentős súlycsökkentést értek el. *A megváltozott bevetési térségek (hadműveleti területek, háborús színterek) alapján kétségtelenül megváltozott a golyóálló (testvédő) mellények teljesítményskálája is.* Kibővült, kibővítették a „szúrásvédelem” és a „szilánkvédelem” képességeivel is. Ezen követelményeknek a teljesítése szükségszerűen együtt jár a súly növelésével. Az előző típushoz viszonyítva azonban a jelenlegi súly mégis pozitívan kiállja a próbát, ugyanis könnyebb.

A viselési komfort (kényelem) lényeges javítására az anyag megfelelő átalakítására is szükség van. Eddig a mellény **súlya**, viselőjének a **vállán** nyugodott. A hordheveder megfelelő átalakításával, a mellény súlyának nagy része alulra a **csípőre** helyeződött át.

Beépített légáteresztő távtartó gondoskodik arról, hogy csípő tájékán, a mellény súlya által megterhelt testrész lehetőleg száraz maradjon. Miután a mellény felépítése modul rendszerű és kívánság (szükség) szerint a ballisztikus védőlap és a „szúrásvédelem”, kiegészítve „szilánkvédelemmel” megnöveli a súlyát, súlya szerint kiterjedt spektrumban helyezhető, de a „**viszonylag könnyű**” még így is „**érezhető**”, a korábbihoz képest. A mellény minden szükséges méretben készíthető és egy széles puha kapcsos hevederrel minden katona számára szabályozható kényelmes viselésre.

Felmérhetetlen újítási képesség

Egy korszerű katonai ruházat sokféle módon védheti a katonát: úgy extrém klimatikus és biológiai hatások valamint specifikus (különleges, sajátos) katonai tevékenységek, mint a felderítés és a fegyveres hatások stb. ellen kell hatékony integrációban védelmet biztosítani. A mai korszerű textilgyártási technika – mint ahogy itt is említésre került – igen jelentős **innovációs potenciált** jelent, melyet a különleges katonai követelmények igényelnek és kezdeményeznek is.

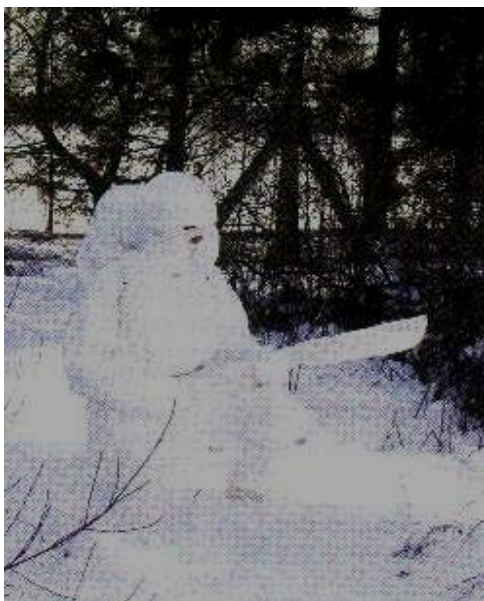
Nagy jelentőségű, már folyamatban lévő fejlesztések folynak a textil ipar számos területén, így a textilipari gépek, szövő és kötőüzemek,

kötődék valamint a fonálvegyészet, a textilipari felszerelések és eszközök gyártása terén. További fontos fejlesztések folynak a ruházat kényelmes viselése és a legmagasabb fokú védelem érdekében. Ehhez a Bundeswehrnek a továbbiakban is magasan képzett specialistákra van szüksége a textiliparból – és állnak is rendelkezésre – a nagy értékű és a katonák védelme szempontjából igen fontos fejlesztések érdekében.

Felhasznált irodalom:

Europäische Sicherheit 2007 10. szám: *Dr. Wolfgang Uedelhoven, Dr. Carsten Zimmermann, Waltraud Uedelhoven és Heiner Gedon* a WIWEB Erding-i munkatársainak témával kapcsolatos szakmai írásai.

Álcázott harci ruházat forró, száraz területre

Téli ruházat, egyben álcázó szerelés

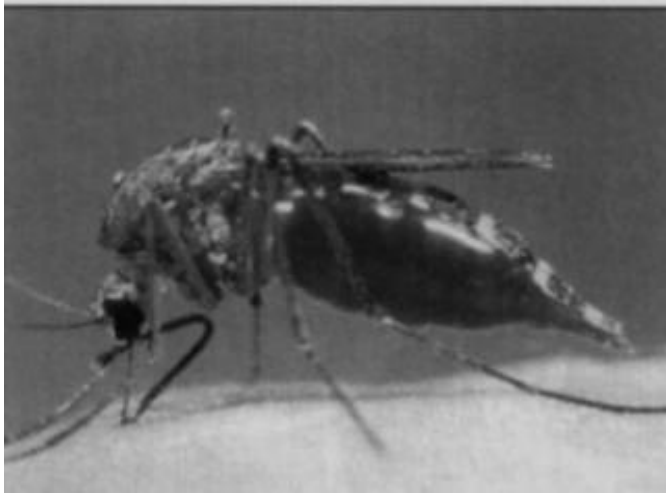
Testvédő mellény

*Testvédő mellény
hátdoldala, nadrágtar-
tó övvel egybeépítve*

Vizsgálat alatt a kesztyű és a lábbeli

Az Anophales szúnyog.

FÓRUM

A FOLYÓIRAT ÚJ ROVATA

A folyóirat új rovata a FÓRUM. Ebben a rovatban a szerzőknek lehetőségük van *egyéni véleményüket* kifejeíteni, hogy közreadhassák gondolataikat, tudományos igényű elképzelésüket, módosító javaslataikat, melyek **nem feltétlenül egyeznek** a „*hivatalosan*” elfogadott elvekkkel, a szabályzatok előírásaival, melyet a tudományos tevékenységet szabályzó normatívák is megengedik. Így lehetővé válik, hogy *a vállalkozó szerzők bátran hozzájáruljanak a katonai logisztikai támogatás és gyakorlati kérdéseinek* jobbító szándékú körbejárásához.

Lehetővé válik továbbá, a logisztikai „*szakma*” művelőinek hogy a **FÓRUM** rovatban megjelenő írásokhoz, *akár kapcsolódjanak vagy ellenvéleményüket* kifejtsék, mindezt lehetőség a tudományos tevékenység által elvárt keretek között.

Az itt megjelentetett cikkek, tanulmányok *tartalmával a folyóirat Szerkesztő Bizottsága* nem feltétlenül érthet egyet, de a fórumban biztosított szabadság megengedi a közreadást *abban bízva*, hogy *vitát provokál* és azok eredménye alapján feltétlenül gazdagodik, fejlődik a *katonai logisztika elmélete és gyakorlata*.

Szerkesztő Bizottság

A MAGYAR HONVÉDSÉG LOGISZTIKAI RENDSZERE

Múlt – jelen – jövő

Gáspár Tibor¹

*A HM Fejlesztési és Logisztikai
Ügynökség Tudományos Tanácsa által kiírt pályázat díjnyertes tanulmányának szerkesztett változata.*

(Szerkesztőség)

1. AZ ÁTALAKÍTÁS ELŐTTI LOGISZTIKAI RENDSZER RÖVID ÖSSZEFOGLALÁSA

A Magyar Honvédség logisztikai rendszerének korszerűsítése, fejlesztése, a megváltozott körülményekhez való igazítása egy régóta napirenden lévő folyamat. A jelenlegi helyzet előzményei az 1980-as évekig nyúlnak vissza. Az anyagi-technikai integráció eredményeként jött létre az MH Anyagi-Technikai Főcsoportfőnökség (MH ATFCSF-ség). A főcsoportfőnökség szervezete és feladatrendszere magába foglalta a beszerzést és a technológiai fejlesztés feladatait is. Az MH ATFCSF-ség bázisán 1997-ben megalakult az MH Logisztikai Főigazgatóság (MH LFI), mint az MH logisztikai támogatását tervező, irányító központi szervezet és a Honvéd Vezérkar szervezeteként, a Logisztikai Csoportfőnökség (LCSF). Az MH LFI és a LCSF felelősségi köréből kikerült a beszerzés, valamint a technológiai fejlesztés, így mellettük párhuzamosan működtek a beszerzéssel, valamint a technológiai korszerűsítéssel, fejlesztéssel foglalkozó szervezetek.

Az MH felső szintű logisztikai rendszere a Magyar Honvédség hosszú, valamint középtávú átalakításának irányairól és létszámairól szóló 88/1995. OGY határozat végrehajtása alapján szervezetében és feladatrendszerében is két részre vált, a termelői és fogyasztói logisztika területére. A termelői oldalt a HM Haditechnikai Fejlesztési és Felügyeleti Főosztály, a HM Beszerzési Hivatal (HM BH), a HM Hadi-

¹ Dr. Gáspár Tibor nyá. mk. vezérőrnagy, PhD. a volt Összhaderőnemi Logisztikai és Támogató Parancsnokság parancsnoka.

technikai Intézet (HM HTI) és az MH LFI-ből kivált HM Ingatlankezelési Hivatal (HM IKH), majd később, új szervezetként a HM Gazdasági Tervező Hivatal (HM GTH) alkotta.

A fogyasztói logisztikai támogató rendszert a HM Honvéd Vezérkar Logisztikai Csoportfőnökség (J-4) és az MH LFI, majd a 2000. október 01-én, az MH LFI jogutódjaként megalakult MH Összhaderőnemi Logisztikai és Támogató Parancsnokság (MH ÖLTTP), valamint a haderőnemi parancsnokságok és a csapatok logisztikai irányító és végrehajtó szervezetei alkották.

Visszatekintve 90-es évek végén már magától értetődő volt, hogy létre kell hozni a Magyar Honvédségben egy olyan szervezetet, amely a szövetségi rendszerhez illeszkedően képes működtetni egy *modern, komplex ellátási, biztosítási és támogatási rendszert* és teljes struktúrárt átfogó logisztikai vezetést képes megvalósítani. E igény alapján kezdődött meg az MH ÖLTTP megalakítása.

Tudni kell azonban, hogy a különböző szakterületek megfelelő ellátásának teljes körű, anyagi technikai kiszolgálásához hosszú időn keresztül az adott eszközök és korlátozott lehetőségek között kellett a kitézött célokhoz a megfelelő erőket és eszközöket biztosítani.

A honvédelmi miniszter határozatával, a 2000. október 1.-n megalapított MH ÖLTTP rendeltetése volt a Magyar Honvédség katonai szervezetei, továbbá a Honvédelmi Minisztérium és közvetlen szervezetei üzembenntartási, ellátási, elhelyezési és közlekedési biztosítási feladataik tervezése, szervezése és a végrehajtás irányítása béke időszakban önállóan, háborús időszakban az egészségügyi biztosítással kiegészítve. A Magyar Honvédség felsőszintű vezető szervei és csapatai béke és minősített időszaki támogatási feladatainak tervezése, szervezése és a végrehajtás irányítása.

A szolgálati alárendeltségébe tartozó katonai szervezetek közvetlen vezetése

Költségvetési gazdálkodó irányító hatásköre a szervezetébe és alárendeltségébe tartozókon túl kiterjedt a Magyar Honvédség kijelölt felsőszintű gazdálkodó szervezeteire és a Honvéd Vezérkar közvetlen katonai szervezetekre.

Az MH ÖLTP a Magyar Honvédség vezérkari főnöke közvetlen szolgálati alárendeltségében hajtotta végre feladatait.

A parancsnokság szervezeti kialakítása alapvetően az **MH LFI** struktúrájában is meglévő **MH szolgálatiág főnökségekre** épült, kiegészítve azt az addig logisztikán kívüli ellátási ágak (**kiképzés-technikai, humán anyagi, térképészeti anyagi**) felsőszintű szakanyag-nem felelős szervezeti elemekkel. **A szolgálati ágakat az MH Üzembenntartási Főnök és az MH Ellátási Főnök fogták össze.**

A korábbi ágazati rendszerben működő ellátó központok és raktárak integrációjával megalakultak az ágazatcsoportos feladatokat végző **MH Harcanyag-, MH Haditechnikai-, MH Hadtápanyag Ellátó Központok.**

Az új ellátó központok hadrendbe állításával egyidejűleg megszűnt 13 hadrendi elem. Hadrenden kívül, a gödöllői **HM Currus Harcjárműtechnikai Rt**-be beolvadt az **MH Fegyverzet Javító Üzem**, az **MH Elhelyezési Központ** pedig a **HM IKH**-ba épült be. Csökkent a létszáma az **MH KKK**-nak és az **MH 1. Logisztikai Támogató Dandár**, pedig átalakult **Támogató Ezredé.**

A szervezési feladattal a *parancsnokság alárendeltségébe* kerültek a központi támogató szervezetek, így az **MH Híradóparancsnokság**, az **MH 40. Galga Vezetésbiztosító Ezred**, az **MH Térképész Szolgálat**, az **MH Meteorológiai Szolgálat**, az **MH Szabályzat Kiadó Intézet és Központi Nyomda**, az **MH 1. Tűzszerész és Aknakutató Zászlóalj**, az **MH Központi Anyagraktár és Javító Üzem**, mely szervezetek át-alárendelése „*jogerőre*” emelte az **MH ÖLTP** megnevezését és annak hadtest szintű jogállását.

Az **MH ÖLTP** alárendelt szervezetei olyan egységes logisztikai és támogató rendszert alkottak, amely képes volt a katonai tevékenységek hatékony biztosítási és támogatási feladatainak megoldására.

Az **MH ÖLTP** működési időszakában ez a két **alrendszer – logisztikai és támogatási** – kellően összecsiszolódott, kiforrott, egymást hatékonyan kiegészítővé vált.

Az elmúlt években számtalan szervezeti változást ért meg az **MH ÖLTP**. A parancsnokság létszáma csökkent, a beintegrálódott feladatokkal (**HVK Logisztikai Csoportfőnökség, HM GTH** egyes feladatai) növekedett, majd újra csökkent.

Alárendelt szervezetek szűntek meg, alakultak át.

Az elmúlt évek átalakításainak egy közös vonása volt: *a vezetés kikérte a szervezetek véleményét*, amit a szakemberek nagyon körültekintően, a **Magyar Honvédség** további feladatainak hatékonyabb végrehajtása érdekében, a szorító gazdasági kényszereket is figyelembe véve, a történelmi és szakmai tapasztalatok alapján és legjobb tudásuk szerint foglalmazták meg. Aktív részesei voltak a változásoknak. Bízta benne, hogy az átalakulás után jobb lesz. **2006 őszén ez nem így történt.**

Összefoglalva elmondható, hogy az **MH ÖLTP** teljes állománya mindig egy célt tartott maga előtt: *a csapatok mindig megfelelő anyagokkal és eszközökkel legyenek ellátva, időben érkezzenek alkalmazási helyükre, és megfelelő utánpótlással rendelkezzenek.* Az **MH ÖLTP**, mivel magában foglalta a felsőszintű gazdálkodást folytató és ellátási felelősséget viselő szakági szolgálatfőnökségeket is, a termelői logisztika egyes feladatait is ellátta. *Ezzel a termelői és fogyasztói logisztika összekapcsolását, a feladatok koordinálását is elvégezte, mivel az MH legmagasabb szintű logisztikai szervezete volt.*

A szervezeti változásokat követően a katonai logisztika termelői oldalát a **HM** átalakítása után a **Védelemgazdasági és a Hadfelszerelési Főosztályok**, a **HM IKH**, a **HM BH**-ból alakult, **HM Biztonsági Beruházási és Beszerzési Hivatal (HM BBBH)** és a **HM HTI**-ből alakult, **HM Technológiai Hivatal (HM TH)** alkották. A *fogyasztói oldalt* az **MH ÖLTP** irányításával a **haderőnemi parancsnokságok**, valamint a **csapatok tervező és végrehajtó szervezetei** valósították meg.

2007. év elején lényeges változás következett be a Magyar Honvédség logisztikai rendszerének felépítésében, működésében.

Az eltelt időszak viszonylag rövid, így történelmi távlatból még nem lehet vizsgálni a tapasztalatokat, de néhány gondolat azért megfogalmazható a változások kapcsán.

A logisztikai szakemberek előtt nem titok, hogy az átalakítás előtti logisztikai rendszer sem volt tökéletes, voltak hiányosságai, de a 2006. december. 31-ig meglévő logisztikai rendszer működőképes volt. Folyamatosan alakult (az elmúlt években több, kisebb, nagyobb átalakításon esett át), alkalmazkodott a hadsereg igényeihez és a gazdasági kényszerítő körülményekhez. Igaz ezek az átalakítások nem minden esetben a

szakmai érvek mentén történtek, egyéb akaratok is megjelentek, de ez most sincs másként.

A hiányosságok alapvetően a következők voltak:

- a feladatok eredményes és előírások szerinti végrehajtásához nem mindig álltak rendelkezésre a szükséges források;
- a működést egyértelműen biztosító szabályzók (rendeletek, utasítások, intézkedések, szabályzatok, normák, normatívák, stb.) egy része hiányzott (az érvényben lévők is többségben elavultak);
- a logisztikai folyamatokat nem támogatták megfelelő informatikai rendszerek;
- a meglévő ellátó központok széttagolt és infrastruktúrájában elavult (lepusztult) raktárhálózata;
- a folyamatos szervezeti átalakulás során kiáramlott képzett szakállomány utánpótlásának krónikus hiánya;
- a hadsereg nagyarányú csökkentése következtében keletkezett inkurrencia kezelésének gondjai.

E problémák egyikére sem adott megoldást a termelői és fogyasztói logisztika, erősen hangsúlyozott, mesterséges szétválasztása. Nézzük ezeket a problémákat egy kissé részletesebben.

Az elmúlt években a hadsereg működését biztosító logisztikai költségvetés mindig a maradék elv alapján lett meghatározva. Ezen nem sokat segített a bevezetett **Tárca Védelmi Tervező Rendszer** sem (*Kristóf, 2007*). A gyakorlatban ez azt eredményezte, hogy a hadsereg fokozatosan felélte tartalékait. ***Beszerezésre csak a nagyon szükséges eszközök és anyagok kerültek, megszűntek a tényleg szükséges anyagokból a raktári készletek, mindig a konkrét feladat szükségletének megfelelő beszerzést lehet csak, pénz hiányában megvalósítani.*** Egy-egy sürgős feladat elrendelése esetén, azonnali beszerzést kellett indítani, ami nem mindig fejeződött be határidőre. Így, előfordult, hogy az adott katonai szervezet már megkezdte külföldön a feladat végrehajtását, de egyes eszközt és anyagot csak utólag kapott meg. ***Hasonló gondok jelentkeztek a hazai váratlan feladatok (pl. árvíz) esetén is.***

Az **MH ÖLTP** szakember gárdája az elmúlt években nagyon sokat tett a szabályzórendszer korszerűsítéséért. Születtek is eredmények, de ez nem volt elegendő. *Ennek a következő okai voltak:*

- a Honvédelmi Minisztérium illetékes főosztályainak az indokolatlan ellenállása egyes kérdésekben (pedig sok esetben helyettük is elvégezték a munkát). A felterjesztett javaslatok sok esetben elsikladtak, vagy hatalomféltésből nem kerültek elfogadásra;
- a szakemberek hiánya. Az elmúlt évek leszervezései annyira lecsökkentették a szakmai alkotóműhelyek (szolgálatfőnökségek) létszámát, hogy a napi feladatok ellátása mellett nagyon kevés energia maradt az új szabályzók megírására;
- a gyakori és gyors szervezeti változások, amelyek azt eredményezték, hogy a kidolgozás végére már az új szabályozó nem volt alkalmazható, mert közben megváltoztak a szervezetek, feladatok, stb.

A polgári életben a logisztika területén óriási átalakulás ment végbe. A hagyományos logisztikai folyamatok az informatikával összekapcsolódva eljutottak oda, hogy ma már a logisztikáról, mind tudományról beszélhetünk. Az informatika megjelenése a logisztikai folyamatokban forradalmasította azt.

Sajnos a *hadseregben ezt nem sikerült megvalósítani* és ez nem a logisztikusok ellenállásán múlt. Több éves próbálkozás, előterjesztések tömege, feleslegesen elköltött pénzek sem hoztak kézzelfogható eredményt, mindig keresztbetett valaki. Pedig a formálódó **Logisztikai Gazdasági Információs Rendszer** és a hozzá kapcsolódó **Központi Logisztikai Bázis** koncepció megvalósítása hozhatott volna eredményt, ha a megvalósítás megfelelő kezekbe kerül.

A logisztikusok előtt régóta ismert a meglévő raktárhálózat problémája. A hadsereg felső vezetése is többször foglalkozott ezzel a kérdéssel, még **HM Kollégiumi** döntés is született a megoldásra **2003**-ban, de gyakorlatilag semmi sem történt. A meglévő raktárak állagmegővására szinte semmit sem költünk sok éven át, azzal, hogy lesz helyettük új. De új, **Központi Logisztikai Bázis** mind a mai napig nincs.

Az elmúlt időszak átalakítása, a hadsereg általános létszámcsökkentése azt eredményezte, hogy sokan elhagyták a hadsereget. Ez hatványozottan jelentkezett a *logisztika területén*, hiszen a jól képzett, nyelve-

ket beszélő, külföldi tapasztalatokkal rendelkező szakemberek **nagyon gyorsan helyet találtak maguknak a rohamosan fejlődő civil logisztika területén**. Így egyes területeken, speciális szakértelmet, tapasztalatot igénylő beosztásokban **már évekkal ezelőtt szakember hiány** keletkezett. Persze ezt nem mindenki látta, mert a csökkenő hadsereg **egyéb végzettségű szakembereit be lehetett tenni az üres logisztikai beosztásokba**, de ez csak félmegoldás volt. A más területről érkezők munka melletti átképzése, felkészítése még inkább terhelte a feladatokat ismerő szakembereket. **Esetenként megvalósíthatatlan feladat elé állította ez a helyzet a parancsnokokat.**

A hadsereg készletében felhalmozódott **inkurrencia**, felesleges készletek hatalmas tömege, már régóta negatív hatást gyakorol a logisztikai folyamatokra. **A felesleges készletek kezelése előerőt és anyagi eszközöket von el** a valós ellátási folyamatoktól. Itt megoldás lett volna a minél gyorsabb megszabadulás a feleslegektől, mert az éveken keresztül feleslegesen kifizetett munkabér, őrzés-védelmi költség, stb. lényeges megtakarítást eredményezett volna. **Még most sem késő ezt átgondolni.**

2007. január 1.-el átalakult logisztikai rendszer még jobban kiemelte a termelői és fogyasztói logisztika különválását.

A magalakult **HM Fejlesztési és Logisztikai Ügynökség** teljes egészében **átvette és végrehajtja** a volt **HM BBBH**, a **HM TH**, a **HM Nemzetközi és Rendezvényszervezési Hivatal**, a **HM Hadfelszerelési Főosztály** feladatait és az ugyanezen időpontban megalakuló **MH Összhaderőnemi Parancsnoksággal (MH ÖHP)** megosztva a tevékenységet, a volt **MH ÖLTP termelői logisztikai** feladatrendszerét.

A fogyasztói logisztika feladatrendszere teljes egészében az MH ÖHP hatáskörébe került, ami magába foglalja a haderőnem logisztikai tervező, szervező és irányító szervezetét, az MH központi logisztikai feladatait ellátó és központi készleteket tároló szervezeteket, valamint a csapat logisztika szervezeteit.

Az új logisztikai rendszer kialakításával, az előzőekben felsorolt hiányosságok nem szűntek meg (**Jároscsák, 2006**). Az átalakulás új problémákat is okozott. **Ezek a következők:**

- az eltelt több mint másfél év alatt sem sikerült megfelelő elhelyezést biztosítani a **MH FLÜ** állományának, a széttagoltság negatív hatással van a munka hatékonyságára;

- az **MH ÖLTP** felszámolásával együtt megszűntek az **MH** szintű szolgálatfőnökségek is. A **HM FLÜ**-n belül, a régi struktúrához csak nagyon nehezen beazonosítható, **igazgatóság** és **osztály struktúra** (a logisztikai területen) jött létre. Ez a rendszer nem igazodik az **MH ÖHP** és a **csapatok logisztikai struktúrájához**, de nem igazodik az **oktatási rendszerhez** sem. *A szolgálati ágak megszűnésével megszűnt a szakmai felelősség a logisztikán belül.* A különböző technikai eszközöknek és szakanyagoknak nincs konkrét szakmai felelőse. Természetesen a *felelősség névleg létezik*, vannak **felelős osztályvezetők, igazgatók, vezérigazgató**, azonban tőlük *nem várható el*, hogy minden szakkérdésben, a feladatot teljes mélységének ismeretében, tudjanak dönteni;
- a logisztikai rendszer *vezető szerve és az ellátó központok elválasztása további bonyodalmakat okoz* a folyamatokban. A logisztikai rendszer e két szereplője egymásra van utalva az eredményes működés érdekében. *A központi készletek, egy középszintű parancsnokság alárendeltségébe való helyezése átláthatatlan ellátási utaltságot eredményezett, ahol szép lassan elveszik az ellátási felelősség;*
- az új rendszer pozitívuma viszont, a beszerzés, a technológiai fejlesztés és a logisztika integrációja egy szervezetbe, ami a legtöbb gondot okozó beszerzési feladatok rugalmasabb megoldását eredményezheti. Igaz az is, hogy az egy szervezetben lévő követelmény meghatározás, beszerzés és minőségbiztosítás felveti az összeférhetőség kérdését is.

A katonai logisztika egységes rendszerében csak mesterségesen választható szét a termelői és a fogyasztói alrendszer. A megkülönböztetést indokolja a markánsan különböző alaptevékenységek pontosan behatárolható jellege és irányultsága, illetve a feladatrendszerek és azok szervezeti hátterének önállósága. *Egymásra épülő feladatrendszerük és világosan rögzített kapcsolódási pontjaik napi gyakorlattá teszik a termelői és fogyasztói logisztikai szervezetek együttműködését.*

2. A JELENLEGI LOGISZTIKAI RENDSZER

2. 1. A termelői logisztika feladata és szervezete

A termelői logisztika *általános fogalmát tekintve a katonai logisztika egyik meghatározó eleme, melynek tevékenysége a honvédelmi tárca egészére kiterjedően, a logisztikai folyamatok működéséhez szükséges feltételek biztosítására irányul.* A termelői logisztika a logisztikának azon *alrendszere*, amely a hadfelszerelés kutatásával, tervezésével, fejlesztésével, gyártásával és a hadfelszerelések beszerzésével, rendszerbe állításával, a rendszerben tartás felügyeletével, illetve a rendszerből való kivonásával foglalkozik. *Ebből kifolyólag a termelői logisztika körébe tartozik:* a katonai szabványosítás, a beszerzési eljárások lefolytatása, beszerzési szerződések megkötése és a minőségbiztosítás. További területei a megbízhatóság és a hibaelemzés, az eszközök, az anyagok és felszerelések biztonsági szabványai, a specifikációs és gyártási folyamatok, az üzemi próbák és tesztelések, a termékazonosítás (kodifikáció), az eszközök dokumentációja, a konfiguráció ellenőrzése és módosítása.

Az MH termelői logisztikai feladatait a HM FLÜ hajtja végre.

A honvédelmi miniszter a HM FLÜ részére a teljesség igénye nélkül az alábbi főbb feladatokat határozta meg (Sticz, Papp, 2007/4):

- Más tervező szervezetekkel együttműködve, a honvédelmi tárca egészére kiterjedő hatáskörrel szervezze, irányítsa, szabályozza a haderő képesség fejlesztésének és fenntartásának logisztikai erőforrás és költséggazdálkodását.
- Szakmailag irányítsa és felügyelje a hatáskörébe tartozó fogyasztói logisztikai feladatok végrehajtását. Vezesse, felügyelje és végezze a tárca termelői logisztikai tevékenységét.
- Dolgozza ki, és életciklus tartamban kövesse nyomon a haderő képességfejlesztési célok logisztikai támogatása tervezési, megvalósítás programjait, projektjeit.
- Végezze a hadfelszerelési eszközök és anyagok beszerzésére, rendszerbe állítására, javítására, valamint a meglévő hadfelszerelési eszközök rendszerben tartására, felújítására, rendszerből történő

kivonására, megsemmisítésének előkészítésére és végrehajtására vonatkozó intézkedések kidolgozásának tárcaszintű feladatait.

- Vegyen részt a **NATO/EU** hosszú távú haderő- és hadfelszerelés-fejlesztéssel kapcsolatos tervezési és programfelelősi feladatok végrehajtásában, valamint a műszaki egységesítés szakmai feladatai témafelelősi rendszerben történő ellátásában.
- A mindenkor érvényes közbeszerzési szabályzóknak megfelelően végezze, a haditechnikai anyagok és eszközök, hadfelszerelési cikkek, illetve a tárca folyamatos működéséhez szükséges egyéb eszközök, anyagok és szolgáltatások beszerzését.
- Dolgozza ki és végezze a védelmi és biztonsági kutatás-fejlesztéssel, technológiai innovációval kapcsolatos kormányzati és tárcaszintű szabályozókat és koordinálja az ezzel kapcsolatos tárcaszintű feladatokat.
- Végezze a nemzetközi tevékenységek, programok, a külszolgálatot teljesítők, külföldön tanulmányokat folytatók teljes körű támogatását, a missziós beosztást betöltőket, a külföldön települt katonai szervezetek, egyéb utaltak szakmai irányítását.
- Végezze a kiemelt és normál hadfelszerelési programok, valamint a **NATO Biztonsági Beruházási Program** intézménye keretében megvalósítandó képességsomagok menedzselését, a védelmi képességfejlesztési programok, projektek, feladatok szakszerű végrehajtását.

A HM FLÜ szervezeti felépítése a következő: Vezérigazgató a helyettesekkel és közvetlen beosztottakkal, *alárendeltségében*:

- Program Tervezési és Vezetési Igazgatóság.
- Anyagi Technikai és Közlekedési Igazgatóság.
- Nemzetközi Szolgáltatási Igazgatóság.
- Beszerzési Igazgatóság.
- Technológiai Igazgatóság.
- Gazdasági Igazgatóság.

2. 2. A fogyasztói logisztika feladatai és szervezetei.

A fogyasztói logisztika a logisztikának az *alrendszere*, amely a *hadfelszerelés rendszerbeállításával, rendszerbenntartásával (átvételével, raktározásával, szállításával, technikai kiszolgálásával, javításával), rendeltetésszerű működtetésével, valamint azok elosztásával foglalkozik*. Ebből adódóan a *fogyasztói logisztikához tartozik* a készletek ellenőrzése, az eszközökkel és anyagokkal való ellátás, mozgatás-szállítás (disztribúciós folyamatok), a megbízhatóság ellenőrzése és a hibajelentés, az eszközök, anyagok üzemben tartásához szükséges tartalék alkatrészecskék és fenntartási anyagok beszerzése, a raktározás, valamint a kezeléssel, az üzemeltetéssel, felhasználással kapcsolatos kiképzés. *A fogyasztói logisztika ellátási, fenntartási, mozgatás-szállítási feladatait a csapatok logisztikai szervezetei hajtják végre*. A fogyasztói logisztika szervezeti elemei az irányító-, koordináló-, és parancsnoki döntés előkészítő logisztikai vezető szervek, és a feladatokat végrehajtó logisztikai támogató szervezetek.

A katonai hierarchiában a szervezetek törzseiben a tervező elemeknél megkülönböztetünk zászlóalj logisztikai részleget (S-4), dandár logisztikai főnökséget (G-4), illetve a dandárszintű repülőbázisok logisztikai főnökségét (A-4), valamint az MH ÖHP Logisztikai Főnökségét, a (J-4) elemet. (A feladatrendszer sajátosságából következően az MH ÖHP további logisztikai tervező szervezeti elemekkel – főnökségi szintű logisztikai elemekkel – is rendelkezik, ezek a szakági, illetve funkcionális alrendszerhez kapcsolódnak, mint a **Haditechnikai Főnökség (HTECHF)**, a **Hadtápfőnökség (HTPF)**, az **Erőforrás Gazdálkodási Főnökség (EGF, J-8)** és **Repülő-mérnök Műszaki Főnökség (RMMF).**)

A század törzseiben egy-két beosztás igen, de önálló logisztikai elem nem található.

A valós logisztikai biztosítást, vagyis a katonák ellátását, a technikai eszközök kiszolgálását, illetve az ehhez kapcsolódó részletes feladatokat a **végrehajtó** szervezeti elemek teljesítik a **következők szerint**. Zászlóaljnál **logisztikai század** (és helyőrségi-, és törzstámogató század, vagy szakasz), dandárkötelékben **logisztikai zászlóalj**, (helyőrség-támogató elem), ezred kötelékben logisztikai és/vagy helyőrség-támogató század/szakasz, míg az MH ÖHP-nek *(az MH 64. Boconádi Szabó József)* **logisztikai ezred** van szervezve (műveleti) logisztikai támogatási felada-

tokra. A felsorolt logisztikai struktúrát kiegészítik a *központi logisztikai szervezetek, ellátó központok*, mint az **MH Logisztikai Ellátó Központ (MH LEK)**, a **MH Veszélyesanyag Ellátó Központ (MH VEK)**, és az **MH Katonai Közlekedési Központ (MH KKK)**, valamint az **MH Légijármű Javító Üzem (MH LéJü)**. A logisztikai támogatás egyes elemei a *szakcsapatoknál található* meg, mint például a **MH 1. Honvéd Tűzszerész és Hadihajós Zászlóaljnál (MH 1. HTHZ)** a hajó javítási-kiszolgálási képesség, illetve a **MH 43. Nagysándor József Híradó és Vezetéstámogató Ezrednél (MH 43. hír és vt. e)** lévő fegyverzeti, harc-jármű- és gépjármű-, műszaki logisztikai támogatási képesség (alegység).

A **MH Támogató Dandár** logisztikai elemei, aleggységei a **HM Honvéd Vezérkar** és **HM háttérintézményei** érdekében fejtik ki tevékenységüket.

A tervező-irányító és a végrehajtó kötelek az MH működtetése érdekében a következő feladatokat hajtják végre.

A századnál az aleggység törzsében – a parancsnok közvetlen alárendeltségében – általában *egy-két fő logisztikai beosztás* rendszeresített. A század méretű köteléknél jelentkező logisztikai tervezéssel-szervezéssel összefüggő feladatokra ez a létszám elégséges. Ezek a beosztottak elvégzik a század anyagszükségletei összeállítását, a logisztikai szakanyagok mennyiségi nyilvántartását és figyelemmel kísérik a haditechnikai eszközök üzemeltetésének mutatóit. Nyilvántartják a hitelesítéssel, kalibrálással kapcsolatos adatokat. Felügyelik az anyagok és eszközök személyhez kötésének megvalósulását, részt vesznek a parancsnoki ellenőrzések végrehajtásában. Munkájukkal támogatják a századparancsnok tevékenységét, és a század logisztikai helyzetéről adatot, információt szolgáltatnak a zászlóalj törzs számára.

A zászlóalj törzsébe önálló logisztikai részleg (S-4) van szervezve. A részleg rendszerint *3-4 fő tisztből*, illetve *5-6 fő tiszthelyettesből* vagy *szereződéses katonából* áll. A mintegy 10 fős részleg összetételénél fogva korlátozottan alkalmas a logisztikai szakterület lefedésére, ennek megfelelően haditechnikai és hadtáp, közlekedési szakképesítésű személyekből tevődik össze. Ez a szakállomány a felelős a zászlóalj logisztikai szükségletei tervezéséért, az igények összesítéséért és az összegzett szükségletek továbbításáért a dandár (Repülőbázis) törzs logisztikai főnöksége felé. A zászlóalj logisztikai törzse végzi az üzemeltetett haditechnikai eszközök egyéni vagy kollektív felszerelések karbantartásának, technikai kiszolgálásának tervezését, illetve a végrehajtás irányítását. Elengedhetetlen kötelezettsége az eszközök üzemideje, futásteljesítménye figyelemmel kíséré-

se, nyilvántartása. A zászlóalj törzs logisztikai szakállománya készíti el az igénybevételekhez, kiképzéshez, gyakorlásokhoz, gyakorlatokhoz szükséges számvetéseket és természetesen végzi a zászlóalj alegységeinél a szakterület ellenőrzését is. Kiemelt szerepet tölt be az anyagi fegyelem fenntartásában, az igénybevételi és az üzemeltetési előírások betartásában. ***A részleg szakmailag irányítja a századok logisztikai szakállománya, valamint a zászlóalj logisztikai század szaktevékenységét.*** A zászlóalj logisztikai részlege szakfeladatait a dandár-ezred logisztikai főnöksége szakmai irányításával látja el. Saját hatáskörében támogatja a zászlóaljparancsnok munkáját és irányítja a zászlóalj teljes állományának logisztikai szaktevékenységét, azon belül a személyi állomány ellátását, a haditechnikai eszközök kiszolgálását. Tervezi és szervezi a raktári készletek frissítését, cseréjét a szavatossági idők nyomon követését. Terveket dolgoz ki a készenlét fokozása feladataira, a tárolt készletek elrendelt szintre, történő kiegészítésére, valamint azok szállításhoz történő előkészítésére és mobilizálására.

A dandár, (bázis) ezred (ellátó-központ) törzsében logisztikai főnökség van szervezve. A főnökség alaprendeltetése a katonai szervezet logisztikai szükségletének számvetése, a katonai szervezet logisztikai szakfeladatai tervezése, szervezése, azok végrehajtásának irányítása, ellenőrzése. A főnökség a feladatát általában a ***törzsfőnök szolgálati alárendeltségében***, a parancsnok követelményei, az **MH ÖHP** haderőnemi szintű logisztikai főnökségek (**LOGF, HTECHNF, HTPF, EGF, RMMF**) szakmai felügyelete mellett végzi. A főnökség szakirányítási tevékenységet folytat a zászlóaljknál folyó technikai kiszolgálás, üzembenntartás, illetve az anyagi biztosítás területén. ***A főnökség, tervező tisztekből, tiszthelyettesekből, (haditechnikai-, hadtáp-, gazdálkodó és közlekedési szakállományból) épül fel.*** A dandár (bázis) logisztikai főnökség végzi az egész szervezetre kiterjedő nyilvántartások vezetését is, ellenőrzi és koordinálja a csapat logisztikai kiképzés végrehajtását. ***A főnökség személyi állománya elérheti a 25-35 főt.***

A dandár logisztikai főnökség a zászlóalj, és a dandár közvetlen alegységei logisztikai igényei alapján összesítve tervezi a dandár működéséhez szükséges – a következő időszakra vonatkozó - logisztikai erőforrás igényeket. Az összesített szükségleti tervet megküldi az **MH ÖHP** parancsnoka részére, aki e terv alapján biztosít erőforrást a dandár részére. Az előjárótól kapott logisztikai javak ismeretében a dandár logisztikai főnökség alternatívákat dolgoz ki a parancsnok számára azok felhasználásáról. A folyamat végén a parancsnok szabja meg a zászlóalj felkészítéséhez, kiképzéséhez szükséges anyagi javak, eszközök elosztását.

A haderőnem logisztikai feladatai irányításáért az MH ÖHP parancsnokhelyettese (logisztikai) felelős.

E teendőket az alábbi szervezeti elemeken keresztül képes megvalósítani:

a.) Logisztikai főnökség: *a feladatait a parancsnokhelyettes (logisztika) szakmai irányításával végzi. A főnökség feladata az MH ÖHP alárendelt katonai szervezeti működéséhez, harckiképzéséhez, készenlétük fenntartásához és fokozásához szükséges logisztikai feladatok tervezése. A főnökség fogja össze a nemzetközi szerződésekből az MH ÖHP alárendeltjeire háruló feladatok teljesítésének logisztikai feltételeit is. Koordináló jogosítvánnyal bír a logisztikai szakterület teljes spektrumára – együttműködve a szakági feladatokért felelős főnökségszintű szervezetekkel – a támogatás rendjének, követelményeinek kidolgozására, a folyó tevékenység koordinálására. Ennek érdekében a főnökség rendeltetésének fontos része a logisztikai egységek, alegységek alkalmazási elveinek kidolgozása, az alárendelt katonai szervezetek logisztikai tervezési, szállítási feladatainak koordinálása, illetve a fogyasztói logisztika szabályozó rendszerének megalkotása, a normák, normatívák kialakításában való közreműködés. **Kidolgozza a parancsnok követelményei alapján az MH ÖHP alárendelt katonai szervezeti készenlét fenntartásának és fokozásának logisztikai támogatási rendjét, feladatait és folyamatosan figyelemmel kíséri azok teljesülését.** A felkészítés részeként tervezi a kijelölt erők hazai és nemzetközi gyakorlatai logisztikai támogatásával kapcsolatos előkészítő és végrehajtandó szakfeladatokat, kiadja az alárendelt katonai szervezetek logisztikai szakállománya feladatait, koordinálja és ellenőrzi a végrehajtást.*

A logisztikai főnökség az MH ÖHP törzs logisztikai szervezete, amely alkalmassá teszi arra, hogy logisztikai manővereket tervezzen és valósítson meg az alárendelt csapatoknál. Ebbe a manőver kategóriába tartozik az anyagok, technikai eszközök és logisztikai kapacitások átcsoportosításának kezdeményezése, az átcsoportosításokra vonatkozó **MH ÖHP** parancsnoki intézkedés kidolgozása. Az átcsoportosításokra szükség van átmeneti hiányok kezelésére. Ilyenek lehetnek a missziós ellátásnál a speciális anyagok biztosítása, egyedi technikai eszközök rendelkezésre bocsátása, stb.

A logisztikai főnökség feladata kiterjed a haderőnemi (szárazföldi, repülő- és légvédelmi) doktrínák logisztikai fejezetének, részének a kidolgozására, pontosítására, felügyeli a felajánlott (és műveleti területre

kitelepített) békefenntartó- és válságreagáló alegységek logisztikai képességek működésével kapcsolatos szabályzatok kidolgozását. **Együttműködik** a **HM** illetékes szervezeteivel az anyagi jellegű **STANAG**-ek elkészítésében. **Teljes felelősséggel tervezi** a szakirányú tiszthelyettesi, valamint szerződéses legénységi állomány **szakkiképzését**, az újonnan rendszerbe lépő szakállomány alap- és további **szakfelkészítését**, a szükségessé váló átképzéseket, gyakorolja a **kamarai** jogköröket. A tisztképzésnél együttműködést folytat az illetékes **HM** szervezetekkel a szakreferensi jogok és kötelezettségek ellátása, a szakképzési követelmények, kompetenciák meghatározása területén.

A logisztikai támogatás fontos területe az **MH** csapatai, illetve a **HM** tárca szervezetei béke- és minősített időszak **utaltsági rendjének** összeállítás és gyakorlati működtetése.

b.) Erőforrás Gazdálkodási Főnökség: *Az **MH ÖHP** törzsében önálló szervezatként végzi a parancsnokság és alárendelt katonai szervezetei, a missziós békefenntartó- és válságreagáló kontingensek ellátásához, működéséhez szükséges erőforrások tervezését. Feladatai lényegét az **MH ÖHP** parancsnok anyagi- (logisztikai) gazdálkodási jogkörgyakorlásával kapcsolatos döntések előkészítése, javaslatok kidolgozása, a tervezési, elemzési, beszámolási feladatok ellátása jelenti.*

A főnökség állítja össze – a Tárca Védelmi Tervező Rendszeren (TVTR) belül – az ÖHP illetékességébe tartozó fenntartási és fejlesztési feladatok erőforrás szükségletét, a tízéves hosszú távú és a részletes éves erőforrás és költség igényterv logisztikai jellegű részterveit. **A főnökség nem csak az **MH ÖHP** alárendeltségébe tartozó szervezetek, hanem a logisztikai tervezési utaltsági körébe tartozó szervezetek tervjavaslatait is beépíti az erőforrás igényekbe.**

Minden gazdálkodó szervezet kötelezettsége a gazdálkodási folyamatok elemzése, felhasználások figyelemmel kísérése, egyedi vagy időszakhoz kötött elszámolások, beszámolók elkészítése. Az **MH ÖHP** törzsében ezt a feladatot az erőforrás gazdálkodási főnökség koordinálja. Figyelemmel kíséri az **MH ÖHP** hatáskörébe tartozó beszerzések tervezését, közreműködik – központi költségvetést terhelő – beszerzések végrehajtásában, teljesíti a kapcsolódó nyilvántartási, okmányolási, adatszolgáltatási és beszámolási kötelezettségeket. Az elemzése alapján javaslatokat készít a rendelkezésre álló költségvetési előirányzatok hatékonyabb felhasználására.

c.) Haditechnikai Főnökség: *Feladata az MH ÖHP alárendelt katonai szervezetei működéséhez, harckiképzéséhez, készenlétük fenntartásához és fokozásához, a nemzetközi szerződésekből adódó feladatok teljesítéséhez a haditechnikai támogatás feltételei biztosításának megtervezése, megszervezése, a végrehajtás irányítása.* A főnökség **elvégzi** a műveletek, hadműveletek haditechnikai támogatásának megszervezését, a **MH 1. HTHZ, MH LÉJü**, valamint a logisztikai szakalegységek (a javító – karbantartó szervezetek) alkalmazási elvei kidolgozását, az alárendelt katonai szervezetek haditechnikai támogatási feladatainak ellenőrzését.

Meghatározó szerepe van a haditechnikai készletképzés elveinek kidolgozásában, a haditechnikai készletek lépcsőzésére, a szükséges tartalékkészletek megalakítására, illetve az elvek érvényre juttatására vonatkozó javaslatok kidolgozásában. A **főnökség** – együttműködve az illetékes **HM** szervekkel – **irányítja** a technikai eszközök, szakanyagok rendszerbeállításából az **MH ÖHP** alárendelt katonai szervezeteire háruló feladatokat. Szintén az illetékes **HM** szervekkel egyetértésben, a **HM Védelem Tervezési és Infrastrukturális Szakállamtitkár (HM VTISZÁT)** szakintézkedései figyelembe vételével, meghatározza az üzemeltetés, fenntartás, anyag-, eszköz- és készletgazdálkodás rövid és középtávú, összhaderőnemi szintű követelményeit.

Szervezi és irányítja a kijelölt erők hazai és nemzetközi gyakorlatai haditechnikai támogatásával kapcsolatos szakfeladatok végrehajtását. Részt vesz a fogyasztói logisztika szabályozó rendszerének kidolgozásában, a követelményeknek megfelelő haditechnikai támogatást biztosító normák, normatívák kidolgozásában. **Részt vesz** a szakirányú tiszti, tiszthelyettes, valamint szerződéses legénységi állomány szakkiképzésének tervezésében, meghatározza a felkészítéssel szemben támasztott szakmai követelményeket. *Végrehajtja a saját szakterületén az MH ÖHP szintű ellenőrzéseit.*

Szakmai felügyeletet gyakorol az MH LEK és az MH VEK haditechnikai tevékenysége vonatkozásában.

d.) Hadtáp Főnökség: *Feladata az MH ÖHP alárendelt katonai szervezetei működéséhez, harckiképzéséhez, készenlétük fenntartásához és fokozásához, a nemzetközi szerződésekből adódó feladatok teljesítéséhez az anyagi támogatás megtervezése, megszervezése, a végrehajtás irányítása.* A főnökség **végzi** a műveletek, hadműveletek anyagi és anyagi jellegű szolgáltatások biztosításának megszervezését, a logisztikai

szakalegységek ellátó elemei alkalmazási elvei kidolgozását, az alárendelt katonai szervezetek hadtáp támogatási feladatainak ellenőrzését.

Részt vesz az **MH ÖHP** alárendelt katonai szervezetei készenlét fokozásának, fenntartásának anyagi támogatási rendjének, a készletképzés elveinek meghatározásában, az anyagi készletek lépcsőzésére, a szükséges tartalékkészletek megalakítására vonatkozó parancsnoki intézkedések kialakításában.

Meghatározó szerepe van a készletképzés elveinek kidolgozásában, a hadtáp anyagi készletek lépcsőzésére, a szükséges tartalékkészletek megalakítására vonatkozó javaslatok kidolgozásában, illetve az elvek érvényre juttatásában. A **főnökség** – együttműködve az illetékes **HM** szervekkel – **irányítja** a hadtáptechnikai eszközök, szakanyagok rendszerbeállításából az **MH ÖHP** alárendelt katonai szervezeteire háruló feladatokat. Szintén az illetékes **HM** szervekkel egyetértésben, a **HM VTISZÁT** szakintézkedései figyelembevételével, meghatározza az anyag-, eszköz- és készletgazdálkodás rövid és középtávú, összhaderőnemi szintű követelményeit.

Szervezi és irányítja a kijelölt erők hazai és nemzetközi gyakorlatai ellátásával kapcsolatos szakfeladatokat. **Részt vesz** a fogyasztói logisztika szabályozó rendszerének kidolgozásában, a követelményeknek megfelelő ellátási normák, normatívák kidolgozásában; a szakirányú tiszthelyettes, valamint szerződéses legénységi állomány szakkiképzésének tervezésében, irányítja azok végrehajtását, meghatározza a felkészítéssel szemben támasztott szakmai követelményeket. **Végrehajtja a saját szakterületén az MH ÖHP szintű ellenőrzéseit.**

Szakmai felügyeletet gyakorol az MH LEK és az MH VEK hadtáp tevékenysége vonatkozásában.

e.) Repülőmérnök Műszaki Főnökség feladata az MH repülőcsapatok működéséhez, harckiképzéséhez, készenlétük fenntartásához és fokozásához szükséges repülőmérnök műszaki támogatás megszervezése, a végrehajtásának irányítása. A főnökség tervezi, szervezi a béke- és minősített időszakos felkészítést.

Meghatározza a nomenklatúrájába tartozó anyagok fejlesztésével, beszerzésével, tárolásával, kezelésével, kiadásával, felhasználásával és elszámolásával kapcsolatos szakmai követelményeket. **Javaslatokat dolgoz ki** a repülő-műszaki készletek lépcsőzésére, tartalékkészletek megalakítására. **Elkészíti** a katonai légijárművekkel, valamint azok fenntartásával kapcsolatos szakmai előírásokat, és felügyeli annak végrehajtását.

Ellenőrzi és elemzi a repülőcsapatok repülőmérnök műszaki szakanyagokkal történő ellátását, biztosítja a repülő- és ejtőernyő technikai eszközök megkövetelt hadrafoghatóságának fenntartását. **Végzi** a katonai légijárművek műszaki megbízhatóságának fenntartásával kapcsolatos feladatokat

Kidolgozza a repülő és ejtőernyő technikai eszközök üzemben tartási rendszerére, az üzemben tartó, javító szervezetekre és azok működésére vonatkozó alapvető szabályozásokat, a technikai eszközök üzemfenntartását előíró szakutasításokat, a szolgálat főbb tevékenységét szabályozó intézkedéseket.

Részt vesz a repülés biztonsága érdekében végzett repülőmérnök műszaki tevékenység tervezésében, szervezésében, súlyos repülő eseményeknél (katasztrófa, baleset) külön intézkedésre történő kivizsgálásában.

A logisztikai feladatokat végrehajtó szervezetek

Logisztikai század: A magyar haderőben a legkisebb szervezetszerű logisztikai végrehajtó elemként a zászlóalj logisztikai századai működnek. A logisztikai századok rendszerint javító és szállító alrendszereket (szakaszokat) foglalnak magukba.

A **század javító szakasza** felelős a zászlóalj haditechnikai eszközei üzemben tartása terén a kisjavítások, beszabályozások, időszakos ellenőrzések végrehajtásáért. Olyan technikai kiszolgálási feladatokat látnak el, amelyeket a kezelők a szakmai felkészültségük vagy szerszámzat, műszeres felszerelés hiányában nem képesek elvégezni. A javító szakasz tárolja és használja fel azon javító készleteket, tartalék alkatrészeket, amelyek a zászlóalj technikai eszközei után csoportos készletet képeznek.

A **szállító szakasz** feladata az anyagi készletek málházása, szállítása és mozgatása. A szakasz szállítókapacitása kialakításával szemben nagyon fontos követelmény, hogy a zászlóalj készleteit tekintve 5 napi anyagi készlet (**SDOS**) rakodására és szállítására legyen képes.

A katonai szervezet anyagi készleteit az egység szintű logisztikai **raktárak** tárolják.

Logisztikai zászlóalj: A logisztikai zászlóalj felépítése javító-, ellátó és szállító századokra tagozódik, valamint e logisztikai szakmai szervezeteket kiegészíti egy törzstámogató szakasz, amely a zászlóalj vezetéséhez, híradó összeköttetéséhez szükséges biztosítást végzi el.

A **javitó század** feladata azon technikai kiszolgálási tevékenység elvégzése, amelyet az egyel alacsonyabb szervezetszerű elem, kapacitás, felszerelés vagy megfelelő szakállomány hiányában, nem tud végrehajtani. Szükség esetén feladat végrehajtás során közvetlen támogatást ad a végrehajtó zászlóalj részére is. A javító század kisjavításokat, beszabályozásokat hajt végre a katonai szervezet minden technikai eszközére kiterjedően, de alkalmas a technikai eszközök fődarab cserés javítására is.

A logisztikai zászlóalj **szállító százada** rendeltetése a katonai szervezet teljes személyi állománya és technikai eszközei után számvetett anyagi készletek **2 napos (SDOS)** szintjének eszközökön történő tárolása és szállítása, mozgatására. A tárolás feladatai magába foglalják az anyagi készletek kezelését, ellenőrzését, frissítését, szükség esetén azok cseréjét, felhasználás esetén azok pótlását.

Logisztikai ezred alaprendeltetése az összhaderőnemi haderő hadművelési tevékenységének haderőnemi szintű logisztikai támogatása. Szervezeti struktúrájába megtalálható a **szállító zászlóalj**, a **nemzeti támogató zászlóalj**, illetve a **mozgáskoordináló század**. A haderő szervezetében egy, az **MH 64. Boconádi Szabó József Logisztikai Ezred** található, amely az **MH ÖHP** parancsnok szolgálati alárendeltségébe tartozik.

Alaprendeltetésében leírtaknak megfelelően a legfontosabb az MH külföldi, békefenntartó- és válságreagáló missziós szerepvállalásának, a felajánlott magas készenléti (telepíthető) erők (HRF), NATO/EU felajánlott erők (NRF) tényleges feladatokat ellátó alegységeinek, és kontingensek hazai földről történő nemzeti támogatása. Ennek megfelelően az ezred látja el mindazon feladatokat, amelyek élő kapocsként szolgálnak hazánk és a missziós művelési területek között. A logisztikai ezred kompetenciájába tartozik a nemzetközi erőkbe felajánlott készenléti szervezetek (NRF váltások) előírt **23 napos (SDOS)** anyagi készenlétének megalakításával, tárolásával, annak mobilitásának biztosításával kapcsolatos feladatok.

Az egység feladata missziók felállításával és felszámolásával összefüggő logisztikai feladatok ellátása (ez nem kisebb feladat, mint az adott kötelék minden anyagi készlete összeállítása és a készenlét **6 hónapja** alatti rendelkezésre állás biztosítása, feladat elrendelése esetén szállítása, majd a készenlét megszűntével a kötelék anyagi elszámoltatása). A külföldön alkalmazásra kerülő magyar katonai kontingensek (alegységek) nemzeti támogatásának végrehajtása, ellátása, eszköz- és anyag utánpótl-

lásának biztosítása, a külföldi feladat-végrehajtásra létrehozott ideiglenes katonai szervezetek gazdálkodási feladatainak „*hátországi*” végzése.

A felajánlott erők **Nemzeti Támogató Elemeinek (NTE)** megalakítása, felkészítése és készenléte fenntartása. Az ezred végzi a nemzetközi feladatokkal kapcsolatos vám ügyintézéshez kapcsolódó közvetlen előkészítő feladatokat, az olyan adminisztratív tevékenységet, mint az **ÁFA** visszaigénylés. A szervezetébe tartozó mozgás-koordináló csoportokkal részt vesz a szövetséges műveleti tevékenységek hadszíntéri mozgásbiztosításában.

A beérkezett – és jóváhagyott – anyagigénylések alapján végrehajtja a missziók számára szükséges, hazai ellátási forrásból biztosított anyagok és technikai eszközök vételezését, beszerzését. Az utánszállítások végrehajtása érdekében tárolja és készletezi, egységakományokba rendezi a kiszállításra kerülő anyagokat és utánszállítja a készleteket a határokon túl alkalmazott honvédségi szervezetekhez.

Az ezred végzi az összhaderőnemi haderő érdekű szállítási feladatokat, a központi szállításokat, a hazai katonai szállítások és mozgások koordinálását és biztosítását.

Az **ezred részt vesz** az **MH ÖHP** szolgálati alárendeltségébe tartozó katonai szervezetek harc kiképzésének logisztikai támogatásában, biztosítja a nemzetközi és hazai gyakorlatok, a „**Bevetési Irány**” és más fedőneves gyakorlatok logisztikai támogatását. Alaprendeltetéséből adódóan logisztikai támogatást nyújt – felkérésre – más nemzetek hazánkban, vagy a magyar erők részére, külföldön megrendezett gyakorlatokhoz. Ugyancsak alaprendeltetéséből adódik, hogy az **MH ÖHP** alárendeltségébe tartozó szervezetek részére, azok harc kiképzési feladataihoz megerősítő támogatást ad, ilyenek lehetnek a nehézgép szállítás, az anyagszállítás, a személyszállítás.

A Magyar Köztársaság biztonsági stratégiája értelmében az ezred szerepet vállal a Befogadó Nemzeti Támogatás (BNT) feladataiban. Képességei alapján részt vesz a Honvédelmi Katasztrófavédelmi Rendszer feladataiban a kijelölt erőivel és technikai eszközeivel.

Központi rendeltetésű szervezetek: Központi rendeltetésű szervezetekhez sorolhatjuk azon katonai egységeket, amelyek tevékenységükkel a teljes HM tárca logisztikai támogatásában vesznek részt, vagy a haderő érdekében speciális feladatokat valósítanak meg.

Ellátó központok: Az **MH LEK** és az **MH VEK** végzik a logisztikai szakanyagok és eszközök biztosítását a **HM** és háttérintézményei, valamint **MH** csapatai számára.

Az **MH LEK kompetenciájába tartozik** a fegyverzeti, a páncélos és gépjármű-technikai, a híradó és informatikai (elektronikai), a műszaki, a vegyivédelmi, a kiképzéstechnikai, a mérésügyi, a ruházati, az élelmezési, a humán anyagi, a térképészeti szakanyagok beszerzésének, tárolásának köre.

Az **MH VEK** a lőszer, robbanóanyag, műszaki harcanyag, a hajtó- és kenőanyag ellátásért felelős. Ebből látható, hogy a két ellátó központ felelősségi körébe tartozik minden eszköz és anyag biztosítása - a speciális *közlekedési szaktechnikai eszközök és felszerelések, az egészségügyi, illetve az elhelyezési szakanyagok anyagok* kivételével.

Az MH-ban érvényes ellátási normák és készletezési előírások figyelembevételével alakítják meg, hozzák létre a központi anyagi készleteket. A készleteknél elvégzik a tárolási feladatokat, a szavatossági időn belüli cserét, frissítést, anyagkiadást, a tárolás alatti minőségellenőrzést. A központi beszerzéseknél elvégzik az anyagok végátvételét. *Az ellátó központok vezetik az MH központi nyilvántartását.* A jóváhagyott költségvetési összeghatárig kötelezettséget vállalnak áruk beszerzésére és szolgáltatások megrendelésére és nyilvántartják a megrendelések szállítók szerinti teljesítését.

Az **ellátó központoknak** szerepe van a nomenklatúrájukba tartozó anyagok és technikai eszközök rendszerbeállításában, rendszerből történő kivonásában, valamint az új eszközök, anyagok csapatpróbájában. Az ellátó központok biztosítják az **MH „békétől eltérő”** időszakai logisztikai szükségletei kielégítését, a központi tárolású anyagok és eszközök csapatok részére történő kiadását.

Az **MH LEK** közigazgatási hatósági jogkörökkel is rendelkezik az **MH** gépjárműveinek forgalomba helyezése, hatósági okmányokkal- és jelzéssel történő ellátása, forgalomból való kivonása területén. Szintén az **MH LEK** végzi a **HM** tárca kezelésében lévő gépjárművek kötelező felelősség és **CASCO** biztosításhoz kötődő nyilvántartás-vezetését, a **CFE**, az „**Európai Hagyományos Fegyveres Erőkről Szóló Szerződés**” szerint korlátozás alá eső harci technika tárolását. Az **MH LEK** struktúrájába tartozik a számítástechnikai javító kapacitás, így képes a számítástechnikai eszközök, felszerelések és anyagok javítására, szervizelésére. **Jogosult** az **MH** használatában lévő sugárzó és mérgező anyagok, ké-

szítmények feldolgozásával és gazdálkodásával kapcsolatos feladatokra. **A Mérésügyről szóló 1991. évi XLV. törvény rendelkezése alapján – az Országos Mérésügyi Hivataltól** kapott feljogosítás alapján – jogosult a **MH** mérőeszközei kalibrálásával kapcsolatos feladatok végzésére, illetve az **MH** kezelésében lévő anyagok, eszközök termékazonosítási feladatainak ellátására. A hivatásos és szerződéses igényjogosult tiszti, tiszthelyettesi állomány ruházati utánpótlása érdekében a katonai **ruházati ellátó pontokat** működtetni.

Az ellátó központoknak döntő szerepük van a HM vagyonek kezelésébe tartozó feleslegessé vált vagyonelemek hasznosítása terén.

MH Légijárműjavító Üzem (MH LéJü) fő tevékenysége az **MH** repülő- és légvédelmi csapatainál rendszeresített repülőtechnikai eszközök és repülőtechnikai felszerelések, az üzem részére rendelkezésre álló technológia és meghatározott mértékű jogosultságainak keretén belüli javítása, felújítása, gyártása és fejlesztése.

Feladatai kiterjednek az **AN-26** típusú szállító-repülőgépek **6, 18** és **36 havi** időszakos munkáinak végrehajtására, szervizjavítására és az **L- 39ZO** típusú kiképző-repülőgépek **12** és **24 havi** időszakos munkáinak végrehajtására. Az üzem nem csak konkrétan a repülőtechnika kiszolgálására hívatott, hanem elvégzi a repülőgépek, helikopterek tartozékainak, földi kiszolgáló eszközeinek javítását, szerkezeti átalakítását műszaki fejlesztését is. Az állomány szaktudása és technológiai képessége alkalmasá teszi a repülőtechnikáról leválasztott berendezések, blokkok javítására, földi kiszolgáló eszközök felújítására, gyártására és a légijárművek sérüléses javítására. Feladatkörébe tartozik a nyomástároló edények (oxigén, nitrogén, levegő) ellenőrzése, hitelesítése, töltése; hajtóművek, reduktorok olajmintáinak analizálása, a repülőcsapatok általános- és speciális mérőműszereinek, ellenőrző berendezéseinek javítása, kalibrálása. Ehhez a **Nemzeti Akkreditáló Testület** által akkreditált **vizsgáló-laboratóriummal** rendelkezik. A repülőtechnika terén meglévő szaktudás alapján elvégzi a rendszerből kivont repülőtechnikai eszközök bontását, megsemmisítését és műszaki háttérrel biztosít a repülőesemények kivizsgálásában.

MH Katonai Közlekedési Központ (MH KKK) feladata a **Magyar Honvédség csapatainak, szervezeteinek teljes körű belföldi és nemzetközi viszonylatú csapat, anyag, személy és speciális közlekedési, szállítási, valamint szállítmánykísérési, rakodási és szakmai kiképzési feladatainak tervezése, szervezése, koordinálása, végrehajtása és ellenőrzése.**

A **központ képes arra**, hogy elvégezze hazánk területén a szövetséges vagy más külföldi katonai szervezetek bármely szállítási ágazatot érintő mozgásainak, oszlopmeneteinek koordinálását, és a végrehajtás ellenőrzését, a szállítások nyomon-követését és aktuális helyzetükről információk szolgáltatását. Ennek érdekében a központ állandó kapcsolatot tart fenn a **MÁV** területileg illetékes igazgatóságaival, a beléptető határvasúti szervekkel. **Ellátja** a polgári közlekedési szervek által végzendő szolgáltatások igénybevételének **MH** szintű összehangolását és koordinálását, a szolgáltatások számláinak ellenőrzését és kiegyenlítését. Feladatkörébe tartozik a katonai szervezetek személyi állományának, technikai eszközeinek, anyagainak szállítása, az őrzött szállítmányok kísérésének végrehajtása. A közutakon közlekedő katonai oszlopok, túlsúlyos vagy túlméretes járművek közlekedési engedélyének megkérése a polgári hatóságoktól, a kiadott éves illetve időszakos útvonalengedélyek nyilvántartása és ellenőrzése.

Ez a szervezet végzi az **MH** rakodógép-kezelők, emelőgép és **ADR** ügyintézők **MH** szintű képzését. Ennek technikai feltételei a szervezetébe tartozó táborfalvai bázison valósulnak meg, ahol korszerű és a katonai alkalmazást figyelembevevő **kiképző, oktató és gyakorló bázis** áll rendelkezésre. *A központ irányítja az alakulatok ellátását közlekedés szaktechnikai eszközökkel (konténerek, egység-rakományképző, rögzítő és raktározás-technikai eszközök).* A központ végzi az anyagmozgató és rakodógépek beszerzését, bérlését, karbantartásának, javításának, felújításának szervezését. **Ellátja** a közlekedési hálózat és a műtárgyak állapotának, adatainak nyilvántartását, valamint a lánctalpas hadiutak és honvédségi iparvágányok karbantartásának koordinálását. A központhoz tartozik az autópálya használatlalt kapcsolatos **adminisztratív** feladatok végrehajtása a honvédelmi szervezetek (**HM**) részére és a **MH** közlekedési vonatkozású érdekeinek képviselője a nemzetgazdasági beruházásoknál.

MH Támogató Dandár (MH TDD) feladatrendszere és rendeltetése speciális. Ebbe tartozik a **Honvédelmi Minisztérium** és a **katonai felső vezetés** részére a **híradó, informatikai és elektronikus információvédelmi szolgáltatások** és azok technikai feltételeinek biztosítása. *A különböző szintű nemzeti, állami, katonai ünnepek és Budapest helyőrség protokolláris feladatainak végrehajtása, valamint a HM és az ellátásra utalt katonai szervezetek ellátása, logisztikai támogatása.* Logisztikai vonatkozásban csak az utóbbi részt érdemes vizsgálni. **A dandár kötelékébe tarozó ellátó szervezetek a HM objektumokban lévő személyi állomány étkeztetését, anyagi biztosítását** (nyomtatvány, irodaszer,

papír, számítástechnikai szakanyagok) oldják meg. A **szállító zászlóalj**, döntően a minisztérium és háttérintézményei számára áll rendelkezésre a személyszállító eszközökkel, buszokkal, kisbuszokkal, személyszállító gépjárművekkel. A dandár igen jelentős logisztikai kapacitásokkal rendelkezik a katasztrófák következményei felszámolásában való részvételhez. A **HKR** rendszerében felelősségi körébe tartozik a személy és teherszállítás, valamint a tábori elhelyezési csoport működtetése. Ez utóbbi rövid készenléti időn belül képes sátoertáort telepíteni, ott tábori körülmények között a pihentetést, higiénias feltételeket biztosítani, valamint katonák részére, vagy segélyezett polgári lakosságnak napi **3-szori** meleg ételmezést kiszolgálni.

A dandár működteti a Mályiban lévő (3. számú) Kiképzési Oktatói és Regeneráló Központot (KORK) és a Püspökszilágyon lévő, Kiképző Bázist és Lőteret.

3. A LOGISZTIKAI RENDSZER TOVÁBBFEJLESZTÉSÉNEK LEHETŐSÉGEI

Az első fejezetben felvázolt, rövid történeti áttekintésből látható, hogy a logisztikai rendszer irányítása az elmúlt időszakban lényegesen változott. Amíg az **MH ATFCSE**-ség időszakában a tervező, szervező, irányító és ellenőrző apparátus része volt a minisztérium (**MH Parancsnokság**) szervezetének, jelenleg egy *minisztériumi háttérintézményben* és egy *középszintű parancsnokságban* található. A két alrendszer, **termelői** és **fogyasztói** logisztika, a gyakorlatban önállóan él egymás mellett. A külső szemlélő, (de rendszerben dolgozók nagy része sem) *nem érzékeli* a termelői logisztikai alrendszer *szakmai irányító, vezető* tevékenységét.

Első lépésként, ezt az irányító szerepet kell megteremteni, rögzítve, hogy a **Magyar Honvédség** logisztikai rendszerét, a **HM VTISZÁT**, a **HM FLÜ** útján vezeti. Ehhez viszont **meg kell teremteni** a feltételeket.

A HM FLÜ-n belül az Anyagi-Technikai és Közlekedési Igazgatóság az igazi logisztikai szervezet. Ennek minimális átalakításával biztosítható a szakmai irányítás és vezetés. **Az igazgatónak MH logisztikai főnöki jogosítványt kell kapnia.** Az **MH logisztikai főnök** megnevezést az **HM FLÜ vezérigazgató** is viselheti, ebben az esetben az **ATKI igazgató logisztikai főnök** helyettes lehet. **Helyetteseinek, MH haditechnikai főnök és MH hadtáp főnök** szerepkörben is tevékenykedni kell. Természetesen ezek zárójelben megjelenő funkciók, de biztosítják a

szükséges jogköröket a feladat elvégzéséhez, a szakmai intézkedések kiadásához. Az osztályvezetőket fel kell ruházni a volt szolgálati ág főnökök jogosítványival. *Így lehet biztosítani az adott szakterület szakmai és ellátási felelősségét.* Az adott vezetők, a szakterületüknek megfelelő kérdésekben önálló döntési és intézkedési joggal kell, hogy rendelkezzenek, természetesen viselve a felelősséget is (Lengyel, 2008).

Ezzel az átalakítással lényegesen gyorsítható a szakmai döntéshozatali folyamat, lényegesen rugalmasabb vezetési rend alakítható ki. A rendszer átláthatósága érdekében célszerű a szakmailag összetartozó szervezetek megnevezését közelíteni egymáshoz, hogy a kívülállók is könnyebben megtalálják a kapcsolódási pontokat.

Ez a rendszer biztosítja, a jelenleg nem az MH ÖHP alárendeltségébe tartozó szervezetek (HM és HVK közvetlenek) logisztikai szakmai vezetését, irányítását, mivel ezen a területen, jelenleg kettősség tapasztalható (a HM FLÜ is, és az MH ÖHP is próbál intézkedni, de egységes vezetés nincs).

Természetesen a felvázolt, új vezetési rend csak akkor lesz eredményes, ha a kulcspozíciókban a szakállomány által elismert, felkészült vezetők kerülnek, akik rövid idő alatt tekintélyt tudnak szerezni szakterületüknek. Bárkit, bármilyen vezető beosztásba ki lehet nevezni, de ahhoz, hogy ott elismerjék, *szakmai tudásra és vezető képességekre* van szükség és ezzel nem mindenki rendelkezik.

A második legfontosabb kérdés a központi logisztikai szervezetek (MH LEK, MH VEK, MH KKK, MH LÉJü) helye és szerepe. A jelenlegi elhelyezkedésük az MH rendszerében (egy középszintű parancsnokság alárendeltségében) semmilyen szempontból sem igazolható. A központi logisztikai feladatok irányítása, az MH stratégiai készleteinek kezelése, így roppant nehezen megvalósítható feladat. **A termelői logisztika sok szálon kapcsolódik a központi tagozathoz.** Ezért célszerű, e szervezeteket a MH FLÜ alárendeltségébe helyezni. Vezetésükhöz a HM FLÜ-n belül, meg kell teremteni a *feltételeket.*

Egy ilyen át-alárendelés, az MH ÖHP törzsében több beosztást, szabadít fel, aminek egy részéből a HM FLÜ-n belül a vezetési feltételek kialakíthatók. Tehát az átalakítás nem igényel többlet létszámot, sőt a jelenlegihez képest kevesebb létszámmal is el lehet látni, az így koncentrált feladatokat. A MH FLÜ és a központi logisztikai tagozat egy rendszerbe kapcsolása azt eredményezi, hogy a szervezetek szakemberei egymást kiegészítve, hatékonyabban tudnak dolgozni. A központi tago-

zatban lévő, *magasszintű szakági szakmai ismerettel rendelkező állomány* eredményesen egészíti ki a **HM FLÜ** állományát (*Báthy, 2007/3*).

Az így kialakított logisztikai struktúra alapja lehet a **NATO** műveleti támogatási lánc menedzsment koncepció **MH**-ban történő adaptálásának is. (*Baranyai, 2007; Báthy, 2007/4; Keszthelyi, 2008*).

Tudomásul kell venni, hogy a logisztikai folyamatok *megfelelő erőforrások* nélkül nem tudnak működni. A **Tárca Védelmi Tervező Rendszer** továbbfejlesztésével meg kell teremteni annak lehetőségét, hogy a feladatokhoz reális források legyenek hozzárendelve. Szakítani kell a maradék elvén történő tervezéssel. *A biztosított keretek között viszont, az egyes vezetők részére, nagyobb gazdálkodási önállóság adható, nagyobb felelősség mellett, ami gazdaságosabb megoldásokhoz vezet.*

A jövőben sokkal nagyobb hangsúlyt kell fektetni a szabályzók naprakészségének biztosítására. Egy rendszer csak akkor működik megfelelően, ha a benne zajló folyamatok kellően szabályozottak. Egy modern logisztikai rendszer nem működhet megfelelően, ha fő irányelv az, hogy *„így szoktuk”*, és ez nincs sehol precízen leírva, szabályozva (*Zsiborás, 2007*).

A hatékony működés másik fontos feltétele az **informatikai** támogatás. Azt hiszem ennek fontosságát, nem kell bizonygatni a XXI. században. Ez nélkül érdemi előre lépésre nem lehet számítani.

Napjainkban divatba jött az **élettartam menedzsment** kérdése (*Vida, 2006*). Ezt többen úgy tálalják, mint egy teljesen új fogalmat. Az idősebbek bizonyára emlékeznek még a múltban megfogalmazott rendszerbe állítási intézkedésekre és tervekre, ahol ezek a kérdések szabályozva voltak. Működött egy *hatfokozatú technikai kiszolgáló rendszer* is, ahol tervezve voltak a közép és nagy javítások, korszerűsítéssel összekapcsolva. *Ezt a jól felépített rendszert a 90-es években a pénz hiánya döntötte romba.* A hadsereg rákényszerült, hogy technikai eszközeit, közép és nagyjavítás, korszerűsítés nélkül, a tervezett időn túl is üzemeltesse. Ebből következik, hogy az *élettartam menedzsment nem csoda, csak akkor működik*, ha megfelelő **anyagi források** állnak a rendelkezésre.

Nagyon fontos az infrastruktúra kérdésének megoldása. Sürgősen létre kell hozni, a már régóta tervezett **Központi Logisztikai Bázist (KLB)**. Ennek több formája is lehetséges (saját beruházás, objektumbérlés, szolgáltatásbérlés, PPP projekt, stb.). Részletes számvetések szükségesek a hadsereg számára legelőnyösebb döntés meghozásához. **Dönteni viszont sürgősen kell.** Minden elvesztegetett nap felesleges kiadásokat

okoz, mivel a jelenlegi struktúra fenntartása drágább, mint egy korszerű **KLB** üzemeltetése. A felszabaduló objektumok üzemeltetési költsége, a felszabaduló állomány bérköltsége megtakarítást eredményez. A felszabaduló objektumok értékesítése, pedig bevételt eredményez a tárca részére (*Lakatos, 2006*).

A meglévő szakember hiány részben oldható, a közel múltban nyugállományba kényszerült szakemberek megfelelő foglalkoztatásával. Tapasztalataim szerint, a jelenleg meglévő állomány jelentős része *elméletileg jól felkészült*, többségük már nemzetközi tapasztalatokkal is rendelkezik, de a magyar valóságot kevésbé ismerik, mivel nem volt lehetőségük kellő tapasztalatot szerezni az **MH** logisztikai rendszerében. Ezt a hiányosságot tudnák pótolni a nagy tapasztalatokkal rendelkező, *fiatal nyugdíjasok*.

A meglévő, és folyamatosan termelődő inkurrencia kezelése is felesleges kiadásokat okoz. Fenn kell tartani az inkurrencia raktárakat, működtetni a kezelés mechanizmusát (működési és bérköltségek). A megtakarítás is eredmény, elvből kiindulva *ezt a feladatot át kell adni a HM tulajdonú részvénytársaságoknak* (megteremtve ennek jogi kereteit). A társaságoknál ez a tevékenység *leköti a jelenleg meglévő felesleges kapacitást*, nem kell a szakképzett dolgozókat elküldeni, szaktudásuk bármikor használható (ha a hadsereg igényli). A hasznosításból megtermelt haszon összességében a tárcát gyarapítja.

A **HM FLÜ** személyi állományának egy objektumban (vagy legalább közelikben) történő elhelyezése nagyon sürgős feladat. A jelenlegi széttagoltság az összevonás minden előnyét semlegesíti. *Jó megoldás lett volna a megalakulásakor a Zách utcai elhelyezkedés.* A **Támogató dandár** elhelyezhető lett volna a **Petőfi** laktányában, az **MH Dr. Radó György Honvéd Egészségügyi Központ** jelentős része, pedig a **HM-II**-ben.

A fenti javaslatok korrekt kidolgozása jelentős szellemi ráfordítást igényel. A megfelelő döntések előkészítéséhez jelentős elemzéseket, számvetéseket kell elvégezni. A lecsökkentett szakállomány nem képes mindent felvállalni. *Ezért célszerű létrehozni egy tudományos elemző csoportot a logisztikai rendszeren belül. E csoport létszáma 4 – 5 fő, alapvetően koordinációs feladattal.* A csoport eredményesen tudja összefogni, és a jó cél érdekében mozgósítani, a jelenleg elszigetelten dolgozó *logisztikai tudományos kutatókat*. Irány mutatásával, a logisztikai kutatók (értekezések, tanulmányok, tudományos értekezések, stb.) egy közös célt, a logisztikai rendszer továbbfejlesztését – a központi elvek mentén –

szolgálhatnak. A csoport jelentősen tudna hozzájárulni a szervezés alatt lévő **NATO Logisztikai Kiválósági Központ (LOGCOE)** megalakításához is. A két igényt összekapcsolva nagyon hatékony tevékenység hozható létre. A **LOGCOE** csak akkor működhet eredményesen, akkor lehet szó az akkreditációról, ha a résztvevő kollektíva már valamilyen eredményt letett az asztalra, van kézzel fogható eredmény. Erre nagyon jó terep az **MH** logisztikai gondjainak megoldására kidolgozandó javaslatok széles köre. Az így kapott eredmények, megítélésem szerint, *nemzetközi érdeklődést* is kiválthatnak a hozzánk hasonló **NATO** országok, **NATO**-hoz csatlakozni kívánó országok részéről.

Az így létrehozott kis szervezet nagyon alkalmas arra, hogy a MH logisztikai gondjaira, elméletileg megalapozott, a NATO-ban elfogadott elvekkel harmonizáló megoldásokat találjon. Alkalmas arra, hogy a **MH** logisztikai rendszere fejlesztése érdekében összefogja, irányítsa a hazai katonai logisztikai kutatásokat.

A következő területeken tud a kutató csoport, majd később a LOGCOE segítséget nyújtani a Magyar Honvédségnek:

- a **LOGCOE** által, önállóan, vagy a **NATO** kutató helyekkel együttműködésben kidolgozott logisztikai támogatási elvek és módszerek adaptálása a **Magyar Honvédség** logisztikai rendszere továbbfejlesztése érdekében; az ehhez kapcsolódó szervezeti, irányítási, vezetési módosítások kidolgozás, azok tesztelése, a megvalósítás segítése, az állomány felkészítésének támogatása;
- az **MH** logisztikai rendszere informatikai támogatási koncepciójának kidolgozása, annak megvalósulásának segítése, együttműködve a konkrét kidolgozást végző informatikai szervezetekkel;
- az **MH** logisztikai kapacitásainak és képességeinek felmérése, azok optimalizálása, a fejlesztési irányok pontosítása érdekében;
- részvétel az **MH** logisztikai rendszere működését szabályozó, átfigó intézkedések (doktrínák) kidolgozásában;
- az **MH** logisztikai rendszeréből hiányzó, vagy nem elégséges kapacitások és képességek felkutatása a nemzetgazdaságban, vagy a **NATO** rendszerében és e kapacitások, képességek közvetítése a **MH** felé;

- az **MH** logisztikai szakállományának továbbképzésében való részvétel, a kidolgozott korszerű módszerek és eljárások átadása a feladatokat végrehajtó állomány részére;
- az **MH** logisztikai infrastruktúrájának felmérése, javaslatok kidolgozása a polgári logisztikában meglévő kapacitások figyelembevételével az optimális rendszer kialakítására;
- az **MH** logisztikai eredményeinek ismertetése a **NATO** országok és szervezetek rendszeres tájékoztatásával, az **MH** eredményeinek népszerűsítése nemzetközi környezetben;
- a **LOGCEO**-ba beosztott állomány részére, nemzetközi környezetben végzett munkavégzési gyakorlat biztosítása, költséghatékony módon;
- erősíteni az **MH** és a **nemzetgazdaság** logisztikai kapcsolatait; tanácsadás a hadsereg beszállítói részére, ami javíthatja a szolgáltatások minőségét;
- logisztikai **kiadványok** (folyóirat, tanulmány, tanulmány gyűjtemény, stb.) szerkesztése és kiadása a szakállomány, valamint a hadsereg vezető állománya tájékoztatása érdekében.

Összességében megállapítható, hogy a Magyar Honvédség logisztikai rendszere a sok átalakulás ellenére sem érte el a legoptimálisabb állapotot. A felsorolt hiányosságok és a vázlatosan felsorolt javaslatokból látható, hogy *bőven van tennivaló* a jövőt illetően. Nem állítom, hogy az általam leírt javaslatok a biztos megoldást tartalmazzák, de biztosan alkalmasak arra, hogy hozzáértő szakemberek elgondolkodjanak, megvitassák azokat, közös erővel, szakmai alapon *megtalálják a legjobb megoldásokat.*

Ehhez a folyamathoz szeretnék hozzájárulni e tanulmányommal, elősegítve a Magyar Honvédség feladatai végrehajtását hatékonyan támogató logisztikai rendszer kialakítását.

Felhasznált irodalom:

1. **Baranyai Virgil:** A NATO műveleti támogatási lánc menedzsment koncepció megvalósulása napjainkban. Katonai Logisztika, 2007/3. szám. 78-107. oldal.

2. **Báthy Sándor:** A stratégiai tartalékolásról, a honvédelmi célú tartalékolás szemszögéből. *Katonai Logisztika*, 2007/3. szám. 35-47. oldal.
3. **Báthy Sándor:** Civil és katonai ellátási lánc (Azonosságok és különbségek). *Katonai Logisztika*, 2007/4. szám. 191-203. oldal.
4. **Besenyő János:** Logisztikai szerződések. Hogyan maximálhatók a civil cégek által nyújtott szolgáltatások – amerikai tapasztalatok. *Katonai Logisztika*, 2007/3. szám. 298-305. oldal.
5. **Cs. Nagy Géza:** A korszerű üzemfenntartási menedzsment rendszerek haditechnikai alkalmazásának lehetőségei és korlátai. *Katonai Logisztika*, 2007/2. szám. 60-81. oldal.
6. **Gáspár Tibor:** A Magyar Honvédség missziós szerepvállalásának logisztikai támogatása. *Új Honvédségi Szemle*, 2006/6. szám. 109-114. oldal.
7. **Gáspár Tibor:** Gondolatok a logisztikáról. *Katonai Logisztika*, 2007/3. szám. 3-7. oldal.
8. **Gáspár Tibor:** Megszűnt az MH Összhaderőnemi Logisztikai és Támogató Parancsnokság. *Katonai Logisztika*, 2007/3. szám. 298-305. oldal.
9. **Gáspár Tibor:** A katonai és civil logisztikai folyamatok összefüggései. *Logisztikai Évkönyv 2007-2008*. Magyar Logisztikai Egyesület, 109-114. oldal.
10. **Jároscsák Miklós:** A Magyar Honvédség átalakítása kapcsán jelentkező logisztikai kihívások. *Katonai Logisztika*, 2006/4. szám. 36-52. oldal.
11. **Kádár Róbert:** Megalakult a HM Fejlesztési és Logisztikai Ügynökség (HM FLÜ). *Katonai Logisztika*, 2007/2. szám. 3-8. oldal.
12. **Keszthelyi Gyula:** Az ellátási lánc menedzsment és a logisztika kapcsolatrendszere, élettartam – költség menedzsment. *Katonai Logisztika*, 2008/1. szám. 42-71. oldal.
13. **Kristóf Tamás:** A haderőfejlesztés tervezési és finanszírozási sajátosságai az elmúlt öt évben (2002-2007). *Katonai Logisztika*, 2007/3. szám. 35-47. oldal.

14. **Lakatos Péter:** A Logisztikai Szolgáltató Központok szárazföldi haderőnem disztribúciós rendszerébe történő bekapcsolása. *Katonai Logisztika*, 2006/1. szám. 58-69. oldal.
15. **Lengyel András:** A magyar katonai logisztikai támogató rendszer átfogó reformja. *Katonai Logisztika*, 2006/4. szám. 3-35. oldal.
16. **Lengyel András:** A hadszíntér – előkészítés logisztikai feladatrendszere. *Katonai Logisztika*, 2007/3. szám. 48-67. oldal.
17. **Lengyel András:** A HM Fejlesztési és Logisztikai Ügynökség alrendszerei bemutatása. Az Anyagi-Technikai és Közlekedési Igazgatóság. *Katonai Logisztika*, 2008/1. szám. 164-181. oldal.
18. **Réti Tamás:** Gondolatok a honvédségi feleslegekről és azok képződési okairól. *Katonai Logisztika*, 2008/2. szám. 3-16. oldal.
19. **Sticz László – Papp Tibor:** A hadfelszerelés fejlesztési programjainak helyzete a Magyar Honvédségben. *Haditechnika*, 2007/6. szám. 20-23. oldal.
20. **Sticz László – Papp Tibor:** Mátrix alapú munkaszervezés a Honvédelmi Minisztérium Fejlesztési és Logisztikai Ügynökségnél. *Katonai Logisztika*, 2007/4. szám. 35-51. oldal.
21. **Sticz László – Gácsér Zoltán:** Bemutatkozik a HM Fejlesztési és Logisztikai Ügynökség Program Tervezési és Vezetési Igazgatósága. *Katonai Logisztika*, 2007/4. szám. 139-160. oldal.
22. **Sticz László:** A hadfelszerelési-fejlesztési programok az integrált logisztikai rendszer munkafolyamatainak támogatásában. *Katonai Logisztika*, 2008/1. szám. 132-142. oldal.
23. **Sticz László – Csák Zoltán:** Az expedíciós képesség és műveletek tartalmi elemeinek vizsgálata. *Katonai Logisztika*, 2008/1. szám. 32-41. oldal.
24. **Vida László Árpád:** A hadfelszerelési eszközök, anyagok élettartam – menedzsmentjének NATO-irányelvei. *Új Honvédségi Szemle*, 2006/3. szám. 85-91. oldal.
25. **Zsiborás János:** Szabályozottság – a Magyar Honvédség logisztikai rendszere hatékony működtetésének alappillére. *Katonai Logisztika*, 2007/3. szám. 68-77. oldal.

TÁJÉKOZTATÓ – INFORMÁCIÓ

VÉDELEMGAZDASÁG ÉS LOGISZTIKA

Lukács Péter¹

„A közép-európai térség biztonságának aktuális védelemgazdasági és logisztikai vetületei” címmel kétnapos nemzetközi védelemgazdasági és logisztikai konferenciát tartott a Honvédelmi Minisztérium a Pannon Egyetemen közös szervezésben 2008. november 13-14-én Veszprémben.

A rendezvény fővédnöke **Szekeres Imre honvédelmi miniszter** volt, aki örömmel tett eleget a felkérésnek és személyesen nyitotta meg a konferenciát. *„A Magyar Honvédség működésének alapelve a racionális védelemgazdálkodás; a logisztikai biztosítás és a fejlesztések gondos tervezése. Növelni kell a szárazföldi erők mobilitását, a légtérvédelem hatékonyságát, biztosítani szükséges a stratégiai légi szállítást és nem utolsósorban a katonák egyéni felszerelésének korszerűsítését, a vezetés színvonalát növelő eszközök fejlesztését”* – hangsúlyozta a miniszter, megjegyezve: *ezek a kiemelt feladatok határozzák meg hosszú távon a magyar haderő fejlesztését.*

¹ Lukács Péter mk. alezredes, HM Fejlesztési és Logisztikai Ügynökség, Programtervezési és Vezetési Igazgatóság, kiemelt főtiszt.

Szekeres Imre szerint a globális gazdasági környezetben a honvédség számára is egyre fontosabbá válik az innovációs tevékenység, éppen ezért van fokozott jelentősége a civil és katonai együttműködésen alapuló kutatásoknak, fejlesztéseknek. Egyre nagyobb szerepet kap a civilek, vállalatok bevonása a katonai műveleteknél, fontos ez a gyorsan változó igényekhez történő rugalmas alkalmazkodás érdekében is.

Első előadóként *Rédey Ákos*, a **Pannon Egyetem rektora** beszélt a Pannon Egyetem regionális és nemzetközi szerepvállalásáról. Bemutatta a kutatás-fejlesztési, innovációs tevékenységet, mellyel a régió szellemi tudásbázisává akar válni az intézmény. Az innováció és az oktatás szoros kapcsolatban vannak egymással, a partnerséget, a belföldi és külföldi vállalatokkal történő együttműködést kiemelten kezelik a tudáscentrumokban, mellyel a **NATO** célkitűzéseinek megfelelő kutatási eredményeket biztosít a **Pannon Egyetem**.

A konferenciát megtisztelte jelenlétével és előadást tartott *több hazai és külföldi szakértő*, többek között a **NATO**, **EDA** vezető tisztségviselői, de előadást tartott a *görög védelmi miniszter helyettese* is. (az előadók neve és az előadások témája részletesen a cikk végén).

Az előadók részletesen szoltak a védelmi kutatás-fejlesztés irányairól, a támogató logisztikai trendekről és a válságkezelés témaköréről, a biztonsági ipar témaköréről valamint annak gazdasági kérdéseiről. Az előadók bemutatták szervezetük szerepét a védelmi **K+F** fejlesztésében, hangsúlyozták a nemzetközi együttműködés fontosságát, a nemzetközi válságkezelésben való részvétel logisztikai aspektusait.

A konferencia előadói:

1.	Richard FROH,	Deputy Assistant Secretary General for Armaments, NATO	Védelmi beruházások
2.	Ioannis Plakiotakis	görög Nemzetvédelmi Minisztérium miniszter-helyettes	Védelmi K+F növekedése az EU gazdasági növekedésének függvényében
3.	Carlo MAGRASSI ddtbk.	EDA Deputy Chief Executive for strategy	Az EDA szerepe a védelmi képességek fejlesztésében
4.	L.M. Lashkevich OMM, CD	Director General Materiel Systems and Supply Chain National Defence Headquarters	Missziók felelősségteljes logisztikai támogatása
5.	Jacques Bongrand	NATO Research and Technology Board Chairman	A NATO RTO jelenlegi tevékenységének fő irányai
6.	Dr. Garamhegyi Ábel	NFGM, nemzetközi gazdasági kapcsolatokért felelős szakállamtitkár	A magyar védelmi ipar – Új irányban
7.	Dr. Horváth József vörögy.	HM Fejlesztési és Logisztikai Ügynökség, vezérigazgató	A katonai képességek logisztikai támogatása és a védelmi ipar
8.	Szenes Zoltán nyá. vezeds.	Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem	A NATO védelmi-gazdasági aktuális kérdései

9.	Hazuga Károly vörögy.	MH Összhaderő- nemi Parancsnok- ság, parancsnok lo- gisztikai helyettes	A MH missziós logisztikai támogatásának aktuális kérdései
10.	Kereki László ezds.	HM VTF, főosztály- vezető-helyettes	A Magyar Honvédség vé- delmi tervező rendszere
11.	Szarvas László ezds.	NAMA Deputy Director	A stratégiai légi szállító képeség és annak logisz- tikai aspektusai
12.	Dr. Ráth Tamás	HM FLÜ Technoló- giai Igazgatóság, igazgató	Védelmi kutatás-fejlesztés
13.	Kissné Dr. Szabó Csilla szds.	HM FLÜ BI	A védelmi beszerzési rendszer működési gya- korlata, összhangja az EU ajánlásaival
14.	Prof. Dr. Rédey Ákos D.Sc.	Pannon Egyetem, rektor	A Pannon Egyetem regio- nális és nemzetközi sze- repvállalása
15.	Dr. Kristóf János	Pannon Egyetem, rektorhelyettes	A Pannon Egyetem sze- repvállalása a kiválósági központ létrehozásában
16.	Dr. Friedler Ferenc	PE Műszaki Infor- matikai Kar Dékán	Korszerű operációkutatási eszközök a globalizált vi- lágban
17.	Dr. Kovács Zoltán	PE Gazdaságtudo- mányi Kar Dékán	Intermodális szállítások döntéstámogatása
18.	Dr. Keller Krisztina	PE Nagykanizsai Kampusz	Magyarország vízügyi po- litikája biztonságpolitikai szempontból

LOGISZTIKUSOK NAPJA RENDEZVÉNYEKRŐL

Németh Ernő¹

Összefoglaló információk a 2008. évi „Logisztikusok Napja” ünnepekről.

December elseje a logisztikusok naptárában piros betűs ünnep, ugyanis ekkor van a Magyar Honvédség katonai szervezeteiben dolgozó „ellátó” katonák és közalkalmazottak hagyományos fegyvernemi ünnepe a Logisztikusok Napja.

December 1-je a Logisztikusok Napja. Ebből az alkalomból dr. Szekeres Imre honvédelmi miniszter és Havril András vezérezredes, HM Honvéd Vezérkar főnök az alábbi levélben köszöntötte az érintetteket.

Tábornokok, Főtisztek, Tisztek, Zászlósok, Tiszthelyettesek, Tisztesek, Honvédek, Köztisztviselők, Közalkalmazottak!

A **Honvédelmi Minisztérium** és a **Magyar Honvédség** vezetése nevében köszöntjük Önöket szakmai ünnepük, a **Logisztikusok Napja** alkalmából. Köszöntjük a munkánk anyagi és technikai feltételeit, mindennapjaink háttérét biztosító szakembereket. Szinte nincs olyan területe a katonai szakmának, amelyen – láthatóan, vagy kevésbé észrevehetően – a logisztika ne lenne jelen. Önök a háttérben, megbízhatóan dolgoznak – nélkülözhetetlenségüket valójában csak a munkánkat közvetlenül érintő ügyekben érzékeljük. Munkájuk lényege a folyamatos támogatás, ami nélkül a még oly kiválóan kiképzett csapatok sem érhetnek el sikereket. Méltó követői elődeiknek, akik egykor a harcmezőkön bizonyították felkészültségüket és szakmai tudásukat.

A 21. század a logisztikusok számára is új kihívásokat hozott. A katonai élet mindennapjainak, a kiképzéseknek, a gyakorlatoknak a kiszolgálása mellett a határainkon túl – esetenként attól több ezer km távolságban – tevékenykedő magyar katonák munkájának támogatása is az Önök

¹ Dr. Németh Ernő nyá. ezredes, a hadtudomány kandidátusa.

feladata. A magyar katonalogisztika ezen a téren is magas fokú felkészültségről, a feladat iránti elkötelezettségről tesz tanúbizonyságot.

A Magyar Honvédség logisztikai támogatási rendszere, szervezete is jelentősen átalakult az utóbbi években. 2007. január 1-jétől a feladatrendszert kétvélasztottuk termelői és fogyasztói logisztikára. A 2008-as év bizonyította, hogy az új működési rend bevált, a létszámában kisebb szervezet képes a korábbi feladatok teljesítésére. E szerint kell folytatniuk munkájukat a jövőben. Önök megalapozták bizalmunkat, hogy a katonalogisztika hivatásos és szerződéses, valamint a közalkalmazotti állománya továbbra is az eddigi megszokott magas színvonalon végzi munkáját.

Az ünnepi alkalomból köszönetet mondunk Önöknek felelősségteljes munkájukért, a Magyar Honvédség feladatainak magas szintű támogatásáért. Meggyőződésünk, hogy felkészültségük, hivatás- és szakmaszeretetük szilárd és megbízható alapot jelent a jövőben is a feladatok eredményes végrehajtásához.

Mindehhez kívánunk önöknek szakmai sikereket, katonaszerecsét, erőt és egészséget, magánéletükben sok örömet, boldogságot!

Dr. Szekeres Imre

**a Magyar Köztársaság
honvédelmi minisztere**

Havril András vezérezredes

HM Honvéd Vezérkar főnök

CSAPATZÁSZLÓ – ADOMÁNYOZÁSI ÜNNEPSÉG A HM FEJLESZTÉSI ÉS LOGISZTIKAI ÜGYNÖKSÉGNÉL

2008. november 27-én megalakulásának egyik fontos mérföldkövéhez érkezett a HM Fejlesztési és Logisztikai Ügynökség: a Logisztikusok Napjához kötődően Dr. Sólyom László, a Magyar Köztársaság elnöke csapatzászlót és zászlószalagot adományozott a katonai szervezet részére.

A Stefánia Palota Színháztermében megrendezésre került ünnepség Dr. Szekeres Imre honvédelmi miniszter és Havril András vezérezredes, a HM Honvéd Vezérkar főnöke a Logisztikusok Napja alkalmából született levelének ismertetésével kezdődött.

A köszöntő levél és zászlóadományozási okirat ismertetését követően Dr. Szekeres Imre ünnepélyes keretek között adta át a csapatzászlót Dr. Horváth József dandártábornoknak, a HM Fejlesztési és Logisztikai Ügynökség vezérigazgatójának. A köztársasági elnöki zászlószalagot Palásti Ferenc dandártábornok, a Köztársasági Elnöki Hivatal Katonai Főosztályának vezetője kötötte fel a zászlóra, melyet a történelmi egyházak képviselői szenteltek meg.

Ünnepi beszédében a honvédelmi miniszter felelevenítette a HM Fejlesztési és Logisztikai Ügynökség történetének állomásait hangsúlyozva, hogy a két hónap híján két éve alakult szervezet hatékonyan működik, kiváló eredményeket mutat fel. Az Ügynökség létrehozására a minisztérium és a honvédség szervezeti-vezetési struktúrájának megújítása

keretében került sor, hiszen a tárca fontos törekvése volt a csapatok korszerű, racionális és hatékony ellátását biztosító logisztikai rendszer kialakítása.

Dr. Szekeres Imre elmondta: *„Az Ügynökség feladatai közül a „leglátványosabb” a kutatás-fejlesztés, a beszerzés, a minőségbiztosítás, a programmenedzsment, a nemzetközi ellátás szakfeladatait. A „kiemelkedő” jelző a Gripen-programé. A „legnagyobb nemzetközi sikert hozó” vitathatatlanul a C-17-es program.”* A miniszter külön megköszönte az Ügynökség kiváló szakmai munkáját, melynek eredményeképpen Magyarország adhat otthont a **NATO stratégiai légiszállító képességének. A C-17-es program ötvözi a NATO és EU érdekeket, hosszú távú elkötelezettséget jelent, és egyben intenzív katonai, szervezeti együttműködést követel meg.**

A honvédelmi miniszter kiemelte, hogy az **Ügynökség** szerteágazó feladat- és tevékenységrendszerét, magas színvonalú munkáját ismeri el a csapatzászló, mely szimbólum szól mindazon szervezeteknek és személyeknek, akik a logisztikai területén munkájukkal biztosítják a honvédség mindennapi működését.

Dr. Horváth József dandártábornok válaszbeszédében elmondta, hogy a **HM Fejlesztési és Logisztikai Ügynökség** a világban történő változásokat és folyamatokat azonnal, gyors reagálási készséggel érzékeli, alkalmazkodik hozzájuk és kezeli azokat. A vezérigazgató hangsúlyozta: *„E folyamatok kézben tartása felkészültséget, gyakorlatot, konfliktustűrő képességet, kreativitást, bátorságot és nyíltságot követel meg az Ügynökség valamennyi szakemberétől.”* Az Ügynökség munkája a társadalmi és a szakmai közvélemény előtt zajlik: a gazdálkodási szabályok betartása és betartatása, a transzparencia elvének érvényesítése, a racionális, szabályszerű gazdálkodás és cselekvés szervezetükben teljesedik ki.

Az ünnepi rendezvény záróakkordjaként **Dr. Szekeres Imre honvédelmi miniszter, Hazuga Károly, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság parancsnokhelyettese és Dr. Horváth József dandártábornok** elismeréseket adott át a logisztika területén dolgozó szakembereknek, majd az **MH Légierő Zenekar** műsorát hallgathatták meg az ünnepi állománygyűlés résztvevői.

Az ünnepséget követő állófogadáson **Mikita János mk. altábornagy, a HM Honvéd Vezérkar főnök helyettese** pohárköszöntőjében köszönetet mondott a logisztikusok felelősségteljes munkájáért, a **Magyar Honvédség** feladatainak magas szintű támogatásáért, valamint hivatás- és szakmaszeretetükért, mely szilárd és megbízható alapot jelent a jövőben is a feladatok eredményes végrehajtásához.

Szöveg: Szabóné Szabó Andrea alezredes HM KTF PR Koordinációs Osztály kiemelt főtiszt.

Fotó: Hajdú Ferenc mk. alezredes a HADITECHNIKA főszerkesztője.

LOGISZTIKUSOK NAPJA AZ MH TÁMOGATÓ DANDÁRNÁL

A Logisztikusok Napja alkalmából 2008. december 02-án az MH Támogató Dandár ünnepi állománygyűlést tartott, ezzel is megköszönve és elismerve mindazok munkáját, akik kiemelkedően teljesítettek a logisztikai szakterületen.

A levezető elnök *Aulechla József ezredes, MH TD parancsnokhelyettes* (támogató) köszöntötte az elnökség soraiban helyet foglaló *Hazuga Károly vezérőrnagyot, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság parancsnokhelyettesét, Dr. Gáspár Tibor nyá. mk. vezérőrnagyot, az MH Összhaderőnemi Logisztikai és Támogató Parancsnokság volt parancsnokát és Krnák János ezredest, az MH Támogató Ezred volt parancsnokát*, valamint a meghívott és berendelt állományt.

Polonyi Gábor hadnagy ismertette *dr. Szekeres Imre, a Magyar Köztársaság honvédelmi miniszterének és Havril András, a Honvédelmi Minisztérium Honvéd Vezérkar főnökének* köszöntő levelét. Ezután *Horváth Ferenc dandártábornok az MH Támogató Dandár parancsnoka* Szolgálati Érdemjeleket, Honvédelemért Kitüntető Címeiket, emléktárgyakat, differenciált kereset kiegészítéseket, illetményemeléseket és ajándéktárgyakat adott át az elismerésben részesülteknek.

Bugyi Csaba őrnagy, az MH TD Logisztikai Főnökség, Tervező részleg, részlegvezetője (log. főnök h.) ünnepi beszédében elmondta,

hogy „*a logisztikusok mindig fontos, nemegyszer döntő szerepet játszottak a hadseregek sikereiben.*” Történelmi áttekintést adott a logisztika kialakulásáról, valamint arról, hogy napjainkban mennyire bonyolult, összetett fogalom és tevékenységgé vált. **Bugyi őrnagy** ismertette,

hogy a **Dandár** megalakulása óta milyen kihívásokkal kellett szembenézniük és milyen sokrétű feladat ellátásában kellett részt venniük. Utolsó gondolatként pedig megköszönte mindazon katonai szervezeteknek a segítséget, amely a magas fokú elvárások teljesítéséhez hozzásegítették az alakulatot.

Az állománygyűlésen résztvevő állomány a **Magyar Ellátó Katonák emlékére emelt kopjafához** ment, ahol **Csankó Ilona törzsőrmester** előadásában **Rimay János**: „Egy katona éneke” című versét hallgathatták meg.

Az ünnepség a kopjafa megkoszorúzásával ért véget.

veg:
Ba-
százados.

Sző-
Gémes
lázsné

Fotók: Szabó Lajos zászlós.

LOGISZTIKUSOK NAPJA AZ MH LOGISZTIKAI ELLÁTÓ KÖZPONTBAN

Budapesten a mátyásföldi székhelyű Logisztikai Ellátó Központ életében kiemelt jelentőségű nap ez minden évben, hiszen a szakmát, a csapatellátást ünnepeljük.

Az ünnepség a jó helyi kapcsolatoknak köszönhetően a **XVI. kerületi Erzsébet-ligeti Színház** nagytermében került megrendezésre. Ezen a jeles napon a meghívott vendégek közül kiemelt tisztelettel fogadta és köszöntötte **Barnucz Albert mérnök ezredes úr** a Logisztikai Ellátó

Központ parancsnoka Tömböl László mérnök altábornagy urat a MH Összhaderőnemi Parancsnokság parancsnokát, Dr. Horváth József dandártábornok urat a HM Fejlesztési és Logisztikai Ügynökség vezérigazgatóját, Katona Károly mérnök dandártábornok urat a HM Személyzeti Főosztály főosztályvezetőjét, Dr. Vidorné dr. Szabó Györgyi országgyűlési képviselőasszonyt és Kovács Péter urat a XVI. kerület polgármesterét.

Az ünnepségen felolvasásra kerültek a **Magyar Köztársaság Honvédelmi miniszterének**, a **MH Vezérkari főnökének** és a **MH Összhaderőnemi Parancsnokság parancsnokának** köszöntő levelei. Jóleső érzéssel hallgatta a logisztikus állomány az abban foglalt köszöntő szavakat és elismerő gondolatokat.

Az ünneplés nem maradhat ünnepi műsor nélkül, most is így volt ez. Először a **Magyar Honvédség Székesfehérvári Helyőrség Zenekara** játszott két vidám big band számot majd a **Honvéd Színház** két nagyszerű művésze szórakoztatta az operett irodalom legismertebb műveivel a közönséget.

Az ünnepi állománygyűlést állófogadás követte, amelyen a jutalmazott és elismerésben részesült katonák és közalkalmazottak együtt ünnepelhettek előjáróikkal.

Szöveg: Bódi Róbert százados.

Kép: Szabó Lajos zászlós

KOSZORÚZÁS „A MAGYAR ELLÁTÓ KATONÁK” EMLÉKTÁBLÁNÁL

A **Logisztikusok napja** a „*Magyar ellátó katonák emlékére*” állított emléktábla koszorúzással záródott a **Logisztikai Ellátó Központ 3. Raktárbázisán**.

Az emléktábla koszorúzási ünnepségen megjelentek a **HM** és **MH** vezetői, képviselői és a meghívott vendégek. Ünnepi megemlékezésen **Hazuga Károly vezérőrnagy az MH Összhaderőnemi Parancsnokság parancsnok helyettese** mondott ünnepi beszédet.

ÜNNEPI BESZÉD

Tábornok és Tiszt Urak!

Hölgyek és Urak!

Tisztelt Meghívott Vendégek!

A történelem homokórája továbbpergett, megint eltelt egy esztendő és mi újra emlékezve rátok, főhajtással, tisztelettel itt állunk előttetek fegyverhordozók, fegyverkovácsok, fegyvertári gondnokok, borbélyok, felcserek és orvosok, élrelmező biztosok, élrelmező tisztek, kocsimesterek,

szállásmesterek, vonatosok, gh-sok, hadtáposok, haditechnikások, közlekedésiek, logisztikusok, és mások – egyszóval ellátó katonák.

Az évente megtartásra kerülő **Logisztikusok Napja** jó alkalom arra, hogy visszaemlékezzünk szakmai elődeinkre, akiktől példamutatást, kitartást, áldozatkész szolgálatot, harci helytállást, a szakma szeretetét örököltünk.

Tisztelt Megemlékezők!

A hadrakelt erőkről történő gondoskodás, azok ellátása a magyar katonai történelemben több ezer esztendőre tekint vissza. A hadvezéreink mindig is kiemelt figyelmet fordítottak erőik hadrafogható állapotban tartására, minél tökéletesebb hadfelszereléssel történő ellátására.

A történelem viharában hol leértékelődött, hol erősödött az ellátó szervezetek tevékenységének megítélése, azonban szükségessége napjainkban sem vonható kétségbe. Nem szorul bizonyításra, hogy a hadsereg megfelelő felszerelés, ellátás, az azt végrehajtó szakképzett állomány nélkül működésképtelen.

A haderő szervezetének, harci-technikai színvonalának, valamint anyagellátásának rendszere mindenkor az adott korszak politikai, társadalmi, gazdasági adottságaira épült.

Idézzük fel röviden ezen korszakokat emléket állítva ezzel az azokban dicsőséget szerzett ellátó katonáknak.

A honfoglalás kori magyarság, a korai és virágzó feudalizmus korában *szervezetszerű katonai ellátó szolgálat* még nem alakult ki. A hadseregről történő gondoskodás a katonaságot felállító főurak, valamint a hadvezérek feladata volt, akiknek gazdasági alkalmazottak álltak rendelkezésre, az ellátás szervezésére és megvalósítására. **Ők voltak az első katonai ellátók.**

A harcba vonuló seregek elsődlegesen a *magukkal vitt készletekből* éltek, amelyek általában *helyszíni beszerzésből, zsákmányból* pótoltak. De voltak már esetek arra is amikor a tervezett hadműveletek irányában *előre, raktárakban tartalék készleteket* halmoztak fel.

A mohácsi csata utáni időszaktól kezdődően a magyar haderő a Habsburg császári hadsereg részét képezte, így anyagellátási szervezete és rendszere is annak keretében alakult és fejlődött. Az anyagellátó szervezetek fejlődését jól mutatta, hogy a **16. században** megjelentek a

csapatoknál az *élelmezőmesterek, élelmezőbiztosok, piacmesterek* és még más beosztások, majd a **17. században** létrehozták az ellátás legfelsőbb irányító szervét a **főhadbiztossági és főélelmezési hivatalokat**, a táborban lévő csapatoknál pedig a **tábori hadbiztosságot**.

Ugyanezen időben hozták létre a harci-technikai anyagellátás vezetési és felügyeleti szervét az **Országos és Házi Főszerhivatalt** is.

Anyagellátó intézetként működtek a különféle *anyagraktárak, fegyverzet-, lőszer-, ruházat-, lábbeli és egyéb* felszerelési cikkeket előállító, **javító műhelyek**, ezek azonban ebben a korban még nem rendelkeztek szervezetszerű katonai állománnyal és felszereléssel.

Az 1848-49-es szabadságharc hadseregének hadianyaggal való ellátása rendkívül súlyos feladat elé állította a forradalmi vezetést. Az országban teljesen hiányzott a **gyáripar**, de bámulatosan rövid idő alatt teremtték meg a forradalom **hadiiparát**. A hiányosságok ellenére a honvédsereg egy éven keresztül sikeresen harcolt az osztrák számbeli és anyagi túlerővel szemben.

Az **Osztrák-Magyar Monarchia** haderájének fejlődése magával hozta a **császári és királyi vezérkar** létrehozását, amely a hadsereg szervezésén, a hadműveletek tervezésén kívül a hadműveletek **anyagi** biztosítását is végezte.

Szervezetileg létrejöttek a pénz-, élelem- és ruházati ellátás szakosított katonai szervei: a **hadbiztosok**, a **számvevő katonai tisztviselők** és a **csapatgazdászati tiszti** beosztások. E szolgálatok pontos ellátásának szabályozására a szakállomány munkájának segítésére már **szakutasításokat** is készítettek.

A háborús viszonyok során a **Monarchia** hadereje **többmillió**s tömeghadsereggé vált, új harceszközök jelentek meg. A nagy létszámú hadsereg fenntartása hatalmas anyagmennyiséget kívánt, így az ellátó állomány létszáma is egyre növekedett. *Az ellátó szolgálatot dandár, hadosztály, hadtest és hadsereg szinteken már rendszeresített ellátó intézetek végezték, szervezetszerű ellátó szakállománnyal, működésükhöz szükséges felszereléssel és meghatározott anyagkészletekkel.*

A hosszúra nyúlt I. világháborúban a **Monarchia** politikai és katonai vezetői csak a körülmények kényszerítő hatására tették meg intézkedéseiket a béke termelésről a hadigazdálkodásra történő áttérésre. Ez a késedelem számos nehézség forrásává vált már a háború kezdetén, amikor *nem volt elegendő fegyverzet, lőszer, ruházat és felszerelés*. Mind-

ezek következtében mind a harcoló és mind az ellátó katonák is rendkívüli igénybevételnek, sok nélkülözésnek és szenvedésnek voltak kitéve a különböző hadszíntereken.

A magyar haderő második világháborús véres tragédiája is azzal a tanúsággal szolgál számunkra, hogy az anyagi felkészülés alapos megszervezése, az állományról való szakadatlan gondoskodás egyik fontos előfeltétele annak hogy harcoló és őket ellátó, kiszolgáló katonáink helyt tudjanak állni a korszerű harc nehéz körülményei között.

A háborút követő több mint fél évszázad alatt a technikai haladás következtében magyar haderő és annak ellátó szolgálata olyan fejlődésen ment keresztül, amelyet elődeink el sem tudnának képzelni. Ellátó katonáink munkáját segítő *intelligens* eszközök, berendezések jelentek meg, amelyek használatával egyszerűsödött, biztonságosabbá vált munkájuk, a katonatársakról technikai eszközökről történő gondoskodás.

A közelmúlt ellátó katonáinak nem kellett életüket áldozni totális háborús célokért, békés körülmények között folytathatták áldozatkész munkájukat. Azonban mindig szem előtt tartották, tartják azt a híres mondatot, hogy „*az ellátás békében is harcfeladat*”.

Az ellátó katonák élete, munkája soha nem volt egyszerű akár laktnyában, akár a gyakorlótéren, akár a harcmezőn, esőben, fagyban, sárban és hóviharban mindig helytálltak. ***Az ellátó katona volt és ma is az a személy aki korábban kel és később fekszik. Az ellátó katona az a katona aki tudása legjavát adva biztosítja a harc sikerét, bajtársai, katonatársai küldetésének eredményes végrehajtását.*** Az ellátó katona az a katona, akire mi utódok emelt fővel emlékezünk, hiszen tudjuk, hogy harcban soha nem hagyta, hagyja ellátatlanul bajtársait.

Jelen idők ellátóinak sem jut könnyű feladat osztályrészül. Az utóbbi évek sorozatos átalakítása, létszámcsökkentések, az ellátó rendszer újragondolása újabb kihívásokat jelent számunkra. Jelentős feladat hárul ránk a szövetségi rendszerből adódó kötelezettségekből, a békefenntartás érdekében küldetésüket teljesítő nemzeti kontingensek ellátásából.

E kihívásoknak mind a honi területen, mind a műveleti területen tevékenykedő ellátó katonáink, elődeink példáján követve, nemzetünknek elismerést szerezve, megfelelnek.

Emlékezzünk meg parancsnokainkról is. Hiszen az ellátó katonáink munkájukat nem önmaguk érdekében végezték, hanem parancsno-

kaik legjobb segítői voltak mind a békés kiképzési napokon, mind a harcmezőkön. A parancsnokok adtak iránymutatást, és ők gondoskodtak magukról az ellátó katonákról.

Tisztelt Vendégeink!

Koszorúinkat elhelyezve tisztelegjünk ellátó katonáink emléke előtt.

Ellátó katonák köszönetet mondunk tetteitekért, ígérjük, hogy munkák során példaként szolgáltok számunkra.

Zárógondolatként egy volt logisztikai munkatársunk versével köszönök el.

*„Őshazától napjainkig
Küzdelmes napok jártak,
Számos harcban edződve
Mindenkit kiszolgáltak,
Kit a hajnal hasadása
Serény munkán ért,
A fáradt harcos már pihent,
Amikor ő nyugovóra tért,
Ti vagytok dicső elődeink
Kardesiszárok gh-sok,
Hős ellátó katonák
Büszkék vagyunk rátok.”*

Zsiborás János nyá. ezrdes:

Ellátó katonák emlékére

(részlet)

ÁTALAKULÓ LOGISZTIKA AZ ÁTALAKULÓ NATO-BAN

Vasvári Tibor – Papp Gábor¹

Nemzetközi konferencia került megrendezésre – a budapesti NATO védelmi miniszteri értekezletet megelőzően – október 8-9-én Veszprém-ben, a Honvédelmi Minisztérium, a Pannon Egyetem, a Miniszterelnöki Hivatal, a Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium valamint a Közlekedési, Hírközlési és Energiaügyi Minisztérium közös szervezésében.

A konferenciára *meghívást kaptak* a logisztika fejlesztésében, elméleti és gyakorlati kérdéskörében érdekelt szervezetek és neves személyiségek. Az érdeklődést jellemezte, hogy *11 ország, mintegy 120 fővel képviseltette magát*, köztük hazai és külföldi szakmai intézmények, NATO szervezetek, NATO és hazai felsőoktatási intézmények, a HM, NFGM, KM, FLÜ, ÖHP katonai és szakmai vezető állomány, civil-katonai együttműködők, valamint a szakmai és tudományos élet reprezentánsai. A kétnapos rendezvénynek a **Villa Medici** konferenciaközpont adott otthont.

A konferencia alapvető célkitűzése volt a NATO átalakulási folyamat stratégiai célkitűzéseiből, valamint az átalakítás aktuális feladataiból következő, a NATO logisztikára vonatkozó elvárások, követelmények feltárása, összefoglalása. További jelentős célkitűzés volt a szövetség és tagországok tárgyhoz tartozó fejlesztéseinek és tudományos munkájának, eredményeinek bemutatása.

A konferencia természeténél fogva alapvetően NATO kiterjesztésű, és a szövetség érdekében történő logisztikai folyamatok vizsgálatára összpontosított. A témák felölelték a civil és katonai együttműködés, a **kiválósági központ** létrehozásának és működtetésének fontosabb elemeit. A szállítói oldalt elsősorban a végrehajtásban érintett szervezetek – **NAMSA, Hellman Worldwide Logistics, Kellog Brown and Root** – részletesen, az időkorlát figyelembevételével elemezték.

¹ Dr. Vasvári Tibor nyá. ezredes, Papp Gábor nyá. alezredes.

A konferencia nyitó elnöksége: balról-jobbra: Dr Rédey Ákos Pannon Egyetem rektor, Debreczeni János Veszprém város polgármester, Morber Ferenc ny. altbgy, Mikita János altbgy HVKFh, Garamhegyi Abel államtitkár, Dr Frieler Ferenc Pannon Egyetem dékán.

A konferenciát megelőző este **Gémesi Ferenc**, a **Miniszterelnöki Hivatal szakállamtitkára** köszöntötte a résztvevőket,- ezzel is kifejezve a konferencia, nemcsak szakmai szempontú jelentőségét – ahol kötetlen eszmecsere valósult meg a résztvevők között, mintegy megadva ezzel a tanácskozás alaphangulatát.

A résztvevőket a konferencia fővédnöke, Dr. Szekeres Imre honvédelmi miniszter nevében Mikita János altábornagy vezérkar főnök helyettes, Dr. Rédei Ákos professzor, a Pannon Egyetem rektora és Debreczeni János, Veszprém város polgármestere köszöntötte. Kellemes színfolt és jó „*szakmai*” bevezető megalapozás volt **Veszprém** városról és vonzáskörzetéről, logisztikai szempontok és tartalmi összetevők szerint készített **rövid kisfilm** bemutatása.

Garamhegyi Ábel, a Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium nemzetközi gazdasági kapcsolatokért felelős **szakállamtitkára** bevezető előadásában kiemelte **Magyarország logisztikailag kedvező közepkelet európai stratégiai helyzetét**, logisztikai eredményeit és fejlesztési lehetőségeit. Hangsúlyozta, hogy a hazai logisztika tapasztalatok, valamint a tudományos potenciál magas szinten képes hozzájárulni a **NATO** logisztikai átalakításához.

Dr. Friedler Ferenc, a Pannon Egyetem Műszaki Informatikai Kar dékánja a „**NATO kiválósági központok új generációja: a logisztikai kiválósági központ**” című előadásában bemutatta a hazánkba tervezett **NATO** logisztikai kiválósági központ koncepcióját, a kiválósági központok új generációjának tapasztalatait, több olyan újszerű megoldásról, fejlesztési eredményről is beszámolt, amely hozzájárulhat a **NATO** kiválósági központok hálózatának továbbfejlesztéséhez.

Lawrance M. Lashkevich, a **kanadai Materiel Systems and Supply Chain Department of National Defence vezérigazgatója** áttekintette a politikai, gazdasági és biztonságpolitikai helyzetnek a logisztikára – elsősorban a védelmi logisztikára – gyakorolt hatását, a kihívásokra adott válasz, az átalakítás, kanadai nemzeti aspektusait, valamint kiemelte a logisztikai kiválósági központok jelentőségét ebben a folyamatban.

James Soligan altábornagy, a **NATO Szövetséges Átalakulási Parancsnokság törzsfőnökhelyettes, átalakítási igazgató** a szövetség oldaláról mutatta be az átalakulás szükségességét, röviden bemutatta az **Átalakulási Parancsnokság** funkcióját és a kiválósági központok meghatározó szerepét az átalakulás folyamatában.

Dr. Antoni Alfonz, az **Európai Logisztikai Társaság elnöke**, a **Magyar Logisztikai Egyesület** elnökségi tagja, egy nemzetközi – *német, amerikai és kínai* – logisztikai tudományos kutatási program alapján adott áttekintést a logisztikai trendekről és stratégiákról, a logisztika há-lózat-szemléletű megközelítésének kompetenciáiról.

A hazai katonai logisztikai helyzetet és a nemzetközi szerepvállalás kiterjedését és általános tapasztalatait, valamint célirányos összefüggéseit **Hazuga Károly vezérőrnagy** az **Összhaderőnemi Parancsnok szakmai helyettese** ismertette, mintegy zárásaként a kétnapos tanácskozásnak.

A konferencia demonstrálta, hogy **Magyarország nagy súlyt helyez a NATO átalakulási folyamat támogatására**, ennek szellemében került bemutatásra a NATO szakmai közösségének a hazánk által vállalt **NATO logisztikai kiválósági központ** koncepciója. A konferencia egyik kiemelt sajtóösszege volt, hogy az előadások angol nyelven kerültek ismertetésre.

A kiválósági központ alapvető rendeltetése, hogy a tagállamok szintjén kétirányú tudástranszfert valósítson meg, elősegítse az átalakulási folyamatát, valamint a katonai képzés és oktatás fejlődését, javítsa a tagállamok közti együttműködést és a közös képességek fejlesztését.

A logisztikai kiválósági központ a létrehozó nemzet részére is **jelen-tős előnyöket biztosít**, elősegíti a nemzeti versenyképesség megőrzését, folyamatos továbbfejlesztését; **közvetít** a tudományos, gazdasági és védelmi logisztikai szereplők között, nemzetközi beágyazottságot biztosít a nemzeti fejlesztéseknek.

A szövetségen belül jelenleg logisztikai területen nincs ilyen jellegű komplex tudásközpont, illetve Magyarország nem rendelkezik felajánlható hasonló logisztikai intézménnyel. Ezért is volt kézenfekvő hazánk számára a kezdeti megfontolás után a soron következő lépések megtétele. Mint ismert hazánk az egészségügy területén ilyen **Kiválósági Központ** létrehozása és működtetése szempontjából már előrehaladott erőfeszítéseket tett és folytat.

A Veszprémi Pannon Egyetem Műszaki Informatika Kara vállalta fel a megvalósítás lépéseit, amihez úgy vélem, minden segítséget meg kell adni. ***A kar nemzetközi hírű tudósokkal rendelkezik, infrastruktúráját biztosít, valamint Veszprém város teljes partner ebben a kérdésben.***

Az ötlet és az igény már **2004- 2005-ben** megjelent, és úgy tűnik, az érintettek e témában való széleskörű összefogása és támogatása előremutató, mint ahogy ezt a konferencia megrendezése is szemléltette. ***Ugyanilyen támogatás és biztatás volt kihallható az előadóktól és a felszólalóktól is.*** Az érdeklődésből és hozzászólásokból kitűnt a téma összetettsége és a szerteágazó kérdéskörök bonyolultsága.

Mindenesetre a magyar logisztikai társadalom részére ez óriási kihívás és megtiszteltetés is egyben. A továbbiakban most már az elhatározott szándékot követően komoly közvetlen szakmai előkészítő gyakorlati tevékenységre van szükség, vagy pedig ez is halványlángú ötletként marad meg.

A MAGYAR KATONAI LOGISZTIKAI EGYESÜLET EGY ÉVES MŰKÖDÉSÉNEK TAPASZTALATAI

*Dobó Péter*¹

Nagy örömmre szolgál, hogy a „feléledt” Logisztika folyóirat keretein belül számolhatok be a Tisztelt olvasóknak az Egyesület működésének egy éves tapasztalatairól, és egyben megragadhatom az alkalmat arra is, hogy ezzel a tájékoztatóval további érdeklődést is kelthetek egyesületi munkánk irányába.

Az olvasók előtt ismert tény, hogy a **Magyar Katonai Logisztikai Egyesület (MKLE)** megalakulásának és legfontosabb célkitűzéseinek e folyóirat hasábjain egy éve hangot adtunk.

Az eltelt időszak legfontosabb feladatát képezte az egyesületi élet *szervezeti kereteinek kialakítása* mellett, a működést alapjaiban meghatározó *kapcsolati rendszer*, a *megismerhetőség* feltételeinek kiépítése.

Együttműködési megállapodások sorát kötöttük meg, s az együttműködő partnerek között a katonai és polgári szervezetek egyaránt megtalálhatók.

Kiemelt katonai együttműködő a **HM Fejlesztési és Logisztikai Ügynökség**, a **HM Elektronikai, Logisztikai és Vagyonkezelő Zrt**, a **HM CURRUS Zrt**, a **HM Kulturális Szolgáltató Kht**, a **HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum**, amelyekkel nem csak a működés feltételrendszerének megteremtésében találtunk partnerre, hanem *konkrét együttműködési területek kijelölésével a tartalmi munka beindításában* is nagy segítséget kaptunk.

A polgári élet területéről meghatározó jelegű kapcsolat alakult ki a **Magyar Logisztikai Egyesület** szervezetével, mellyel már több közös rendezvény is lebonyolításra került és jó úton haladunk a **katonai és polgári** logisztika kapcsolódó területeit érintő kérdésekben, a további célkitűzések meghatározása területén is.

¹ Dobó Péter nyá. vezérőrnagy, a volt MH Logisztikai Főcsoportfőnökség főcsoportfőnöke, a MKLE elnöke.

Természetesen ezzel még nem zárult le azoknak a köre, akikkel szorosabbra szeretnénk fűzni kapcsolatunkat. Előrehaladt tárgyalások folynak a **Védelmi Ipari Szövetséggel**, kezdeményeztük az **Összhaderőnemi Parancsnoksággal**, a **Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemmel** a kapcsolatok, az együttműködés kiépítését.

Intenzív tagtoborzást indítottunk be, melynek keretében felhívással fordultunk a **Magyar Honvédség meghatározó katonai szervezetei parancsnokaihoz**, támogatást kérve az egyesületünk célkitűzéseinek mind szélesebb körű megismertetéséhez.

Az Internetes megjelenésünk megújult. Az új **weblapon** igyekszünk minden aktuális információt a lehető leggyorsabban közreadni, annak érdekében, hogy tagságunk - és bízom benne az érdeklődő szimpatizánsok is - megkapják az eligazodásukat segítő **tájékoztatót**, valamint szervezeti életünk ezen keresztül is teljes nyilvánosságot nyerjen.

A közgyűlés által meghatározott éves feladatokat hiánytalanul teljesítettük, beindultak a **tematikus klubnapok**, ezeken áttekintettük a **termelői és fogyasztói** logisztika aktuális kérdéseit, megismerkedtünk a **HM CURRUS Zrt** tevékenységével.

Előkészítés alatt van a **MH missziós tevékenysége és annak sajátos logisztikai vetületeinek feldolgozását célzó klubnap szervezése**, amelyet terveink szerint egy **kaposvári** látogatás is követ majd, ahol gyakorlatban is érezkelhetjük a megvalósítás aktuális feladatait.

Annak érdekében, hogy minél több tagunk megtalálhassa személyes helyét és szerepét az egyesületi életben **megkezdjük a kis létszámú ügynevezett műhelycsoportok kialakítását**, ahol az egyesületi munka az azonos érdeklődésű, szakmai területeket is figyelembe véve folyhat, és az aktivizálható tagjaink **saját maguk által szervezett** tevékenységet tudnak folytatni.

Nem kívánunk megmaradni csak a saját berkeinken belül, széles kitékintést igénylő témák feldolgozásának napirendre tűzésével szeretnénk az ez irányú érdeklődőknek is fórumot biztosítani.

A **fiatal** logisztikusok támogatása is célkitűzéseink között szerepel, ezért teljes nyitottsággal vagyunk a **Nemzetvédelmi Egyetem** irányába, keresve azokat a formákat, amelyek között szakmai és később talán anyagi támogatást is tudunk majd nyújtani a szakma jövőjét építőknél.

Az eddig eltelt idő és a megvalósított feladatok is azt bizonyítják, hogy a kezdeti döcögést követően intenzív munka indult be, de nem lehetünk elégedettek az eredményekkel. Még mindig nem találtuk meg a leghatékonyabb módszert, amivel tagságunkat mozgósítani tudnánk szervezett programjainkon való részvételre, és hogy javaslataikkal az egyesületi programok választékát növelhetnénk.

A „*családias hangulatú klubnapok*„ bár hasznosak, és tartalmasak, de a résztvevők viszonylag kis létszáma miatt nem mondhatjuk átfogó jellegűnek.

Szakmai kezdeményezésünk sajnos még a HM tárcán belül sem kapott a megismeréshez elengedhetetlen publicitást. Többen talán attól félnek, hogy a zömében nyugdíjas (nem mindenki önszántából) szakgárda okoskodása esetleg sértheti a szakmát jelenleg gyakorlók önállóságát, döntési kompetenciáját, vagy önérzetét.

Törekvéseinktől mind ez nagyon is távol áll. Nincs szándékunkban, hogy bármilyen szakmai kérdésben magunknak döntő jelentőséget tulajdonítsunk. Ellenkezőleg, célunk az, hogy bizzanak meg bennünket egy-egy kérdésben alternatívák kidolgozásával, kérjék ki szakmai álláspontunkat, véleményünket és annak megtétele, megbeszélése, megvitatása után a felelős döntés és ezzel kapcsolatos tevékenység a szakmát gyakorlók kezében van. Egyetértés esetén külső segítőként támogatást nyújtanánk az egyesületi munkamódszerekkel annak megvalósításában.

Nem kívánjuk a „*bölcs kádi*” szerepét játszani, de megítélésünk szerint az egyesültünk tagi összetétele alapján, képes a legkülönbféle szakmai terület akár egyes speciális vagy átfogó koncepcionális kérdésének megfogalmazására, tapasztalatai alapján a döntési alternatívák kidolgozására vagy a jelenleg kapacitáshiány miatt nem, vagy csak érintőlegesen művelt területek feladatai megvalósításában való aktív részvételre.

Természetesen ezeket a tevékenységeket szigorúan szerződések, keretek között, a tényleges igény és teljesítmény alapján történő elszámolással végeznénk, ami nem a tagság anyagi haszonszerzését célozza, hanem a tagság éves tagdíja mellett az egyesületi élet jobb működését, valamint terveink szerint a fiatal logisztikusok képzését, a működő továbbképzések pénzügyi támogatását szolgálja.

Jelentkezésünk azt a célt is szolgálja, hogy az olvasók segítségével **még több szervezet és személy** ismerje meg az egyesületünket. Legyen lehetőségük, megismerni alapszabályunkat, kellő affinitás esetén pedig taggá válva segíteni, hogy mind hasznosabb tevékenységgel járulhassunk

hozzá a katonai logisztika aktuális kérdéseinek mind szélesebb körű feldolgozásához és a jelentkező feszültségek eredményes feloldásához.

Kérem a tisztelt olvasót, aki számítógéppel rendelkezik, vagy közelébe kerül, kattintson a www.mkle.hu honlapra, és tekintse meg az Egyesület szervezeti életét szabályozó dokumentumainkat, aktuális információinkat.

Ha úgy ítéli meg az olvasó, hogy törekvéseink támogathatóak, akár aktív tagként, vagy csak egyszerűen szimpátia alapon segítsen bennünket azok megvalósításában.

Levélcím: 2310 Szigetszentmiklós Málna utca 25.

Adószám: 18720789-1-13

A bírósági bejegyzés száma: 13 pk 60.600/2007/4

Telefon: 30/9522-022 vagy 30/2306-848

www.mkle.hu

MKLE

ÉRTÉKELŐ ÉS FELADATSZABÓ ÉRTEKEZLET A HM FEJLESZTÉSI ÉS LOGISZTIKAI ÜGYNÖKSÉGEN (HM FLÜ)

Németh Ernő¹

Az éves értékelő és feladatszabó értekezlet 2008. február 18-ikán került levezetésre, amelyen részt vett: **Dr. Füredi Károly** HM Védelmi tervezési és infrastrukturális szakállamtitkár, **Mikita János** mk. altábornagy vezérkar főnök helyettes, **Hazuga Károly** vezérőrnagy, MH ÖHP parancsnok helyettes, **Sulyok János** dandártábornok Honvédelmi Minisztérium Közgazdasági és Pénzügyi Ügynökség vezérigazgatója.

Dr. Horváth József dandártábornok a HM FLÜ vezérigazgatója az értékelő, feladatszabó bevezetőjében elmondta, hogy az elmúlt év a **HM Fejlesztési és Logisztikai Ügynökség** számára a stabilizáció éve volt. Az **Igazgatóságok** együttműködése hatékony és feladatorientált lett, képesek voltak a termelői logisztika feladatainak végrehajtására.

¹ Dr. Németh Ernő nyá. ezredes, a hadtudomány kandidátusa.

2008. év során folytatódott a kialakított logisztikai rendszer működésének megszilárdítása, a missziós feladatokat ellátó erők felkészítésének, alkalmazásának, működőképességének biztosítása, a felajánlott, telepíthető erők alkalmazási képességei elérésének biztosítása, a megkezdett fejlesztések folytatása, valamint az új eszközök és anyagok rendszerbe állítása.

A **HM FLÜ** ez irányú tevékenysége végrehajtását segítik a **Tárca Védelmi Tervező Rendszere Védelmi Szakfeladat** rendjében, a **NATO**, és az **EU** terveiben, valamint a **Magyar Honvédség** rövid, és hosszú távú terveiben meghatározott feladatok.

Az egyes szakterületek értékelése

2008-ban az Ügynökség feladatkörébe tartozó jogalkotási és jogszabály-előkészítési szakterületen kiadásra került számos, a működést meghatározó **HM** utasítás, fontos előrelépés történt az **Ügynökség** belső működését szabályozó okmányok, intézkedések kidolgozásában, melyek közül fontosabb a **NATO** normatív dokumentumok szerinti minőségirányítási rendszer (**AQAP**) tanúsítási eljárásokra vonatkozó vezérgazgatói intézkedés, valamint az **Ügynökség** új **Vállalkozási Szabályzatának** összeállítása.

Az **Ügynökség** az elmúlt év során aktívan közreműködött számos hazai és nemzetközi bizottság, munkacsoport munkájában. Az elmúlt évben több konferencia előkészítésében és lebonyolításában vett részt az **Ügynökség**, melyek közül kiemelkedett „*A közép-európai térség biztonságának aktuális védelemgazdasági és logisztikai vetületei*” címmel **november 13-14.** között a **Pannon Egyetemmel** közösen megrendezett veszprémi konferencia, melyen számos NATO tagállam felsőszintű logisztikai szakembere is részt vett. Részt vettünk továbbá a „**Logisztika átalakulóban**” címmel **2008. október 8-9-én**, Veszprémben megrendezett nemzetközi konferencia szervezésében is. A haditechnikai kutatás-fejlesztés és minőségbiztosítás **2008. évben** is eredményesen szolgálta az **MH** új képességeinek kialakítását elősegítette ezzel a hazai ipar védelmi és biztonsági szektorának fejlődését, továbbá szükséges mértékben felkeltve a hazánk számára nyitottnak tekinthető piaci szereplők érdeklődését.

December 1-je a Logisztikusok Napja. Ebből az alkalomból, november 27-én, ünnepi állománygyűlésen értékeltük az elmúlt időszakot. Az ünnepség keretében Dr. Sólyom László, a Magyar Köztársaság elnöke csapatzászlót és zászlószalagot adományozott Ügynökségnek

A HM FLÜ 2008. évi tevékenységének összegzett értékelésénél kiemelten szerepeltek az egyes fejlesztési programok, amelyek jelentősen hozzájárulnak az ország védelmi képességének, valamint a NATO és EU feladatok megfelelő szintű teljesítéséhez.

Összegezve a **2008-as** évet a **vezérigazgató úr** megállapította, hogy a **HM FLÜ** egy sikeres évet tudhat maga mögött. Eleget tett a miniszter úr által meghatározott feladatoknak, stabilizálva lett az **Ügynökség** működése, kidolgozásra került és javítva lettek az együttműködés formái és színvonala a **HM** és **MH** szervekkel.

Mindezekért köszönetét, és elismerését fejezte ki a teljes személyi állománynak.

A HM FLÜ 2009. évi fő feladatairól

A vezérigazgató úr meghatározta a különböző szakterületek részére szükséges célkitűzéseket, fő irányokat. **Többek között a rendelkezésre álló erőforrások** körültekintő, megalapozott tervezését, takarékos, hatékony felhasználását; a **NATO** stratégiai légi-szállítási képesség kialakításához kapcsolódó feladatok végrehajtásának folytatását; a program kapcsán a

Befogadó Nemzeti Támogatáshoz kapcsolódó feladatok előkészítését és végrehajtását; a technikai modernizáció folytatását.

Végezetül a fő célkitűzések elérése és a HM FLŰ előtt álló tennivalók maradéktalan teljesítése érdekében számít a személyi állomány felelősségteljes munkájára, az együttműködés hatékonyságának további javítására.

HÍREK A MAGYAR KATONAI LOGISZTIKAI EGYESÜLET ÉLETÉRŐL

Baranyi Ferenc¹

A Magyar Katonai Logisztikai Egyesület (MKLE) március hónapban megtartotta éves közgyűlését, amely az Alapszabály és a Szervezeti és Működési Szabályzatban előírtak szerint került összehívásra és lebonyolításra.

A közgyűlés napirendjén szerepelt:

- Beszámoló a 2008. évi tevékenységről, ennek részeként a 2009. évi akció terv megfogalmazása.
- A PEB jelentése az egyesület 2008. évi gazdálkodásáról és annak elfogadásáról.
- A Pénzügyi és Pénzkezelési Szabályzat betérjesztése és jóváhagyása.
- A 2009. évi pénzügyi terv betérjesztése és jóváhagyása.
- Tagdíj mértékének meghatározása.

A beszámolót a tagság nagy érdeklődéssel kísérte végig. Az elnök kritikusan, de az eredmények elhallgatása nélkül értékelte a 2008. évet. Kiemelte, hogy az elmúlt év legfontosabb feladata volt a szervezeti élet alapjainak megszilárdítása a működés feltételrendszerének fejlesztése. Megállapította, hogy a működés feltételei kialakultak s megteremtettük azokat a társadalmi kapcsolatokat a katonai és civil szervezetekkel, amelyekkel együttműködve az egyesület érdekképviselési tevékenysége kibontakozhat.

Rendszeressé váltak a klubnapjaink, melyeken a tagság érdeklődését tükröző témák kerültek feldolgozásra, úgy mint jelenlegi fogyasztói és termelői logisztikai rendszer és kapcsolati elemeinek megismerése, a missziós feladatokra történő hazai felkészítés és

¹ Baranyi Ferenc nyá. ezredes, a Magyar Katonai Logisztikai Egyesület titkára, (az elnökség megbízásából publikálja).

hadműveleti területen történő logisztikai támogatás feladatai és üzemplátogatás keretében a HM tárcához tartozó részvénytársaságok megismerése volt napirenden.

Nagy hangsúlyt kapott a beszámolóban, de a hozzászólásokban is, hogy az egyesület nem riválisa a különböző szervezeteknek, nem nyugdíjas klub, hanem a tagok által megszerzett és képviselt logisztikai szaktudás és ismeretek birtokában a jó partneri kapcsolatokra törekvés jegyében szeretné segíteni a termelői és fogyasztói logisztikai rendszerek működésének feltételrendszerét.

A tagtoborzás terén elért eredményes tevékenységet tükrözi, hogy az *alapító 41 főről a taglétszámunk 56 főre* emelkedett. A tagság összetételével kapcsolatosan azonban jogos kritika fogalmazódott meg. Rámutatott a beszámoló, de a hozzászólók is hangot adtak annak, hogy alacsony számban van jelen az aktív katonai pályán lévő logisztikai szakállomány. Mint elhangzott ezen ellentmondás feloldása érdekében **17 katonai szervezet** parancsnokát kerestük meg az egyesület népszerűsítése érdekében, de ennek eredménye nem tudni miért, jelen időszakban még mérhetően nem realizálódott.

Az egyesület tevékenységének mind szélesebb körű megismerése érdekében www.mkle.hu néven **web oldalt üzemeltetünk**, melyen minden aktuális adat és hír megtalálható.

A közgyűlés a napirenden szereplő előterjesztéseket egyhangúan elfogadta, helyben hagyta az **Alapszabályban** rögzített tagdíjat.

Megfogalmazódott és közgyűlés jóváhagyta a 2009. évi akciótervünket melynek legfontosabb célkitűzései: A szervezeti keretek finomítása, ezen belül a műhelycsoportok kialakítása, a klubélet tovább fejlesztése, tagságunk létszámának növelése, kiemelt figyelmet fordítva az aktív állományúakra, a szakmai tanácsadói munka beindítása. Röviden fogalmazva az egyesület, tényleges működtetése.

2009. évre az alábbi fő feladatok kerültek megfogalmazásra:

- Az együttműködési formák kialakítása, kiemelten a HM-el és a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Logisztikai Intézetével.
- A tagtoborzó munka javítása, új módszerek alkalmazása (miért érdemes az aktív állománynak az egyesületi tagság kérdés megválaszolása).
- A HM tárcával a támogatási megállapodás előkészítése és lehetőség szerint megkötése.
- Műhelycsoportok kialakítása, programjaik támogatása.
- Megfelelő tagsági kezdeményezés és akarat esetén a területi szervezetek kiépítése (Székesfehérvár, Veszprém, Kecske-mét, Cegléd, Kaposvár, Debrecen, Tata, ahol ez helyileg egybeesik együttműködve az MLE helyi szervezeteivel).
- A különböző szakmai pályázatok figyelése. A pályázatokon való indulás szervezése, az elnyert pályázatok feladatai teljesítése.
- Pályázati témajavaslatok összeállítása a kiíró irányába.
- Szakmai megbízások szorgalmazása, elsősorban a napi logisztikai ellátás akut problémáinak (fogyasztói és termelői logisztika kapcsolatrendszere, a szabályzórendszer hiányzó, vagy módosítást igénylő elemei, a képzési rendszer követelményei) feldolgozása.
- HM HIM Logisztikai Szakgyűjtemény működésének személyi és szakmai támogatása.
- A Logisztikai Almanach összeállításának beindítása, a kutatás személyi és működési feltételeinek kialakítása, illetve biztosítása.
- A Katonai Logisztika folyóirat szakmai tartalmának kiszélesítése, a véleményrovat adta lehetőség kiaknázása, az önálló

nyomtatott kiadványok újraindítási feltételei kialakításának támogatása.

- Klubnapok rendszeressé tétele, a tagsági igények szerinti témakörök feldolgozása.
- A klubnapokat havonta, rögzített időpontban, lehetőleg munkaidő után szervezzük. (Minden hónap utolsó csütörtök 17.⁰⁰-tól, budapesti helyszíne, a **HM Honvéd Kulturális Szolgáltató Kht. Stefánia út 215 sz. tanácsterme**. Témáját és napi-rendjét a beszámolóban jelzett módon természetesen az események előtt megküldjük).

A tagság által jóváhagyott 2009. évi klubnap programok témái:

- Kaposvár csapatlátogatás a külföldi missziók logisztikai ellátásának gyakorlati kérdései.
- Bemutatkozik a **Magyar Logisztikai Egyesület**.
- A logisztikai szakterület szabályzórendszerének áttekintése kerekasztal beszélgetés a **HM FLÜ** és az **MH ÖHP** szakági vezetőivel és munkatársaival.
- Üzemlátogatás és konzultáció a **HM ARCOM Zrt.-nél**.
- **HM** egyetértés esetén szakmai látogatás a pápai repülőbázison.
- Kerekasztal beszélgetés a **HM** tárca szakállamtitkárával a tárca termelői és fogyasztói logisztika aktuális kérdéseiről.
- Kerekasztal beszélgetés az; **ÖHP Parancsnokával** a Parancsnok elvárása a csapatlogisztikai rendszer működtetésével szemben témakörben.
- **MLE** és az **MKLE** közös őszi családi rendezvény.

Megragadva ezen fórumot is az egyesület tagsága nevében megköszönjük az együttműködő szervezeteknek a segítségüket, a megelőlegezett bizalmat, s bízunk benne, hogy a tartalmas és

eredményes közös munkával a bizalmat ki fogjuk érdemelni a jövőben is.

A tagság és az elnökség úgy ítéli meg, hogy a 2008. évi előkészítést követően az egyesület élete sikeres volt, s az elfogadott Akció Terv és a klubnapi programok jó alapul szolgálhatnak a színvonalas egyesületi élethez és felkelthetik azon személyek érdeklődését is, akik szeretnének az egyesületünk életébe bekapcsolódni.